

NOTRANJSKI ČASOPIS

**NOTRANJSKI
INFORMACIJSKI
CENTER**

NIC d.o.o.
NOTRANJSKA 14
61370 LOGATEC

PRVI TEDNIK ZA ZDRUŽENO NOTRANJSKO

IDRIJA

KDAJ KRAJINSKI PARK ZGORNJA IDRIJCA?

Brez dvoma se na tem relativno majhnem ozemlju nahaja toliko prirodnoslovnih, kulturnih in zgodovinskih znamenitosti, kot na tako majhnem območju najbrž nikjer drugje v Sloveniji. O tej pereči problematiki poročamo v tej in prihodnji številki Notranjskega časopisa.

Stran 6

**Notranjska
ni več bela lisa
na arhitekturnem
zemljevidu Slovenije**

PETER FISTER
je predavatelj na
Fakulteti za

arhitekturo v Ljubljani,
kjer predava študentom

Razvoj arhitekture in teorije
arhitekturne analize. Verjetno
dosti bolj znan pa je kot avtor
knjige STAVBARSTVO NA

SLOVENSKEM. Za Notranjski časopis je
strnil svoje poglede na notranjsko
arhitekturo nekoč in danes.

Stran 4

LOGATEC

LOGAŠKI IZVRŠNI SVET O PRORAČUNU 5 UR IN POL

NADALJEVANJE SLEDI – STRAN 6

ČIGAVA JE POSTOJNSKA JAMA?

STRAN 9

VRHNIKA

ČRNI DNEVI ZA GOZDARJE!

Tisti, ki pripravljajo novo zakonodajo o gospodarjenju z gozdovi, bi morali bolj paziti, da z odpravljanjem ene krivice ne bodo zakrivali druge. Z vračanjem gozdov v zasebni lasti, grozi vrhniškemu gozdnemu obratu likvidacija, za Pokojiščem pa zahaja sonce, ki je komaj dobro vzšlo. V sodobnem svetu verjamejo v gozd, v njegovo moč, ki je večja od človekove. Moč gozda hrani človekovo moč, da bi preživel... Samo še brezobzirna politika je močnejša...

Stran 10

Slovenski kmet je dobra duša

Stran 3

ILIRSKA BISTRICA

Kaj z Lesonitom

Stran 7

CERKNICA

Upokojenec – pokojnik

... tudi naša oblast daje po desetletjih dela košček zemlje. Na britofu...

Stran 5

Vas notranjska

Ondan smo lahko slišali, da nas je Slovencev le za eno od londonskih občin. Potemtakem nas je Notranjcev le za kakšno londonsko ulico ali dve. Kvečjemu za večjo vas na obrobju vele mesta. In če drži, da ljudje na vasi bolj držijo skupaj kot v mestu, potem je Notranjska pač izjema, ki potrjuje pravilo. V času vsesplošnega povezovanja in združevanja, razen Jugoslavije, revice (kar je na silo vkup spravljeno, se ponavadi na silo – bog ne daj! – tudi razleti), se notranjske občine, zaprte v svoji majhnosti, še vedno držijo vsake sebi. Ta čas jim je skupno predvsem to, da jim paradni konji poklekajo, tako da bodo ministri iz prestolnice, namesto v notranjska podjetja, kmalu nadaljevali pot kar do bližnje Lipice...

Pa kaj bi z ministri, ki obubožanemu gospodarstvu svetujejo le to, da naj bo do ministrstev agresivno in naj z argumenti pritiska nanje, če hoče uspeti s svojimi idejami in naložbami... Kje pa so programi teh gospodov, ki se, na svojih delovnih obiskih po občinah, v podjetjih pogosto oglašijo bolj mimogrede; na kavo, kot rečemo po domače. Njihova navdušujoča prisotnost je nemalokrat predvsem strankarske narave, kar sem ter tja ti strankarski prvaki (le s katerega prvenstva) dajo vedeti tudi v svojih uradnih izjavah. V naši stranki mislimo tako in tako...

V Beogradu in Ljubljani nič novega, zato se vrnimo na Notranjsko. Ko smo začeli ustvarjati Notranjski časopis, smo (morda celo preveč naivno) upali, da bo tudi naše delo pripomoglo k združevanju te dežele. Kmalu smo spoznali, da smo se najbrž rahlo uštelili. V dveh izmed šestih notranjskih občin (pa povejmo kar naravnost: v idrijski in ilirskobistriški) smo pri oblasteh našli na skorajda popolno ignoranco. V eni izmed ostalih štirih, v katerih smo prišli do skupnega dogovora, pa se slišja, da smo, zato, da nas je podprl, podkupili celo predsednika tamkajšnjega izvršnega sveta! Le s čim, lepo vas prosim, saj še za sproti nimamo... (pa povejmo še tu naravnost: novice s Primorske, oziroma iz postojnske občine naj v Notranjski časopis ne bi sodile)... Le komu smo napotji?

Kljub vsemu pa ljudi še vedno zanima, kaj bo z Lesonitom, kaj se dogaja na Idrijskem; čigava bo Postojnska jama. Zato je vredno vztrajati. Izplača se pa ne. Davek je namreč previsok...

Sicer pa o davkih povprašajte dojenčke; povedali vam bodo, da je treba čimprej uvesti še davek na neumnost. Pa bodo proračuni polni. Tudi kje na Notranjskem...

Odgovorni urednik

Obdavčitev po novem – davki in dohodnine

Naj najprej pojasnimo pojem dohodnine. Dohodnine so po Zakonu o dohodninah osebni prejemki, dohodki iz kmetijstva, dohodki iz dejavnosti, dohodki iz kapitala, dohodki iz premoženja in dohodki iz premoženjskih pravic. Z davkom na dohodnine so obremenjeni – obdavčeni vsi bruto prejemki iz zgoraj naštetih virov. Različni dohodki bodo obdavčeni med letom, vendar pa je to le akontacija, kateri bo sledil poračun, ki bo lahko tudi nižji ali višji od akontacije.

Pa opredelimo nekatere vrste dohodnin malce širše. Pod kate-

gorijo osebnih prejemkov sodijo bruto osebni dohodki, bruto pokojnine ter bruto priložnostni honorarji. Za vsakega izmed osebnih prejemkov bomo torej plačevali davek. Za izračun akontacije dohodnine pri osebnih dohodkih in pokojninah je pomembna višina vašega bruto osebnega dohodka ali pokojnine. Stopnjo in način izračuna predpisuje 15. člen Zakona o dohodninah. Pri izračunu davčne stopnje je še pomemben podatek povprečni slovenski bruto osebni dohodek, ki je trenutno 10.873,00 dinarjev.

Nad	Do	Obdavčitev
	80 %	12 %
80 %	160 %	80 % pop. BODx12 % + 22 % nad 80 % pop. BOD
160 %	240 %	80 % pop. BODx34 % + 25 % nad 160 % pop. BOD
240 %		80 % pop. BODx59 % + 30 % nad 240 % pop. BOD

Po navedeni tabeli si lahko izračunate davek, ki ga boste plačali iz vašega osebnega dohodka. Če pa si želite izračunati čisti ali neto osebni dohodek, ki vas tudi najbolj zanima, morate od vašega bruto osebnega dohodka poleg davka odšteti še 23,36 % od BOD za prispevek za socialno varstvo. Končni rezultat je vaš čisti izplačani dohodek.

DAVČNE OLAJŠAVE

Seveda pa lahko vsaj nekateri pri odmeri davka uveljavljate tudi davčne olajšave. Davčne olajšave je moč uveljavljati za vzdrževane člane družine. Za enega vzdrževanega člana se akontacija davka zniža za 10 %, če je vzdrževanih več članov pa 15 %. Vzdrževanega družinskega člana si lahko za olajšavo prisvoji le eden, ki bo potem lahko uveljavljal tudi olajšavo na letni osnovi. Letna osnova za davek se zmanjša tudi za znesek sredstev vloženih v nakup dol-

goročnih vrednostnih papirjev pri izdajatelju vrednostnega papirja:

– znesek sredstev vloženih v nabavo, rekonstrukcijo in modernizacijo osnovnih sredstev, zmanjšan za višino sredstev znižane osnove pri davku iz dejavnosti,

– reinvestirani del dobičkov od dolgoročnega vrednostnega papirja,

– znesek sredstev za nakup ali gradnjo stanovanjske hiše za rešitev stanovanjskega pro-

blema zavezanca, za vzdrževanje teh objektov ter odpravo arhitekturnih in komunikacijskih ovir za invalide v teh objektih.

– znesek sredstev vloženih v nakup zdravil, zdravstvenih in ortopedskih pripomočkov ter v zdravljenje in rehabilitacijo v zdravstvenih zavodih in zdraviliščih.

– znesek sredstev za nakup knjig in učnih pripomočkov,

– plačane članarine političnim strankam in sindikalnim organizacijam,

– plačane zneske samopri-spevka... in še nekaj drugih olajšav.

Vsa sredstva, za katere zavezanec uveljavlja zmanjšanje osnove za dohodnine, mora posebej izkazati in dokazati z dokumenti.

DAVKI NA POKOJNINE

Po novem davčnem zakonu so tudi pokojnine obdavčene. To bodo občutili vsi tisti upoko-jenci, katerih mesečni prejemek znaša več kot 7658 dinarjev. Davčne olajšave bodo veljale tudi za upokojujence in sicer mesečne in letne po istem ključu kot za ostale. Davek na dohodnino ne bo prizadel tistih, ki

prejemajo borčevske priznava-lnine, spomeničarji, španski borci, vojni in civilni invalidi vojne ter denarja, ki ga dobivate iz naslova invalidnin, varstvenega dodatka k pokojnini in od dodatka za pomoč in postrežbo. Davek iz pokojnin se bo kot vsi drugi davki plačeval iz bruto dohodka. Bruto pokojnino izračunamo tako, da njeno neto vrednost (pokojnino, ki ste jo prejeli januarja) pomnožite z količnikom 1,6223. Od tako izračunanih bruto pokojnin se potem odštejejo socialni prispevki ter mesečna akontacija dohodnine. Tako dobimo novo čisto pokojnino. Razlika med staro in novo pokojnino je dejanski odtegnjeni davek, ki bo prikazan na pokojninski nakaznici pod šifro 57.

DAVKI NA PRILOŽNOSTNA DELA

Prejemki za priložnostno opravljanje storitev bodo po novem obdavčeni vsi enako, z 20 % stopnjo na bruto prejemek, ne glede na to, za kakšno vrsto dela gre in koliko stroškov je imel izvajalec dela pri tem. V to kategorijo sodijo tudi prejemki učencev in študentov, ki so nakazani preko študentskih servisov, ki pa bodo oproščeni plačila davka, če bodo nakazani preko pooblaščenih študentskih servisov.

Davek pri plačilu priložnostnega opravljenega dela obračuna in plača izplačevalcev prejemka. Dokazilo o plačilu davka je potrebno shraniti.

Karmen Štrancar

Ob podelitvi nagrade Jožeta Udoviča

V petek, 8. februarja, so se v Salonu pohaštva Brest zvrstile kar tri kulturne prireditve. Poleg že tradicionalne združitve proslave ob slovenskem kulturnem prazniku s podelitvijo nagrade sklada Jožeta Udoviča smo bili priča še otvoritvi razstave slikarke Slavke Čufer-Sark iz Logatca. Kulturni program je obogatil še nastop Logškega okteta.

Uvodnemu kritičnemu razmišljanju Janeza Praprotnika je sledila podelitev letošnje nagrade sklada Jožeta Udoviča. Udovičeva želja je bila, kot vemo, da se iz njegove zapuščine osnuje sklad, ki bi v prvi vrsti podprl nadarjene, vendar socialno ogrožene študente slavistike ter pisatelje in pesnike iz naše občine. Kasneje se je ideja nekoliko razširila, tako da se ni omejila le na prvotno zamisel, temveč je zajela tudi pomoč

pri sofinanciranju kulturnih publikacij, pomembnih za naše področje. Doslej so bile podeljene tri nagrade. Prejeli so jih Mišič Matjaž za Etnološko topografijo KS Grahovo, Vanda Šega za pesniško zbirko Skrhane sanje ter literarno glasilo osnovnih šol v cerkniški občini Krpanov rod.

Letos pa se je nagrada (razdelila in tako imamo prvič dva nagrajenca – Metoda Šajn iz Cerknice in Staneta Okoliša iz Nadleske. Šajnova je dobila nagrado za delo z naslovom Poizkus vodnika po spominski hiši Frana Gerbiča, Okoliš pa za poglodelno zgodovinsko študijo Poizkus prikaza starejše loške zgodovine in okolice. Na natečaj so letos prispele tri naloge. Ni dvoma, da je komisija navkljub težkemu delu uspešno izbrala najboljše, vseeno pa je potrebno opozoriti na pomanjkljivost, ki se vleče že od samega začetka. Menim, da bi bilo kulturno, če se že gremo KULTURO, povabiti vse, ki so poslali svoja dela na natečaj, da se udeležijo

podelitve nagrade in da se ob tej priložnosti vsae dela na kratko tudi predstavijo. Nagrajenec pa bi svoje delo predstavil malce podrobneje.

V taki situaciji, kakršni smo, ob pičlih letinah na področju kulturnih publikacij, pesniških zbirk in proznih del, je vsak prispevek še toliko bolj dragocen. Skoda je, da se na ta dela preprosto pozabi, tako da največkrat obležijo na zaprašenih policah fakultetnih knjižnic ali pa kar doma. In nihče, razen avtorjev, ne ve, da sploh obstajajo.

Z ustanovitvijo Notranjskega časopisa se je resda odprla nova možnost za objavo teh del, vendar je to kljub vsemu premalo. Potrebno bo poiskati še druge možnosti za objavo in tako omogočiti kulturi, da najde svojo pot do ljudi.

mm

NEZNANI ZNANI NOTRANJCI

Glasbeniki

Vilko Ukmar

V rubriki Neznani znani Notranjci smo doslej predstavili nekatere znane glasbenike, ki so

pomembno vplivali na razvoj slovenske glasbe v preteklosti. Tokrat predstavljamo skladatelja in muzikologa Vilka Ukmara.

Rodil se je 10. februarja v Postojni. Tu je končal ljudsko šolo. Odraščal je v učiteljski družini, v kateri je bila ljubezen do glasbe družinska tradicija – očetov in materin oče sta bila organista. Ker mu je zelo kmalu umrl oče, se je družina težko preživljala in mati je želela, da se Vilko izuči kakšne obrti. A usoda je hotela drugače. Za desetletnega Vilka Ukmara se je zavzel postojnski kurat in tako se je vpisal na humanistično gimnazijo v Šentvidu. Gimnazijski profesor glasbe mu je odkril svet njegovega najboljšega instrumenta – orkestra. Igral je violino, violo, klarinet in

violončelo. Po maturi se je želel posvetiti glasbi. Na konservatoriju je začel študirati kompozicijo in violončelo, hkrati pa je študiral na pravni fakulteti in leta 1931 diplomiral. Že se je hotel posvetiti advokaturi, ko je dobil majhno štipendijo za študij glasbe na Dunaju. Usoda ga je spet popeljala h glasbi. Leta 1934 se je zaposlil na ljubljanskem konservatoriju, med leti 1939 in 1946 je bil direktor ljubljanske opere, od takrat pa do leta 1974 pa profesor na Akademiji za glasbo.

Na vseh glasbenih področjih, na katera je segel, je ustvaril skladbe, brez katerih bi bila slovenska glasba dvajsetega stoletja siromašnejša. To velja tudi za njegove spise iz zgodovine glasbe, zlasti še za tiste o razvojnih problemih sloga. Za svoje ustvarjalno delo je Vilko Ukmar leta 1985 prejel Prešernovo nagrado.

Ob njegovem 86. rojstnem dnevu mu iskreno čestitamo.

OGROŽENE RASTLINSKE VRSTE NA NOTRANJSKEM

Nenehen boj človeka in narave dandanes seveda še zdaleč ni nekakšno romantično, mitično bojevanje kot ga opisujejo starodavne legende. Danes je to kruta in neizprosnostna resničnost, ki se skorajda praviloma prevesi v škodo narave. Dokazov za to je več kot dovolj: zastrupljanje rek, propadanje gozdov, uničevanje rastlin in živali, onesnaževanje ozračja itd., da ne naštevamo dalje. Vse to se dogaja zdaj, tu, pred našimi očmi. Podobni uničevalni procesi se odvijajo tudi pri nas na Notranjskem. V naslednjem pogovoru s Petrom Skobernetom z republiškega zavoda za varstvo narave in kulturne dediščine iz Ljubljane je to dovolj slikovito in nazorno opisano.

Kako je z ogroženimi rastlinskimi vrstami na Notranjskem?

«Osnova za spoznavanje ogroženih rastlinskih vrst je Rdeča knjiga ali Rdeči seznam, ki je v Sloveniji izšel leta 1988. V tej knjigi so zbrani podatki o ogroženih rastlinah. To je slika trenutnega vedenja slovenske botanike in pa varstva narave za to področje in je nekakšna osnova za nadaljnje delo, tudi varstveno. No, na Notranjskem bi mogoče izpostavil nekatere predele, ki so botanično bolj zanimivi in potencialno ogroženi.

Kateri so ti predeli?

Najprej bi omenil del, ki se navezuje na kraško Ljubljano, predvsem na njen notranjski trikotnik – območje Cerknškega in Planinskega polja ter postojnskega jamskega sistema. Tu bi posebej omenil Bloke – predel Blošice s slikovitimi okluki in

zanimivo mečvirsko floro. Drugi predel je Cerknško polje, predvsem Dojice, kjer uspeva nekaj izredno redkih vrst, kot so srednja rusika, alpski mavček ter nekatere druge redke rastline, ki so vezane na močvirja in so zato v Sloveniji zelo ogrožene (na primer, vodoljuba). Na Planinskem polju je zanimivo rastišče travniške morske čebulice. To je ilirska vrsta, ki je razprostranjena tudi v drugih jugoslovanskih republikah in je značilna za naša kraška polja. Vendar pa v Sloveniji dosega SZ del razširjenosti, mejo. Včasih je uspevala v Žabljah pri Trstu vendar so močvirja v okolici pozidali in je zato tam izginila. Pred leti sta jo botanika dr. Petkovšek in Seliškar našla na Planinskem polju – na dveh krajih in to je sedaj tudi meja razširjenosti te rastline pri nas. Rastlina zaenkrat ni ogrožena, če pa bi na njeno rastišče posegali, bi rastlina propadla in Slovenija bi bila osiromašena za še eno vrsto.

Kako pa je drugod? V okolici Logatca so zelo zanimiva povirja na dolomitnem drobirju, na to pa so vezane številne rastlinske vrste: dolgotrsta rusika, mala pršinka, itd. Med njimi tudi izredno atraktivna – moknati jeglič. Te rastline srečamo v takšni kombinaciji le redko v Sloveniji, največje najdišče pa je v okolici Logatca in na Blokah. Preprosto zato, ker podobnih življenjskih prostorov druge ni. Tudi ta rastišča so ogrožena, zato ker so izvirni, na katerih se velikokrat postavljajo zajetja za pitno vodo ali pa polagajo vodovodi, na primer

v porečju Reke pri Logatcu ali pa v Zelini dolini. Floristično je zanimivo tudi barje v vrtci, imenovano Jezerc pri Zaplani. Na dnu vrtca raste nekaj značilnih vrst: mahovnice, okroglostna rusika, itd. Jezerc je zavarovan kot naravni spomenik. Velika nevarnost so brez dvoma melioracije, ki so se pogosto izvajale brez natančnih načrtov tega, kaj storiti z ogroženimi rastlinskimi vrstami.

Kaj lahko pri tem stori vaš zavod? Glede na moratorij za melioracije je nastal nekaj vmesni prostor, ali bolje rečeno čas za premislek, kako načrtovati tovrstne posege v naravo. Ob tem je nujno, da ima varstvena služba na voljo ustrezne podatke o ogroženih rastlinskih in živalskih vrstah, kajti le s temi podatki lahko potem uspešno sodelujemo skupaj z izvajalci del. To sodelovanje je sedaj vzpostavljeno vendar je vse odvisno od takšnih ali drugačnih problemov, ki se ob večjih posegih pojavljajo. Največ škode so naredile dosedaj tiste melioracije, ki so bile ekonomsko, kmetijsko slabo načrtovane in niso prinesle nobenih koristi.

Zato upam, da nas bo tudi pri varovanju našega okolja končno le srečala pamet in, da bo ta zmagala, nad nerazumljivo logiko uničevanja. – Povedano najbrž ni samo želja varstvenikov in tistih, ki jim zdravo in čisto, ohranjeno okolje nekaj pomeni. To bi morala biti želja vseh nas, ki v tem okolju delamo in živimo!

MITR

IVANKA POLANEC

Slovenski kmet je dobra duša

**Z magnetofonom na vas – Bogastvo se skriva v zemlji in ljudeh
– Kmetijska politika se preveč dviga nad ljudi**

Včasih jo je prav hecno opazovati, kako se s težkim magnetofonom na rami odpravlja na svoja vsakdanja potepanja po deželi. Zelo temeljita je. Trikrat preveri, če ima s seboj vse, kar potrebuje. »No, pa pejmo«, pristavi in odvihra. Spodaj jo že čaka ta ali oni kmetijski strokovnjak, s katerim bo ta dan prečesala Štajersko, Gorenjsko ali Notranjsko...

Rodila se je v delavsko-kmečki družini na logaških Mandrgah. Z očetovo železničarsko plačo so se kar shajali, pa nekaj glav živine je bilo vedno v hlevu. Leta dobro skriva. Svet je ugledala tisto zimo, ko je bilo še posebno veliko snega. Mladostna leta je preživljala doma, na kmetiji, kjer je dodobra spoznala lepe in manj lepe plati kmečkega življenja. Po vojni se je zaposlila v takratnem Lesno industrijskem podjetju, kjer je, kot rada pove, poprijela celo za delo pri krožni žagi. Zaradi ne najbolj trdnega zdravja je pristala v pisarni, ki pa jo je vsekoli utesnjevala.

Leta 1947 je začela občasno sodelovati z ljubljansko radijsko hišo. Kot dopisnica z Notranjske je tri leta pozneje objavila svojo prvo nedeljsko reportažo. V prvi »ta zaresni« oddaji, kot ji sama pravi, je opisala širitev in tlakovanje ceste od Vrhnike do Logatca.

Po poroki leta 1953 jo je življenje zaneslo v Srbijo, od koder se je vrnila štiri leta pozneje, kmalu zatem pa se je po selitvi v Ljubljano, na radiu tudi redno zaposlila. Vseskozi je pripravljala prispevke za program, leta 1985 se je z delovnega mesta programerja v ekonomski propagandi predčasno upokojila. Za predčasno upokožitev se je odločila, ker si je vedno želela več časa preživeti med ljudmi na deželi. In tako je IVANKA POLANCEVA pred kakimi šestimi

I. P.: – Priden je, garaški. Marsikje so delovni pogoji težki, še posebno na hribovskih kmetijah. In ravno tam se ljudje najmanj pritožujejo. Vojvodinski kmet poleti ob treh popoldne leže v senco, češ: prevroče je za delo. Naš si tega ne privošč.

– Vendar pa pogosto potarna nad kmetijsko politiko in nad svojim položajem v družbi..?

I. P.: – Stanje v našem kmetijstvu res ni najbolj rožnato, vendar moram reči, da se je sloven-

vsem od njegovega dela.

– Morda mladi že čutijo drugače?

I. P.: – Odnos mladih do zemlje se zelo spreminja. Vedo, da le zemlja daje kruh, zato se bo od kmetijstva vedno dalo spodobno živeti. Modrost in izkušnje starejših je seveda treba spoštovati, s sodobnim načinom kmetovanja pa se da pridelati še več. Pri tem je zelo pomembna tudi izobrazba, zato se vedno več mladih s kmetij odloča za izobraže-

ski kmet vedno dobro znašel. Iz vsakdanjih pogovorov z ljudmi pa lahko povem, da jih jezi, da se kmetijska politika preveč dviga nad njih. Tudi tu stolčki igrajo pomembno vlogo. Veliko je tistih, ki so doma s kmetov, pa na to, ko dobijo udobno pisarno, preprosto pozabijo. Redki med njimi se še kdaj spomnijo, da je

vanje v kmetijskih šolah...

– Kakšno pa je tvoje mnenje o polkmetih?

I. P.: – Mnogi nimajo dovolj velikih kmetij, da bi jih lahko spodobno preživljale. Če jih hočejo vsaj modernizirati, če že ne tudi razširiti, se morajo dodatno zaposlovati. Marsikateri polkmet vloži v svojo kmetijo ves zaslužek od redne zaposlitve, opravlja pa dvojno delo...

Najdemo pa tudi veliko nekoč imenitnih kmetij, ki danes žalostno propadajo...

I. P.: – Marsikje so na domačijah ostali le starejši ljudje, ki niso več sposobni za delo. To je velik problem. So pa tudi primeri, ko je pri hiši dovolj za delo sposobnih rok, pa so njive kljub temu zapuščene, hlev je prazen... Takšne gospodarje bi morali močno obdavčiti. Zemljo naj obdelujejo, sicer naj jo dajo v najem? Ali pa naj plačajo dvojne davke!

– Zanima me, če ti ob vseh potepanjih po deželi in pripravljanju radijskih oddaj, kljub temu, da si upokožena, ostane sploh še kaj prostega časa?

I. P.: – O, to pa. Kar vzamem si ga, čeprav moram včasih pošeno premisliti, ali mi bo uspelo postoriti vse, kar načrtujem.

Svoj prosti čas najraje preživljam skupaj s svojimi tremi vnuki. Mojca, najstarejša med njimi, čez teden živi pri meni, v Ljubljani, kjer obiskuje srednjo šolo, mlajša dva, Miha in Matej, pa tudi sem ter tja pride k meni na krajše počitnice. Včasih pa sama skočim do Postojne in jih obiščem.

– Rada si torej v družbi; dobro se pa znaješ v vsakem okolju. Se kakšnega dogodka s svojih delovnih popotovanj še posebej z veseljem spominjaš?

I. P.: – Na eni izmed živinorejskih razstav – na Muljavi je bila – je stopil k meni eden izmed tamkajšnjih kmetov in me objel, rekoč: »Naša Ivanka je prišla!« Tega ne bom nikoli pozabila, tako prijetno mi je bilo pri srcu. Pa še nečesa se rada spominjam: ob okrogli obletnici, ki sem jo praznovala pred nedavnim, so mi dekleta iz Aktiva kmečkih žena iz Krškega poslala cel kup domačih dobrot. In to kar na radio! Ne morete si misliti, kako sem bila vesela.

– Kaj pa te, poleg tvojega dela, v življenju najbolj veseli?

I. P.: – Nič ni lepšega, kot opazovati lepo obdelano polje ali pa živino, ki se pase po obronkih.

Ivanko Polančero bi lahko predstavili tudi v naši rubriki Neznani znani Notranjci. Kjerkoli se ta, vedno nasmejana Logatčanka pojavlja, jo lepo sprejmejo, saj zna prisluhniti tudi najpreprostejši domači besedi. In vse pridno zabeleži. ZELENA POSVETOVALNICA, ki jo oblikuje skupaj s strokovnjakom Slavkom Zgoncem, sodi med najbolj poslušane prispevke Jutranjega programa Radia Slovenija, kar dokazuje tudi izreden odziv poslušalcev, ki jih zanima to ali ono o vzgoji različnih rastlin. S pomočjo strokovnjakov iz različnih znanstvenih ustanov pripravlja Kmetijske nasvete. Sem ter tja razmišlja o uporabniški problematiki, še posebno rada pa obiskuje aktivne kmečkih žena po vsej Sloveniji. Zato ni čudno, da je vsako jutro na njeni delovni mizi čaka zajeten kup pošte.

Razdružitev NZD

Zdravstveni delavci so si enotni, da takšen kot je, ne more delovati še naprej!

Nepotrebno je naštevati probleme, s katerimi se srečuje notranjsko zdravstvo ali nespornost med zdravstvenimi delavci Vrhnike, Logatca, Idrije in Cerknice. Čeprav navzven tega niso nikoli pokazali in je bila njihova organiziranost navidezno brezhibna, so radi drug drugemu gledali v skledo in si imeli marsikaj poodčitati. Združeni v eni organizaciji se niso nikoli počutili povsem enakovredno, kaj pomenijo štiri družine pod eno streho pa vsi dobro vemo. Medsebojna oddaljenost zdravstvenih domov, različni pogoji dela, drugačne navade v posameznih okoljih in nujnost razlik; vse to je zdravstvene delavce prej ločevalo, kot družilo. Zato zahteva po razdružitvi niti ni presenetljiva, ampak celo pričakovana.

Notranjski zdravstveni dom je nastal leta 1967, z združitvijo zdravstvenih domov občin Cerknica, Idrija, Logatec in Vrhnika. Ustanoviteljica je bila občina Vrhnika, odnosno njena skupščina. Kot se je na Vrhniki vse skupaj začelo, tako se je tudi končalo. Že lani novembra so namreč tukajšnji zdravstveni delavci izrazili željo, da se po sprejetju »Zakona o zavodih« in »Zakona o zdravstvenem varstvu«, organizirajo kot samostojni zdravstveni dom. Predlog je bil podan na seji zborov SO Vrhnika, kjer so sprejeli sklep, da se NZD Vrhnika – TOZD Zdravstvo Vrhnika, organizira kot samostojni »Zavod«.

Kasneje so v Zdravstvenem domu Logatec organizirali referendum o bodoči organiziranosti zdravstva v občini. Večina logaških zdravstvenih delavcev je glasovala za izločitev iz NZD Vrhnika ter za oblikovanje samostojne delovne organizacije. Glasovanje je bilo izpeljano tudi v Cerknici, Idriji in na zalogi, da bodo šli po isti poti, to pomeni po poti razdružitve.

Na izredni seji, na katero je logaški predstavnik povabil tudi novinarje Notranjskega časopisa, gostitelj pa žal ne, so se sestali predsedniki izvršnih svetov posameznih občin in njihovi strokovni sodelavci s področja družbenih dejavnosti. Dotaknili

so se perečih vprašanj s področja organizacije zdravstva v Notranjski regiji, razpravljali so o razdružitvi NZD in seveda o medsebojnih pravicah in obveznostih zdravstvenih delavcev, kar zadeva skupno premoženje.

Sklenjeno je bilo, da direktorji vseh udeleženi zdravstvenih domov oblikujejo skupno komisijo, ki bo sprejela strokovno podlago, povezano z razdružitvijo in njeno vsebinsko izpeljavo. Strokovna komisija bo morala svoja stališča in predloge posredovati izvršnim svetom v potrditev in sicer vsaj dva tedna pred iztekom roka, ko se bodo morali zdravstveni domovi, odnosno soustanovitelji NZD, organizirati kot samostojne organizacije – predvidoma do prvega maja letošnjega leta. 14. februarja se bodo predsedniki IS sestali z direktorji zdravstvenih domov in se skupno dogovorili za operativni potek razdružitve.

Izrecno je bilo poudarjeno, da v prehodnem obdobju, ko se vršijo priprave na razdružitev, ne sme trpeti zdravstvena varnost uporabnikov in da mora delo potekati povsem normalno, kot v dosedanjem obdobju. Čeprav je bilo pričakovati precej hrupa in nesoglasij, je omenjena seja potekala v normalnem delovnem ozračju, brez pretiranih napetosti. Bilo bi dobro, če bodo tako potekala tudi nadaljnja dogovarjanja.

Kaj več v tem trenutku ni znana; dejstvo je, da med zdravstvenimi delavci prevladuje takorekoč enotno mnenje, da Notranjski zdravstveni dom v taki obliki ne more obstojati še naprej. Po 23. letih zakona, z vsemi dobrimi in slabimi stranmi, so se v zdravstvenih domovih dokončno odločili, da se razidejo. Razmišljati o tem, kaj bo kdo pridobil ali izgubil, je še prezgodaj, čeprav zdravstveni delavci zatrjujejo, da bodo na boljšem. Seveda pa ne smemo pozabiti, da ima po novem škarje in platno v rokah republiški komite za zdravstvo, v gospodarstvu pa ni več mogoče iskati prave opore!

F. T.

leti postala stalna sodelavka jutranjega programa Radia Slovenija. S človeško toplino, ki jo je čutili v njenih prispevkih, si je utrla pot med mnoge poslušalce. Sele po upokožitvi si se lahko v celoti posvetila novinarstvu. Kako to, da si se po več desetletjih življenja v mestu odločila ravno za kmetijsko problematiko?

I. P.: – Vseskozi sem čutila, da je bilo to področje na radiu nekoliko zastavljeno. Veliko preveč smo se ukvarjali s »pravo« politiko, s kmetijstvom, od katerega naj bi pravzaprav živeli, pa odločno premalo. Ob vsem tem so me vlekle še korenine... In čutila sem, da je slovenski kmet dobra duša, zato sem pravo veselje našla sele v delu, ki ga sedaj opravljam.

– Kakšen pa pravzaprav je slovenski kmet?

treba tudi na kmetiji trdo delati, če hoče človek preživeti.

Pri svojem delu pogosto pride v stik s kmetijskimi strokovnjaki. Ima stroka dovolj vpliva na kmeta samega in na sodoben način kmetovanja?

I. P.: – Mirne vesti rečem, da imamo Slovenci veliko dobrih strokovnjakov, ki si resnično prizadevajo za izboljšanje kmetijske pridelave. In mnogi izmed njih se svojemu delu pedajajo s posebno ljubeznijo.

Po drugi strani pa drži, da se marsikateri kmet še vedno oklepa starega načina dela, ki so ga poznali že njegovi dedje, zato ga je pogosto težko prepričati, naj svojo kmetijo posodobi. Morda pri tem svoj delež krivde ponekod nosijo tudi zadruge, ki za kmeta premalo storijo, čeprav med drugim živijo pred-

In, seveda, rada grem med ljudi, delam z njimi in za njih.

Kdo ve, kje se ta hip, z magnetofonom na rami, potepa simpatična, suhljata Logatčanka. Morda ravno po eni izmed notranjskih vasi, ki jih tako rada obiskuje. Bo že držalo, korenine so korenine. In če zaide na vašo kmetijo, boste videli, da bo iz vas izvabila marsikatero misel, ki se vam sicer morda ne bi nikdar utrnila. Takšna je ta naša Ivanka!

Marko Škrli

GRADNIK LOGATEC

V soseski S I na Pavšičevi v Logatcu smo zgradili za vas sodobne in prostorne garaže, z električno napeljavo ali brez nje.

Nudimo vam ugodne pogoje nakupa in možnost obročnega odplačevanja.

Garaže lahko pričnete uporabljati že, ko plačate 70% cene.

Vse potrebne informacije lahko dobite pri g. Cilki Mihevc, tel.: 741 292.

**PRI GRADNIKU LOGATEC SMO POSKRBELI, DA
BO VAŠ DENAR VARNO IN DOBRO NALOŽEN!**

Notranjska ni več bela lisa na arhitekturnem zemljevidu Slovenije

Vse fotografije: Robert Brus

Profesor Peter Fister, ali notranjska arhitektura obstaja?

Seveda obstaja. Težava je le v tem, da je do zdaj nekako nismo priznavali, saj je Notranjska že po svojem imenu tisto, o čemer je Matjaž Kmecl v svojih Zakladih Slovenije zapisal, da je notranjost, ki je nedostopna, težko prehodna. Čeprav je to veljalo nekeje v rimskih časih, zgleđa, da je v glavah še vedno ostalo. Pred seboj imamo pogled na arhitekturo, ki oblikuje pokrajino. To ni samo arhitektura velikih spomenikov, ampak arhitektura preprostega življenja. Notranjska je s svojim tipičnim načinom življenja prav gotovo ustvarila svojo arhitekturo, tako da bi ji morali v vsakem primeru dati možnost življenja.

Zakaj je potem govoriti o notranjski arhitekturi tako težko?

Prav zaradi tega, ker smo skušali doslej slovensko arhitekturo

vernem delu se notranjska arhitektura začne nekeje pri Logatcu in če gremo na jug – z vzhoda in zahoda je to omejeno – gotovo ne seže na Dolenjsko oz. Suho krajino. Bloke bi se lahko prej prišleli k notranjski kot dolenjski arhitekturi. Na jugu to omejuje na eni strani Snežnik in dva prehoda, ki vodita proti Reki in proti Kopru. V Brkinih je bil pri arhitekturi preprostega človeka vedno močnejši vpliv z morske strani.

Kaj pa je s tisto pomembno, visoko arhitekturo?

Ta ni nikdar nastajala samo po volji prebivalcev, ampak po volji nekih mecenov, investorjev. Prva stvar, ki jo opazimo, je, da sledi arhitektura tistim osnovnim prometnim smerem, ki so potekale s severa proti jugu in v starejših časih preko Loža na Hrvaško. Okoli 11., 12. st. je bilo to področje eno tistih, ki so bila stalno naseljena, od utrjenih se-

začne propadati in ta nesreča Notranjsko zasleduje vse nekeje do danes. Vse to je pripeljalo do precejšnje zmede v zadnjih 150-ih letih. Arhitektura ni imela več pomena za prostor, ni bila grajena iz tega prostora, pove-zave s prejšnjo arhitekturno tipiko ni bilo več in Notranjska je dejansko ostala bosa.

Osebnostno mislim, da so raziskovalci slovenske arhitekture Notranjsko prav zato prezrli, ker se večina arhitekture, ki se smatra za značilno slovensko arhitekturo, jemlje s konca 19. st. To je tista kmečka, nemestna arhitektura, ki je uspela ohraniti identiteto kljub vsemu novemu in je ohranila tudi močno povezanost z zemljo.

Katero so stare značilnosti notranjske arhitekture?

Arhitektura na Notranjskem je dejansko nastajala dvojno. Enkrat je bila povezana v celoto kot arhitektura z vsemi zgodovinskimi značilnostmi, drugič pa se je razdelila v male pokrajinske enote, ki so danes še razpoznavne. To nam daje upanje, da bo v prihodnjem obdobju še mogoče razpoznati značilnosti notranjske arhitekture, jo na nek način celo nadgraditi, ohraniti.

Če bi začeli pri najbolj razširjeni arhitekturi – to je stanovanjska, kmečka, furmanska hiša – je ravno ta povezava pripeljala do značilne oblike notranjske hiše. V osnovi je to bivališče, ki je znotraj razdeljeno kot v celotni Sloveniji. Tu je veža, iz katere se gre na eni strani v bivalni prostor, iz druge pa v kuhinjo. Ima pa neke zunanje posebnosti. Najbrž pod vplivom prevoznosti, je nastal element, ki je značilen za Notranjsko. To je razširjeni napušč ob delu hiše pred vhodom. Hiša je podolgovata in se tam, kjer se pride z vozom pod streho, umakne pred dežjem (ta prostor je znan po dežju in snegu). To je značilnost »furmanske« arhitekture, ki ji lahko sledimo ob vsej prevoznosti magistrali v smeri proti Dunaju in proti Salzburgu.

Kje je ohranjenih največ takih hiš?

Največ tega je ohranjenega tam, kjer se je arhitektura najmanj spreminjala, torej v najbolj revnih krajih, na Blokah. Veliko stavb je mogoče slediti po celotnem Pivškem in v nekoliko bolj razviti obliki vzdolž osrednje prometnice mimo Logatca. Tu smo pa že pri različicah.

Logatec in Planina sta izraziti furmanski naselji, s tem da sta imeli vpliv na arhitekturo iz visokih arhitekturnih krogov in so zato stavbe toliko bolj pomembne, toliko bolj kvalitetne. Logatec je ostal razmeroma živ, Planina je bila mogoče med najkvalitetnejšimi kraji na Slovenskem, danes pa je mrtva. Kraji od Unca do Cerknice niso bili toliko vezani na prevoznost, ampak na kvaliteto življenja ob Cerkniškem jezeru. Ta naselja so se razvila dovolj avtohtono. Lož je bil v svojem času zelo pomemben, potem pa odrezan od ostalega prostora. Na Pivškem je prišlo do največjih sprememb. Postojna, ki ni bila nekoč nič pomembnega, je danes pomembno središče in ravno v teh dneh poskušamo izdelati neka izhodišča za prenovo starega dela Postojne. Kar iskati moramo značilnosti, saj jih nekoč ni bilo. Omeniti pa bi bilo treba še celo vrsto vasi, ki so odlično ohranjene in vzdržujejo notranjsko podobo, na kateri bi morali v bodoče graditi.

Pri gradovih, utrdbeni arhitekturi, imamo na Notranjskem neko izjemnost. To je bila vedno utrdbeni linija – od rimskega limesa preko verige gradov do cele verige taborskih utrdb, ki so bile najmočnejše na Slovenskem (Košana, Orehek, Silentabor, Cerknica).

To je tisto, kar bi moralo v bodoče definirati Notranjsko, njeno zgodovinsko identiteto: arhitektura preprostega človeka, značilnosti naselij ter vloga gradov, utrdb pri formiranju pokrajine.

Če bi vzeli na drugi strani cerkveno arhitekturo, ki je drugje na Slovenskem tako zna-

čilna in pomembna, da oblikuje pokrajino, tu ni tako močno prisotna. Posamezne stavbe so zelo kvalitetne, vendar niti po položaju niti po arhitekturi te cerkvice ne oblikujejo pokrajine. Pritrdili bi lahko tistemu, kar je za ta prostor ugotovila neka komisija že v 15. st. Cerkvice so bile v tako slabem stanju in tako zapostavljene, da je bilo v njih komaj mogoče opravljati cerkveno službo.

Iz osnovnih značilnosti bi se dalo izluščiti tisto, kar je nekoč predstavljalo Notranjsko kot značilno, zaključeno, veliko pokrajino, ki pa je znotraj seveda razdeljena na lokalne enote. Najvišja kvaliteta je, če je možno iz uniformirane enotnosti izdelati, izoblikovati svojo lastno identiteto.

Veliko starih hiš pa danes žal ostaja praznih, ljudje raje živijo v novih, ki stojijo čisto zraven.

Pravijo, da je mesto tako, kot si ga meščani zaslužijo in zgradijo. To pomeni, da človek živi v takem okolju in v takih zgradbah, kakršne si sam želi. Če tega ne zna, noče, potem tega nima. Ali bo to mogoče v prihodnosti, je odvisno od Notranjcev samih. Dolžnost vseh tistih, ki so razpoznavni, odkrili kvalitete, pomen notranjske arhitekture, je, da ljudi, za katere bi lahko rekli, da so jih 150 let pustili v nevednosti, ponovno naučijo notranjsko arhitekturo vrednotiti. Mislim, da se na Notranjskem stvari kar lepo odpirajo. Če je bilo še pred desetletjem moč reči, da je bila to bela lisa, je to danes gotovo nekaj drugega.

Kaj se bo zgodilo s takimi problemi kot je naselje Planina, je odvisno od širšega prostora in ne samo tega naselja. Širše okolje je odvzelo temu naselju, trgu, vse možnosti. Kako bo mogoče ohraniti stare hiše, ni odvisno le od zavesti, ampak tudi od pripravljenosti pomagati pri ohranjanju.

Stara arhitekturo moramo ohraniti z nekim ciljem, ki združuje celo vrsto merljivih stvari: to je smotno, ekonomično, ekološko, prijetno za bivanje. Danes te stvari poznamo in gre samo za to, da uveljavimo vse te elemente in preprosto rečemo, da naj banka podpira in daje kredite tistemu, ki bo upošteval, saj je to v skupno dobro.

Zakaj se torej tako obnavljamo pri preurejanju starih hiš v sodobna stanovanja?

Za to je potrebno predvsem nekaj znanja in mislim, da je morda težava pri prenovah v nezaupanju in nepripravljenosti. Nezanje se ne začne pri preprostem človeku, ki seveda ni kriv, da je nepoučen o tej zadevi, ampak pri vseh tistih, ki bi morali znanje razvijati in posredovati. Obnova ali ohranitev hiše bi bila preprosta, če bi naša gradbena industrija proizvajala gradivo in posamezne elemente,

Značilna notranjska hiša

ki bi bili temu ustrezno razviti. Moram pa reči, da smo le uspeli, kljub našim neštevilnim poskusom, da bi prepričali gradbeno industrijo, da se to ne le plača, ampak da je to tudi v njihovo korist. Morda bo v bodoče ta miselnost nekoliko drugačna, saj se bo govorilo o vsakem dinarju, ki bo služil tudi tistemu, ki bo to proizvajal. To je ena stvar. Druga stvar so strokovnjaki. Med kolegi arhitekti ali med gradbeniki takih ljudi manjka, enostavno jih ni. Tako pa je, ker so nas vse učili, da je edina stvar, ki se počne, gradnja novega.

Obljublajo novi zakoni večje možnosti za tiste, ki bi želeli obnavljati že zgrajeno?

V novih zakonih je žal gradnja novega skoraj edini princip, ki naj bi obveljal. Mi se seveda skušamo temu upreti, ampak koliko bomo uspeli, ne vem.

Prepričanje, zavest o tem, da gre pri ohranitvi starega za dolgoročne, ekonomske, ekološke naložbe; naložbe v oblikovanje humanega prostora, bi pa moralo biti najbolj jasno v glavah politikov.

Kakšna je pri tem vloga strokovnjakov, arhitektov, gradbenikov?

Stvar, ki se jo od nas zahteva, je nek katalog, kako naj bi samograditelj obnavljal svojo hišo, da bo uspel to opraviti poceni in da bo to naredil uspešno. Stvar pa v resnici ni preprosta. Marsikdo, ki ponuja neke take rešitve v katalogih ali revijah, zelo greši, ker zavaja ljudi. Tega ni mogoče narediti, dokler ni celoten sistem pripravljen na to. Nekaj takega je že in upanje je, da se bo v bližnji prihodnosti to močno razvilo. Upanje je, da se bodo izučili strokovnjaki. Te že vzgajamo, vsaj na področju arhitekture je nekaj mladih kolegov, ki so šli na vaš notranjski prostor in zbudili med ljudmi kar precej zanimanja.

Mislim pa, da bi morali z nekim pripravljenim vzorcem ljudem pokazati, kaj je možno narediti. Jaz osebno študentom in strokovnjakom pokažem primer, ko je bilo mogoče neko

povsem zapuščeno stavbo skoraj namenjeno rušenju, za tretjino cene kot bi stala gradnja nove, spremeniti v eno najkvalitetnejših meščanskih zgradb na Slovenskem. To je Šivčeva hiša v Radovljici.

Poleg vzorca strokovnjakov pa bo potrebna tudi denarna pomoč vlade...

Mislim, da to ne bo preveč težko, saj imamo ekonomiste. Če bi preračunali, bi ugotovili, da bi s tem, ko bi vložili eno, dve ali tri leta v pomoč za prenovo, v naslednjem desetletju prihranili več kot 20% denarja, ki bi bil sicer porabljen za graditev novih stavb. Več kot 20% – to kažejo povsem natančno izračunane analize ne le pri nas ampak recimo v Nemčiji. Med leti 1970 in 1980 so imeli desetletje pre-nove in takrat se je izkazalo, da je bilo ob tej prenovi, ki jo je bogato financirala vlada, prihranjenih 23% sredstev glede na to, kar bi porabili za izgradnjo novega. Ko smo pri nas delali pred leti podobno študijo za celo Slovenijo, se je izkazal skoraj do pike isti odstotek. Kratkoročno vlaganje bi se obrestovalo v prvem desetletju.

In se vam zdi, da bi bili ljudje zainteresirani za tako prenavljanje?

Sami po sebi prav gotovo ne, ker so jih vsi učili tako zelo dolgo, da je samo nova hiša dobra. Če greste na občino in prosite za obnovo svoje hiše, vam bodo rekli, da za to ne morete dobiti kreditov, dobite lahko nadomestno gradnjo in to pod pogojem, da staro podrete. Kje je tu logika? Tu moramo svoje razmišljanje v bistvu spremeniti. Interes bo nastal, če bo pri tem pomoč. Pomoč bo izkazana, če se bo tega nekdo lotil in če bo hotel razumeti tisti izračun, da je pomoč vendarle v ekonomsko korist in ne le kulturna zavest. To je mogoče stranski produkt takega vlaganja v prostor, ki pa je seveda še kako dragocen.

Ljudje bodo ostali v tem prostoru, če se bodo zavedali, da je tu možno živeti.

Ingrid Kovač Brus

Značilnosti notranjske hiše je tudi razširjen napušč pred vhodom

združevati v velike skupine. Če pogledamo Notranjsko, je že čez sredino tega področja tisti znameniti gozd, za katerega je Valvasor rekel, da je na najožjem delu širok 3 milje in da je poln Turkov, Morlakov in drugih razbojnikov in še danes je tam Rabarkomanda. Žal to pomeni, da je prostor razdeljen na dva dela, seveda pa so tudi znotraj tega posamezni manjši predeli. Če je bila neka pokrajina razdeljena na več različnih enot, v katerih se je različno živelo – recimo ob Cerkniškem jezeru drugače kot nekeje na Pivškem – potem je gotovo nastala tudi drugačna arhitektura. Znotraj tega velikega prostora, ki v slovenskem širšem merilu pomeni nekako povezavo med Primorsko in osrednjo Slovenijo, med mediteranskim in alpskim tipom arhitekture, je notranjski človek v svoji zgodovini ustvaril svojo arhitekturo za ta vedno strašno prehojeni, preprihani, vplivani prostor.

Planina

Kje bi torej vi začrtali arhitekturno mejo Notranjske?

Če bi vzeli arhitekturo preprostega človeka, bi lahko rekli, da je ta arhitektura združena na štirih poljih: na Planinskem, Cerkniškem, Loškem in Pivškem. Pivški je seveda sorazmerno velik in danes bi ga razdelili vsaj na dva dela – na zgornji postojnski in spodnji pivški. Če gremo preko gozda, ki ga omejuje pobočje med Rovitami in Blokami, potem pridemo v vrhniško dolino, ki jo sicer geografi prištejajo k Notranjski, je pa vendarle ljubljanska. Vedno je bila povezana z Ljubljano, vzmimo npr. Rimljane s svojim pristaniščem na Vrhniki. Na se-

ki jo prevzemamo kot arhitekturno podobo pokrajine. To je obdobje, ko Notranjska ponovno doživlja velike težave. Od izjemnega porasta prometa v prvi polovici 19. st. (prevoznost, jamborna cesta mimo Postojne) in življenja na zelo visoki ravni se začne propad. Vplivi na arhitekturo so prihajali iz zelo daljnih krajev, napol trška, napol meščanska arhitektura je bila dodana temu prostoru; pomembni kraji so bili Logatec, Vrhnika, Planina, Pivka takrat se je mogoče začela prebujati Postojna. V času po izgradnji železnice in odmiku od naselij ter hitrejšemu prehodu blaga skozi prostor, Notranjska dejansko

Informativni razpis

IDRIJSKI GRAD GEWERKENEGG

Nad petstoletnimi obzorji

V izjemnem grajskem kompleksu nad petstoletno Idrijo, od koder je skoraj pol tisočletja odtekalo živorebrno bogastvo po vsem svetu, načrtujemo pestro in sodobnim potrebam prilagojeno trgovsko, gostinsko, turistično in prireditveno dejavnost.

Mestni muzej Idrija vabi podjetja in poslovne ljudi na informativne razgovore v zvezi z možnim investiranjem v 1100m² lokalov za naslednje dejavnosti:

Trgovski del

– štirje lokali (od 21 do 55m²)

Gostinski del

– restavracija s kuhinjo (366m²)

– bar s prodajno galerijo in teraso (178m²)

Poročna dvorana

– v grajskem stolpu (95m²)

Informacije:

Mestni muzej Idrija, Prelovčeva 9, 65280 Idrija

Tel. št.: (065) 71-135

Upokojenec – pokojnik

Vzeti tam, kjer je in dati tja, kjer ni. Nobena posebna umetnost. Težje je vzeti tam, kjer ni, vendar tudi to nekaterim republiškim in občinskim institucijam ne dela velikih problemov. Vzeti tistim, ki imajo najmanj, v našem primeru upokojencem, pa je znana praksa iz nekega drugega obdobja in drugega sistema. Ki se nadaljuje v sedanji čas, v sedanji demokratični sistem bo brez dvoma trajal v vsakem svetu in vsakem času. Kot da je motto »vzeti tistemu, ki ima najmanj« ena od nespremenljivih parol vsake oblasti.

Prejšnja je kradla, sedanja goljufa.

Povsod. Samo zelo poredko zvmemo. In tudi takrat molčimo. Posebno če se to dogaja pri neki obrobni skupini ljudi, v katere spadajo tudi upokojenci.

Saj beseda »upokojenec« pomirjujoče asocira na besedo »pokojnik«. O njih pa vse dobro. Saj se ne morejo braniti. Pokojni nikakor ne, upokojenski glas pa tudi ne seže ne daleč ne globoko. Izobraženci bi rekli: »upokojenci nimajo učinkovite oblasti.«

Predvsem pa nimajo denarja – to je staro vedenje. Upokojenec in študent živita na robu eksistence – to je staro pravilo.

Uboga država, ki se poskuša rešiti preko denarnic ogroženih skupin prebivalstva. Ubogo ljudstvo, ki poslušno sprejema

potegavščine oblasti in pritrjuje obljubam o sedmih nebesih. Prvim od njih je ime samostojnost.

A pot do zvezd vodi preko trnja. Velike besede velikega naroda. Rimljani so že vedeli. Zato so svojim vojakom »v penziji« dali košček zemlje in mir.

Tudi naša oblast daje po desetletjih dela košček zemlje. Na britofu. Miru je na božjem vrtu več kot preveč. Za vse. Samo interesa ni veliko. Edini kraj v socializmu in kapitalizmu, kjer ni vrst.

Vsi pridemo na vrsto. Kljub temu, da nekateri upajo, da bodo ravno oni izjema in potem grabijo in krajejo. S seboj pa odnesejo samo štiri dila.

A dokler upokojenec ne odide v obljubljeni boljše življenje, mora pretrpeti nekaj let vic. Ne, ni tisti vic, kjer se vsi smeji. To je kraj čiščenja, kjer je nasmeh prvega v mesecu, ko dobe pokojnino, grenak. Plače so majhne, penzije obupne. Potrebe upokojencev minimalne.

Vendar je vse nekako mirno. Ljudje so navajeni trpeti in potrpeti.

Tako so pretrpeli tudi zadnji udarec države. Republike. Ali občine.

Novi zakon o davkih uvaja nov termin: dohodnino. Vsakdo, tudi upokojenci bodo poleg dosedanjih mesečnih dajatev pri-

Upokojenci letijo v nebo

morani dati del od celotne letne dohodnine. Prav. Država pač mora živeti. Samostojnost stane precej. Dokler je cena denar in ne rdeča, topla kri, ki polzi iz strelnih ran, je vse v redu.

Manj v redu je, da republiška in občinska skupnost za pokojninsko in invalidsko zavarovanje ne obvesti občanov – upokojencev o olajšavah pri plačevanju dajatev na dohodnino. Naključje ali nezainteresiranost zaposlenih? Mogoče namerno zamolčanje?

Kdo ni obvestil upokojencev, da imajo v primeru, da preživljajo člane svoje družine, pravico do davčnih olajšav? Čemu so pristojne službe o tem molčale, tistim nekaj posameznikom, ki so po naključju zvedeli za obrazec, ki omogoča olajšave, pa so preprosto pojasnili, da na občinski skupnosti za pokojninsko in invalidsko zavarovanje nimajo kaj iskati.

Naj se napotijo v belo mesto, kjer se rešujejo ti problemi. Oni ne vedo ničesar.

Mogoče ne vedo niti zakaj so tu.

Mogoče ne vedo kaj so in kaj je njihova dolžnost.

Mogoče pa oni ne bodo nikoli upokojenci.

Lahko da jih bo kap. Od jeze. Peter Žnidaršič

Kateri odpadki so nevarni????

V občini Cerknica je odlagališče komunalnih odpadkov na lokaciji za Rakekom zgledno urejeno, vzdrževano in varovano. Komunalno podjetje Cerknica je med redkimi, ki ima legalizirano komunalno odlagališče, kjer je ravnanje z komunalnimi odpadki v skladu z določili Zakona o ravnanju z odpadki. Nekatere občine v bližnjem pa tudi širšem sosesstvu si že leta prizdevajo, da bi zadovoljivo uredile ta problem, pa trajne in primerne rešitve ni enostavno najti.

V zadnjem času prednjačijo zamisli o regijskih odlagališčih, namenjenih za več občin skupaj, kar se že uveljavlja v razvitem svetu.

Naše dolgotrajno dogovarjanje o primernih lokacijah in financiranju pa take rešitve zavlačuje.

V pojasnilo tistim krajanom Rakeka, ki nasedajo govoricam, češ, da se na komunalnem odlagališču nekaj skrivoma vozi in zakopava naj povem tole: Tam se nič drugega ne dogaja, kot da se deponirajo komunalni odpadki na regularen dovoljen način.

Vsaki odpadki imajo slej ko prej škodljiv vpliv na okolje, kjer so deponirani. Zato je izredno pomembno na kakšni vrsti tal so naloženi.

Če so na propustnem terenu je njihov kvarni učinek takojšen, saj pridejo izcedne snovi iz odpadkov zelo hitro v podtalje.

Če pa so na nepropustnem terenu ali slabo propustnem sloju gline ali dolomita, ki sega v globino čez sto metrov, se škodljivi učinki odpadkov izredno zmanjšajo, kajti med počasnim pronicanjem skozi dolomitno podlago se škodljive snovi nevtralizirajo.

Prav zato je bila med vsemi možnimi izbrana in odobrena

lokacija za odlagališče komunalnih odpadkov prav na tem mestu, kjer je geološki sestav kamnine tak, da preprečuje kvarne vplive odpadkov na podtalnico.

Zato naj ne bo nikogar strah pred pravilno deponiranimi odpadki, ampak naj se boje številnih divjih odlagališč v občini, ki so vsa na nepravilnih lokacijah. Po podatkih je teh smetišč kar 70 večjih in čez 100 manjših. Na njih se odlaga vse mogoče odpadke, celo industrijske.

Kdor se hoče znebiti sumljivih odpadkov ima tako nešteto možnosti in mu jih ni treba voziti in zakopavati tam, kjer je vsak dovoz evidentiran in odpadki pregledani.

Zmotno je, da je tisto, kar je urejeno in varovano, sumljivo že samo po sebi, češ tu nekaj ni v redu, saj smeti ni treba varovati.

Tisti odvrženi odpadki, ki resnično ogrožajo okolje pa ljudi ne bodejo toliko v oči, sicer ne bi ležali na vsakem koraku.

Za pomiritev vsem tistim, ki nasedajo senzacionalnim govoricam o tajnem skrivanju smeti, posebno pa tistim, ki si te govo-

rice izmišljajo, svetujemo, da naj svojo skrb za varovanje okolja usmerijo raje tja, kjer je stanje res zaskrbljujoče. Nedvomno bi več koristilo Rakeku in Rakovčanom, če bi pred svojim pragom naredili nekaj reda.

Na Rakeku se kljub organiziranemu odvozu odpadkov ohranja že leta nekdane smetišče v Dovcah; komaj streljaj od naseljenih hiš. Tu živeti Rakovčani na lastni koži občutijo smrad, mrčes in glodalce, ki se zadržujejo na tem smetišču.

Odlagališče Dovce je Komunala jeseni sanirala na celotnem prostoru, pa je ponovno vse nastlano z odpadki, ki tja ne sodijo, deratizacije in dezinfekcije pa tako nihče ne opravlja.

Za pravilno ravnanje z odpadki in odlagališči je dandanes potrebno tudi znanje. Komunalci delavci, ki opravljajo to dejavnost, so potrebno znanje pridobili na usposabljanju v Celju, ki je bilo namenjeno predvsem za komunalne delavce.

Temu primerno je tudi naše ravnanje, rezultati pa so vsem vidni, vsaj kar se tiče komunalnega odlagališča za Rakekom.

Pavel Tomšič

JE PUST EDINA PRILOŽNOST ZA OBUJANJE POKRAJINSKEGA ETNOSA?

Trenutki sprenevedanja

Kaj je pravzaprav slovenska nacionalna kultura? Je to zborovanje in »ekonom-lonec« vseh pokrajinskih posebnosti slovenske dežele, ki šele preko teh pokrajin – in sedaj tudi Koroške,

Rezije, Benečije, Argentine, Kanade in Avstralije – postane slovenska država? Zakaj so dialekti, te najbolj slišne oznake pokrajin, nedopustna sramota in predmet posmeha za (TV) nacionalno pripadnost? Kakšno težo in ceno imajo ptujski kurenti na evrovizijskih prenosih slalom-vele-supe G – prvenstvih? Zakaj so McDonaldsovi hot-dogs prav tako pri roki kot znane čaplje in leseni oslički? In zakaj je v teh dneh prav dr. Janez Bogataj nekakšen »port-parole« pustnega ceremoniala?

No, dr. Janez Bogataj le ni takšen naivnež, da ne bi vedel, kaj delajo sodobniki pogansko-krščanskega verovanja, ki je s svojo duhovno močjo spremenjalo letne čase, torej odganjalo zimo. Seveda pa dr. Bogataj, ta naš res odličen in ne-dogmatski poznavalec »ljudske kulture« dobro ve, da je pust in vsa štorija okrog njega le del kulturne identitete nekega ljudstva, da pa je njegova identiteta tudi jezik, narečje, dialekt, običaji, tipična kuhinja (tudi njoki iz bohinske kihinje niso niti zdaleč tako dobri kot od none iz Izole), pa kamni na položnih kraških strehah (nek avstrijski cesar je dal vse te kamne v Sežani pometati dol, meščane pa kaznovati, ker je mislil, da ga bodo s temi kamni skušali umoriti!) – skratka arhitektura krajine, pa humor, začinjjen z lokalnimi liki in zgodbami, skrinjami in kredencami... vsa ta identiteta tega kraja, pokrajine, je – poleg sicer resne in spoštljive znanstvene marljivosti, zapisane v kakšnem lokalnem listu, zborniku, dopisnem članu SAZU-ja, v polnejšem zamahu – sočno in napeto, vznemirljivo in skrivnostno, pa vendar dobro znano – »dovoljena« le za časa pusta, torej za časa sprenevedanja, skrivanja, znano-zakritega, dovoljenega, od-pust-nega, ne-res-nega, ne-zaresnega, ne-tapravega, torej ne-identitete. Pa vendar je tudi pustni običaj, kjerkoli »v deželi« se že dogaja, resnični del te (krajinske) identitete. Tudi z vsemi sodobnimi »primesmi« – ustrezno pač človekovi dejavnosti, skrivnim si-

lam VIP-a, klanovski mafiji, političantskim nakladanjem, pa tudi hipertrofiranim naravnim silam, tudi če so v civilizaciji 20. stoletja že popolnoma brez moči in pomena. Pust 20. stoletja – v ateistični ali pa verni državi, da ne bo pomote, saj je TV ekran že dodobra izrinil ali pa vsaj nadomestil vlogo »bukovega kurotka« – seveda ne more biti obred, ki učinkovito odganja zimo. Tu je še najmanj korezin, pa sprayi, hladilniki, amazon-ska tragedija, ekološke katastrofe, ozonske luknje in podobne samomorilske akcije tega najbolj kanibalskega bitja na planetu. I.e kako, mislite, da Albanci na Kosovu verjamejo v konec zime? Ali pa Litvanci, prebivalci Soweta...? Kaj je torej pust? Izbruh prikrite demokracije? Paradija kakršnikoli politični (oblastniški) garnituri? Nostalgija in korektura? Iskanje opore in krik nemoči? Veselje otrok in oddih njihovih staršev? Vsaj trenutno opravičilo zgrešene vzgoje? Kozmični preblik svobode? Resnica laži...? Bogsgavedi, kaj vse se (ne) plete otrokom in njih staršem v tem času pustnih mask. Od Cerknice, pa z laufarji in kurenti, slivniško čarovnico in javorniškimi polhi s hudičem vred do TV posnetkov mulatk iz Ria de Janeira...? Ali mehiške smrti?

Morda pa je prav vse to skupaj pust. Velikih ust. Veselje pa nam le prinese, moji oblaki, hribi in trava so, dokler pač bom, oblaki, hribi in trava mojega otroštva, sanj in strahov, igre, zgodbe in pripovedk. En delček mene, kakorkoli me že vzameš. Med pustom ali potem. V teatru sta vedno le dve maski – tista kislja in tista nasmejana. In vsaka pokrajina ima svoje obleke, zgodbe in ljudi. Tudi z maskami. Morda se šele tedaj opazi, kakšne. Samosvoje. Identične. Taprave. Kot v TV nadaljevanki. Prepričljivo. Ali pa ne. To je vsa modrost.

Poleg denarja seveda. Kajti tudi pri njem boste našli masko.

Če je seveda nimate še na obrazu.

Jadran Sterle

Mercator – Nanos – Trgovina Rakek d. d.

V naših poslovalnicah vam nudimo popuste pri gotovinskem plačilu, ugodna kreditna prodaja za nakup

Člani stanovanjskih zadrug in podjetja POZOR!

V naših poslovalnicah

- Tehnični material Rakek
- Blagovnica Cerknica
- Železnina Cerknica
- Železnina Stari trg
- Gradbeni material Iga vas

796-047
791-511
791-015
708-370
707-110

prodajamo tehnično bnlago in gradbeni material brez plačila prometnega davka.

POSEBNA PONUDBA, OMEJENE KOLIČINE

NOKIA televizorji, videorekorderji, glasbeni stolpi
televizorji GORENJE

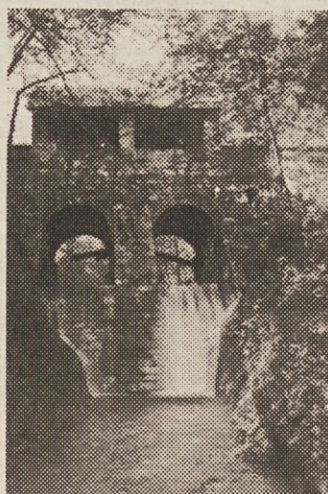
DOBER DAN, MERCATOR ZA CENEJŠI VSAK DAN

Kdaj bo zaživel krajinski park Zgornja Idrija?

Pot v osrčje idrijskih gozdov

Območje na katerem se razprostira bodoči Krajinski park Zgornje Idrije leži med Julijskimi Alpami na severu in Trnovsko planoto na jugu oz. na izrazito prehodnem območju med Alpami in Dinarskim gorstvom. Za lažjo predstavbo lahko rečemo, da park obsega porečje in širše zaledje zgornjega traku dveh čudovitih rek: Idrije in Belce. Brez dvoma se na tem relativno majhnem ozemlju nahaja toliko prirodnostnih, kulturnih in zgodovinskih znamenitosti kot – na tako kratki razdalji – najbrž nikjer drugje v Sloveniji.

Pot v Krajinski park Zgornje Idrije bi lahko imenovali tudi pot v osrčje idrijskih gozdov, kakor so idrijski gozdarji zapisali na svoj prospekt ob lanski predstavitvi nove turistične poti. Priznani gozdarski strokovnjak, dr. Franjo Kordiš, je v svoji zadnji knjigi »Idrijski gozdovi skozi stoletja« zapisal: »Ker so bili idrijski gozdovi nekaj stoletij last rudnika živega srebra, ki jih je zaradi velikih in stalnih potreb po lesu vseskozi izkoriščal in tudi gojil, je zgodovina teh gozdov najtesneje povezana z zgodovino rudnika in tudi mesta Idrije... in da gre za urejen gozd z eno najdaljših tradicij v gospodarjenju z gozdovi celo v Evropi.« Že leta 1884 pa je nek tuji strokovnjak zapisal: »Če pravim, da idrijski gozdovi sodijo med najlepše, ne mislim tega v vsakdanjem pomenu, ki velja za turiste, temveč s stališča gozdarja, ki lepote gozda ne ceni po nepretrdnosti pragozdov in pitoreskni razporeditvi dreves, ampak po očitni, razmeram prilagojeni gospodarski in obratni

Brusove klavže na Belci iz leta 1779. V strokovni literaturi jih popularno imenujejo tudi Slovenske piramide. (Foto: Jože Rupnik)

ureditvi, katere cilj je ohraniti in pomladiti gozdno jedro ter s čimbolj skromnimi sredstvi doseči trajno in intenzivno izkoriščanje lesnih zalog in stranskih proizvodov.«

Izjemne naravne in kulturne znamenitosti

Meje parka naj bi se pričele že v samem mestu in sicer ob znameniti vodni črpalki iz 1790 imenovani Idrijska kamšt in vodile ob Rakah in Idriji do Divjega jezera – zelo obiskanega »muzeja v naravi«. Divje jezero je izreden primer vodnega bruhalnika ali redkeje celo požiralnika, ki je, z nadvse slikovito okolico z endemično in reliktno floro, privabljal najmenitnejše naravoslovce (Scopolija, Hac-

eta, Hladnika, Freyerja, in celo saškega kralja Friderika Avgusta II.). Že nekaj kilometrov naprej se peljemo mimo območja bitke, kjer je bil smrtno zadet legendarni primorski partizanski junak, Janko Premrl-Vojko. Ob sotočju Idrije in Belce pri Lajštu je urejeno naravno polletno kopališče, eno najbolje obiskanih rekreativnih točk v občini. Na obeh rekah na Idriji in na Belci so kar tri zidane kamnite vodne pregrade – Klavže imenovane. Bile so zgrajene v drugi polovici 18. stoletja in so služile za plovljenje ogromnih količin lesa za potrebe idrijskega rudnika. Gradbeni in tehniški podvig brez primere – v strokovni literaturi jih popularno imenujejo tudi Slovenske piramide.

Na območju krajinskega parka, v gozdovih in strmih grapah ob izviri Idrije in Belce, je imela svoje postojanke ena največjih slovenskih partizanskih bolnišnic »Pavla«, danes nanjo spominjajo le še skromna obeležja.

Krekovše, kjer stojita premalo izkoriščeni gozdarska in lovška koča, je imenitno izhodišče za številne izlete do Mrzle Rupe, Hudega polja in še naprej v osrčje Trnovskega gozda, ali na Vojško, do Hudournika, v dolino Trebuše in Gačnik. Na tem območju najdemo ostanke pragozda Bukov vrh (1311m), Smrekovo drago kot klasični primer mrazišča in s tem vegetacijske inverzije pri nas, zanimiv pojav je tudi jama Lednica v Paradižu ali pa grapa potoka Gačnik, ki se s številnimi slapovi in tolmoni spušča v dolino Trebuše.

(Nadaljevanje v prihodnji številki) **Samo Bevk**

GEOLOŠKE ZANIMIVOSTI

1 – Strug – tektonsko okno. 2 – Usadi pod Tratnikom – gošica karnijskih klastičnih kamnin. 3 – Presek karnijskih plasti v Bedrovi grapi. 4 – Bioherme v karnijskih plasteh na Krekovšu. 5 – Organogeni greben z ostanke triasnih školjk nad Baštetom. 6 – Prehod karnijskih plasti v zgornjetriasnini dolomit v Bedrovi grapi. 7 – Megalodontidne školjke – Kozji rob.

NARAVNE ZNAMENITOSTI

8 – Divje jezero. 9 – Stara Mejca. 10 – Strug z »žaumfi«. 11 – Jama pri Kobili s sotesko

Padarce. 12 – Kanjon Idrije v Kramaršci. 13 – Dolina Suhe Idrije. 14 – Izvir Divji potok. 15 – Ponikalno območje Belce. 16 – Babji zob.

BOTANIČNE POSEBNOSTI

17 – Idrijski jeglič. 18 – Jesenček, 19 – Lepi čevljec. 20 – Rumena maslenica. 21 – Tisa. 22 – Okroglostna rosika. 23 – Kranjski jeglič, avrikelj... 24 – Kranjski jeglič. 25 – Bodika – Božje drevo. 26 – Alpski zvonček. 27 – Bleda kukovica. 28 – Brstična lilija. 29 – Mnoge vrste kukavic. 30 – Pragozd Bukov vrh.

ARHEOLOŠKI SPOMENIKI

31 – Antični limes – Mrzla rupe. 32 – Utrdbeni ostanki na Tabrovšu.

ETNOLOŠKI SPOMENIKI

33 – Domačija »Zaklavžar« – kmečke freske. 34 – Domačija pri Tratniku – kmečke freske. 35 – Kapelica v Podroteji.

TEHNIŠKI SPOMENIKI

36 – »Kamšt«. 37 – »Feldbahn« v Strugu. 38 – Idrijske klavže. 39 – Belčne ali Brusove klavže. 40 – Putrihove klavže.

SPOMENIKI NOB

41 – Partizanska bolnišnica »Pavla«. 42-49 – Spomeniki spominske plošče NOB

S Slogo 1902 složno v osrčje Evrope

Dodobra se je pred dvema leti (z izgubo osrednjega sponzorja – spodnjeidrijske Rotomatičke) zamajala prihodnost idrijskega kolesarskega društva in najuspešnejšega športnega kluba v občini. Korenine pa so domači kolesarski zanesenjaki pred sedmimi leti pognali tako globoko, da jih sušni leti le nista povsem ogrozili. Saj veste? Že s samim imenom je klub posegel globoko nazaj na prelom stoletja k uspešnemu socialdemokratskemu društvu Sloga 1902, z rezultati prav hitro v vrh državnega kolesarstva, za nameček pa je z Valterjem Bončo dalo še edinega olimpijca v vsej 500-letni zgodovini občine. Danes je klub še naprej v resnih finančnih škripcih, ima pa mlade perspektivne kolesarje, precejšnjo zalogo delovne volje in pa bogat program za to leto.

Vse skupaj so konec januarja potrdili na občnem zboru (na njem se je dobesedno trlo mladih kolesarskih privrženec, tekmovalcev, njihovih staršev in prijateljev kolesarske rekreacije) s sklepom, da bodo kolesarskemu klubu složno pomagali preživeti. Ob tem, da bodo Slogini člani tudi to sezono prekosarili v dresih celjskega Merxa, so se odločili vso pozornost posvetiti pionirjem in mladincem. Vsem težavam navkljub (celo trenerji so denimo delali zastoj) so z njimi dobro delali tudi v sušnih letih in vse selek-

cije danes precej obetajo. Torej bo slo letos zares.

Starejši mladinci naj bi trenirali polnih 750 ur in prekosarili 17 tisoč kilometrov, mlajši mladinci 630 ur z 11 tisoč prevoženimi kilometri in svojo pripravljenost potrjevali na 40 mednarodnih in domačih tekmah. Podobno naporen, 450 ur trajajoč, trening in 23 tekem čaka pionirski vrsti.

Za uresničitev programa bi potrebovali okrog 450 tisočakov. Doslej pa imajo zagotovljenih le 114 tisočakov od domače športne zveze. Starši so se obvezali, da bodo plačali zavarovalnino za tekmovalce in pomagali pri nakupu opreme. Okrog 30 tisočakov naj bi navrgla dodbra popestrena dejavnost v lastnem servisu. Ta pa bo namenjena zgolj članom. Ker pa je v občini vse več privrženec tega športa, bodo del potrebnega denarja dale tudi članarine.

Na sponzorje pri tekmovalnem delu programa ne računajo, pač pa naj bi ti pomagali pri organizaciji tekmovalno rekreativnih prireditve. Program letih pa je za to leto izjemno bogat. Tako naj bi vnovič pripravili lani odpadlo tekmo po ulicah Idrije meseca junija, oktobra pa se bo Sloga spoprijela z organizacijo državne tekme z gorskimi kolesi.

Množične prireditve bodo začeli aprila s kolesarskim sejmom in nadaljevali 1. maja s kolesar-

jenjem po dolini Belce. Konec maja pa bodo pripravili še družabno srečanje privrženec tega športa iz cele republike. Črnovršcem bodo pomagali pri pripravi Bloudkovega maratona in izvedli tudi kolesarski del programa Maratona Pavla in 6. gorskega vzpona na Hlevišce.

Novost je turistični program klasičnega in gorskega kolesarjenja. Gre za vrsto različnih od enodnevnih do tedenskih poti po najbolj zanimivih krajih idrijske občine. Seveda gre za večletno nalogo (lotevajo se jo skupaj z občinsko turistično zvezo), saj vseh predvidenih tras ne bodo uspeli označiti letos. Potrebno pa bo izdati vodič, organizirati servisne delavnice ob poteh, izposojiti koles, poskrbeti za spremljajočo ponudbo in dejavnost in nenazadnje vnovič zbrati kar precej denarja za zagon nedvomno zanimivega programa.

Kot zanimivost pa naj omenimo še to, da bodo letos poletni za svoje člane v Slogi pripravili zanimivo kolesarjenje v osrčje Evrope po trasi, ki jo je začrtal njihov najuspešnejši član – Valter Bonča. **SAD**

Dogaja se...

Občinski izvršni svet v Idriji je na izredni seji razrešil načelnike posameznih upravnih organov in sicer: načelnika za notranje zadeve Sergeja Keserja, za ljudsko obrambo Velimirja Bevka, občo upravo in družbene službe Milana Kostanjška, načelnika za urejanje prostora in varstvo okolja Vinka Urbasa pa prerazporedil na mesto referenta za premoženjsko pravne zadeve. Za vršilko dolžnosti načelnice upravnega organa za področje gospodarstva je imenoval Nevenko Podobnik, za splošne zadeve Zorka Velikajeta, za davčno upravo Janislava Menarta in za geodetsko upravo Andro Šuligoj. Nekaterim razrešenim načelnikom bodo priskrbeli delo v okviru služb v občinski upravi, drugi pa bodo koristili pravico iz 14. člena zakona o funkcionarjih o vrni-

tvi na delo v bivše firme. Izvršni svet je še sklenil, da bo v najkrajšem času objavil razpis za druga strokovna dela v občinskih upravnih organih.

* * *

V Spodnji Idriji, drugem največjem kraju v občini, so volili novo vodstvo. Devetnajstčlanski skupščini bo predsedoval Branko Lajpajne, strojni tehnik, ki sta ga skupaj predlagala delavska stranka Naprej in Demos, podpredsednica bo obrtnica Cvetka Bugar, predsednik Sveta krajevnega skupnosti pa bo na predlog Rotomatičke, Srečko Tušar, ki je to delo opravljal že v minulem mandatnem obdobju. Po besedah in zagotovilih novoizvoljenih se bodo zavzemali za nadaljnji raz-

* * *

cvet Spodnje Idrije, kjer živi 3000 ljudi, zaposlenih – vsaj za zdaj – pa je približno polovica manj. Med prvimi konkretnimi nalogami bo prevetritev letošnjega programa dela in uresničitev zastavljenih nalog v tekočem srednjeročnem obdobju.

Da bi oživili delovanje 325 let stare idrijske godbe na pihala, so v občini oblikovali poseben odbor, ki naj bi preučil možnosti za nadaljnje delovanje tega orkestra. Preveril bo, kje dobi denar, pri čemer se možnosti kažejo v sredstvih občinskega proračuna in denarju ZKO ter v lastni dejavnosti godbe. S posebno anketo pa bodo med občani ugotovili, ali so zainteresirani za nadaljnji obstoj tega živega kulturnega spomenika.

Predlog za bodoči sedež samostojne enotne republike

S SERI naprej!

V tednik za združeno Notranjsko sem se pritihtatil, ker se zavedam, da so najbolj uspešne tiste akcije, ki rušijo sistem od znotraj. Odločno se nameravam boriti proti vašim centralističnim velikonotranjskim težnjam. V ta namen sem ustanovil odbor za SERI (samostojno enotno republiko Idrijo). Res, da sem za enkrat še edini član, vendar v kratkem pričakujem veliko prošelj za sprejem v odbor. Posebno sem zainteresiran za člane, ki govorijo tuje jezike (primorsko, dolensko, štajersko, rovtarsko itd.), saj bomo v kratkem odprli diplomatska predstavništva v teh deželah, znano pa je da malokje razumejo čudovito mili idrijski jezik. Ravno tako so dobrodošli močni fantje z trdimi beticami, saj bomo v kratkem začeli formirati svojo vojsko. Idrijčani ne bomo nič več pristajali, da bi naše fante pošiljali v tujino, v vrhniške, postojnske in ilirskobistriške kasarne. Rabimo tudi finančne strokovnjake, ki bodo ustanovili idrijsko narodno stranko in denar, ki bo imel trdno podlago v živem srebru. Nič več ne bomo pristajali, da rudna bogastva in les odteka iz Idrije in da na račun naših gozdov bogati Cerknica in Logatec s svojo lesno-predelovalno industrijo. Da ne govorim o tem, da iz Idrije krađe vrhunske strokovnjake, brez katerih bi propadlo notranjsko zdravstvo, šolstvo in gospodarstvo. Vrsta strokovnjakov, ki se je izobraževala na naši gimnaziji, danes dela v podjetjih in ustanovah, ki konkurirajo idrijskim.

Gotovo se sprašujete, kako se je lahko zgodilo, da je slavno idrijsko mesto, nekoč drugo največje na vsem Kranjskem prišlo

pod vpliv nekdanjih zakotnih vasic. Idrija je že v davnih časih imela svoje gledališče, razvito šolstvo in znanost, bogato kulturno, umetniško, politično življenje, visok standard in predvsem celo vrsto dobrih gostiln. Danes pa idrijsčina vse bolj izginja, saj jo izrivata slovenščina in srbohrvaščina. V nobeni gostilni ne morete naročiti geroša, namesto žlikrofov pa vam prinesejo nekakšne brezokusne cmoke. Našo idrijsko godbo so sovražniki finančno onemogočili, športni dvorani so podtaknili ravno streho in jo tako uničili, mladince pregnali iz Kluba mladih v na novo odprte beznice, v naše politične organe pa infiltrirali kmete iz okoliških krajev, ki jih naše mesto figo briga.

Ampak sedaj bo tega konec. Izvedli bomo plebiscit in se odcepili. Ničesar več nečemo imeti z razpotegnjeno vasio, ki se ji reče Logatec, krajem Postojno, ki obstaja samo zato, ker je poleg njega velika luknja, vasio Cerknico ki ima le neko lužo, ki se ne more primerjati z našim divjim jezerom, Vrhniko, ki zasmrdi že, ko jo od daleč ugledaš ali Ilirsko Bistrico z njeno Reko, ki je v resnici kanalizacijski jarek. Ne bomo dovolili, da bi nas izkoriščal Logatec, tako kot nas je nekoč Dunaj, Rim, Beograd, Ljubljana in Nova Gorica. Zastavo že imamo, grba celo dva, naša vojska pa se je že kalila v težkih borbah s tujci. Na razvalinah nekoč cvetočega mesta bomo zgradili novo Švico. Ustanovili bomo nov, prvi tednik za združeno Notranjsko. Davke, ki odteka v Ljubljano, bomo zadržali, s tem denarjem uvozili orožje za našo vojsko in zgradili še eno, še večjo občinsko stavbo in v njej zaposlili nove ljudi brez katerih država ne more obstajati.

Naprej v sveto bodočnost!

SERI

Kaj z Lesonitom?

Vodstvo Lesonita predstavlja nov investicijski program

Četrtek, 7. 2., na pobudo predsednika IS Jožeta Roliha so se zbrali predstavniki Zelenih Il. Bistrice, Kmečke zveze, Komisije za varstvo okolja, inšpekcijskih služb, krajanov Rečice, bistriški poslanec v zboru občin gospod Milan Volk, predsednik SO gospod Stane Prosen z vodstvom LKI Lesonit. Cilj sestanka? Ugotoviti možnosti za sodelovanje pri reševanju problemov v zvezi z onesnaževanjem zraka (fenoli, formaldehidi ter lesni prah). Predstavniki Kmečke zveze so od vodstva Lesonita zahtevali, da nakaže rešitev teh problemov, kajti dela na polju so pred vrati in ne bi želeli, da bi bili poljedelski pridelki onesnaženi z fenoli, še posebej zelje. V razpravi je vodstvo Lesonita pokazalo pripravljenost za sodelovanje in prikazali so investicijski projekt, s katerim bi dosegli posodobitev in racionalizacijo proizvodnje ter eko-

loško sanacijo sedanjih problemov. Toda za to investicijo potrebujejo sredstva tudi iz republike, kajti projekt je precejšen (okoli 14–16 mio DEM) in tolikšnih sredstev ne morejo zbrati sami. Zato naj bi jim pri zbiranju sredstev pomagali vsi politični subjekti v občini, kajti s tem projektom bi rešili probleme z onesnaževanjem zraka. Projekt je strokovno pripravljen, toda ob tolikšnih sredstvih Bistričani postanemo previdni, kajti če se spomnimo: TOK-ova čistilna naprava je stala okoli 6 mio DEM, ko pa je začela obratovati, je šel TOK v stečaj. Precej vprašanj je na sestanku ostalo še nedorečenih, udeleženci so sprejeli tudi nekaj sklepov. Za konec marca so se dogovorili za naslednji sestanek, na katerem bodo preverili uresničevanje sklepov.

Tekst: MS
Foto: MG

IZ ŠPORTA

Kot vsako leto so tudi letos podelili športnikom iz občine ter športnim delavcem priznanja za dosežke v preteklem letu. Prireditelj je bila v novi večnamenski športni hali v sredo, 06. 02. Predsednik IS gospod Jože Rolih je pozdravil vse prisotne in čestital nagrajencem. Najuspešnejši športniki v občini so dobili priznanja ZTKO. Za pionirski šport sta dobila priznanja Marjan Čibej in Andrej Frank, tekmovalca šahovskega kluba Ilirska Bistrica za uvrstitev v ekipo primorskih pionirskih prvakov, za 4. mesto ekipno na republiškem prvenstvu in kot predstavnika Ilirske Bistrice sta zastopala Slovenijo na mednarodnem prvenstvu v Katowicach v ČSR ter dosegla 3. mesto na mednarodnem prvenstvu v okviru skupnosti Alpe-Adria.

Priznanja Janko Kovačič za članske dosežke v preteklem letu so dobili naslednji športniki: mladinec Andraž Lipold, član trap sekcije strelske družine 4. julij za 2. mesto na republiškem prvenstvu za mladince, za 1. mesto na državnem prvenstvu v Zagrebu, kjer je dosegel tudi nov državni mladinski rekord, za 5. mesto na Balkanskem prvenstvu; član Balinarskega društva »Kozlek« iz Kuteževega, Anton Fabec, za 1. mesto na republiškem prvenstvu v izbijanju ter 2. mesto na republiškem prvenstvu v enojkah, za 5. mesto na državnem prvenstvu v enojkah ter 14. mesto v izbijanju. Bronaste Bloudkove značke so prejeli naslednji športni delavci: Marica Gabersčnik, mentorica Planinskega društva Snežnik za

Mlade plesalke iz plesne šole Urška

dosežke v planinski dejavnosti med mladimi v OŠ Jelšane, Boris Drobňjak, član NK Plama, za uspešno vodstvo kluba ter organizatorske dejavnosti, posebno turnirjev malega nogometa, Jadran Možina, član NK Plama, za aktivno delo v športni kulturi in usposabljanju športnih objektov, med drugim tudi nove športne dvorane.

Po tej prireditvi je bila odigrana košarkaška tekma med selekcijo Ilirske Bistrice ter KK Postojna. Rezultat: 68:92 za Postojno. Odmore nam je popestril nastop v ritmičnih plesih osnovnošolk iz Kuteževega in Il. Bistrice ter nastop učenek in učencev iz plesne šole Urška.

Tekst: MS
Foto: MG

ROCK RAPORT

Bobnar Polske malce v elementu

MKNŽ pridno fura program, ki so si ga zadržali letos. Od začetka leta je bilo organiziranih pet koncertov, na katerih je nastopilo sedem bendov: Assexuals, Hell's, Anesthesia, Lolita, X-Sandra, Link der Waser in zadnji, v petek 8. 2. Polska Malca iz Krškega. Polska Malca sodi v sam vrh slovenskega heja. V Bistrici so že domači, saj je bil to že njihov tretji nastop. Razlika v zvoku od zadnjih je kar očitna. Dozoreli so in njihova glasba ravno tako. Še vedno so polni energije, vendar jo kontrolirano razdajajo. Zvok ni več tako trd, vedno več je melodike. Poplavo navdušenja so doživeli s komadom Plastika (priredba skladbe Idolov). Pravi hit, vam rečem. Po štiriletnem delu v tej

zasedbi so si končno priigrali tudi ploščo (Mojster s snežinko). Njihova glasba je mešanica različnih stilov, kot pravijo in to kar slišimo, je produkt njihove ustvarjalnosti. Koncertirajo precej, v glavnem po klubih v Sloveniji. Za koncerte se dogovarjajo sproti. Bili so tudi na turneji v tujini, v Nemčiji, kjer so odigrali šest koncertov. Tam je super, nam zatrjuje Dani, ki igra v bendu bas kitaro. Tudi njim kot večini bendov, v tej rubriki smo že pisali o tem, je problem denar. Vendar vztrajajo. Prihodnost? V kratkem bodo nastopili v Zagrebu. Morebitne želje? Dvajset let star opel rekord karavan, vanj gre celotna oprema benda.

Tekst: MS
Foto: MG

KMETIJSKA ZADRUGA IDRIJA

VOJKOVA 2, IDRIJA

Obiščite našo novo mesnico v Spodnji Idriji

OBIŠČITE NAS! Z VESELJEM VAM BOMO POSTREGLI

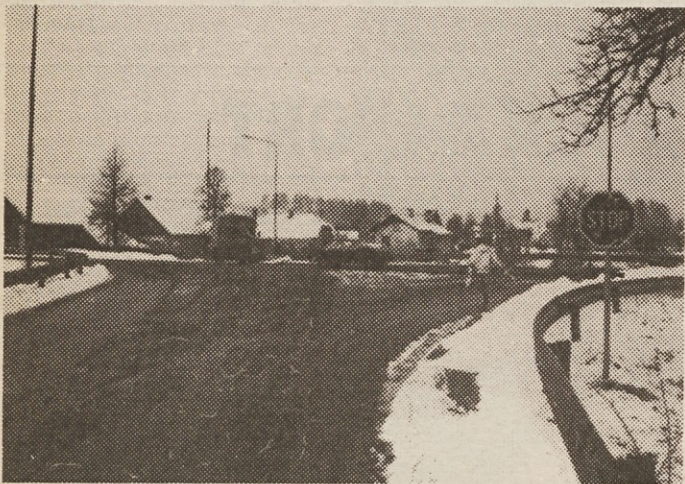
Mesnica je odprta vsak dan od 7. do 19. ure
v soboto od 7. do 13. ure

Poleg solidne in hitre postrežbe
vam nudimo:

- vse vrste svežega mesa (goveje, svinjsko, telečje, puranje in piščančje meso; občasno tudi divjačino in meso mladih jančkov)
- klobase in ostale suhomesnate izdelke lastne proizvodnje po konkurenčnih cenah
- bogato izbiro delikatesnih izdelkov (salame, siri...)
- goveje meso v četrtek po diskontnih cenah
- v kratkem tudi kompletno paleto slovenskih vrhunskih vin

NEVARNO KRIŽIŠČE

Logatec je preprečen z občin-skimi, tako in drugače označe-nimi križišči, pa tudi z republiškimi cestami. Vsako križišče, če nima ustreznih opozoril, pomeni večjo nevarnost za voznike in pešce.

Morda je eno najbolj nevarnih križišč Notranjske ceste – s priključkom na avtocesto. Na tem mestu se je pripetilo že nekaj hudih prometnih nesreč, krivda pa ni bila vedno v preve-liki hitrosti. Oznacbe so na tem križišču sila skope; ni posebnih opozoril, ki bi pripravila voznike do tega, da bi odstavili nogo s pedala za plin. Odgo-

vorni, torej Slovenska cestna skupnost, bi lahko postavili več opozoril in tudi kakšen svetlobni signal bi ne bil odveč. Znano je, da lahko prebivalci tudi sami prispevajo za dodatne prometne znake ali signalizacijo, ker pa gre vendar za splošno varnost, bi se morda res že lahko našel denar za varo-vanje imovine in življenj. Prav s tem v zvezi še vedno čakamo rezultatov. Kdaj bo Notranjska cesta postala občinska in bi se tako lahko uredila parkirišča v središču Logatca? In morda tudi omenjeno križišče s prik-ljučkom na avtocesto.

dm

Štirje razredi v enem

Vrh nad Rovtami (morda zadnjikrat uporabljamo to ime, kmalu se bo uradno spet imenoval po starem – Vrh Sv. treh kraljev) je eden redkih odmaknjenih krajev, ki ima osnovno šolo, kakršno je še pred petnjastimi ali dvajsetimi leti imela vsaka majhna vas. Evlalija Čelik že devet let uči na podružnični šoli, kamor vsako jutro hodijo otroci iz Lavrovca, Hleviš, Hlevnega vrha in Vrha nad Rovtami. Letos jih v prve štiri razrede prihaja petnajst.

Evlalija Čelik, vaš razred ni velik, še za enega povprečnega ni, zato pa je zelo raznolik.

Drži. Zelo je raznolik in nika-kor nam ni dolgčas. Ure v ra-zredu so tako intenzivne, da bolj ne bi mogle biti. Od prve minute pa do 13^h, ko zadnji zapustijo razred, je treba biti napet, pri-pravljati delo, da lahko vzdržu-je disciplino, delovno disci-plino. Največ težav je s priprav-ljanjem materiala, saj je treba slediti trendom poučevanja. Ne moreš se zadovoljiti s tem, kar si pripravljal prejšnja leta.

Štirje razredi hkrati, v enem prostoru – tak pouk je gotovo zelo naporen za vas, pa tudi za učence.

Ja, to drži. Zelo naporno je. Pouk poteka tako, da pridejo v šolo vsi hkrati, to je enood-delčni pouk. Zjutraj ob 8^h se pri-pelja s kombijem. Prvi dve uri imamo pouk nekako ločeno, naj-prej sta na vrsti prvi in drugi razred. Takrat imamo težje predmete, drugi pa imajo ta čas proste zaposlitve: urejajo knjiž-nico, si izposojajo knjige, berejo

– najraje imajo pravzaprav delo s knjigami, pa konstrukcijske igrace imamo, ki jih tudi radi zlagajo. Po malici imamo skupaj dve šolski uri, to so vzgojni predmeti. Na koncu pa ostaneta še dva razreda, ki imata pouk. Ti dve uri sta najtežji, ker so otroci že utrujeni.

Pravzaprav je zelo nena-vadno, da šola na Vrhu ostaja, da se otroci ne vozijo v Rovte ali v Žiri.

Pred leti je bilo že pod vpraša-jem, ali bo ta podružnična šola še obstajala ali ne, ker je bilo samo pet učencev. Potem pa so se starši zelo zavzeli za šolo. Šola mora obstajati, sicer bi tudi stavba ostala prazna in bi raz-padla. Pa tudi to je, da se učenci v letih, ko hodijo v šolo, nave-žejo na svoj kraj in potem radi prihajajo nazaj. Tudi učenci od 5. do 8. razreda, ki se vozijo v Žiri, radi pridejo gor in se vključijo v interesne dejavnosti, ki jih imamo na šoli. To so pred-vsem dramska dejavnost, pa tudi športne aktivnosti jih vese-lijo.

Ob proračunu se je najbolj zataknilo

117 milijonov logaškega proračuna za 1991

Na zadnji seji izvršnega sveta občine Logatec je bilo veliko za-nimivih točk dnevnega reda, re-cimo o lanskem in letošnjem proračunu, stanovanjski zaka-nodaji in kulturi. Po petih urah in pol so člani sveta uspeli »ob-delati« snov do tretje točke, nato so se, kajpak utrujeni, razšli in se dogovorili za nadaljevanje seje v ponedeljek.

Kaj se je torej zgodilo? »Zgodil« se je proračun. Po novi zakonodaji so na občini pri-pravili predlog odloka za letoš-nje leto, v primerjavi z lanskim pa ni bil najboljši, saj letošnji izračuni prispevkov temeljijo na izračunu januarskih in so zato seveda zelo približni. Naneslo je, da je denarja videti veliko in je bila tudi predvidena razdelitev med potencialne porabnike kar razkošna. Prav tu pa se je na seji zataknilo, saj je bilo veliko pri-pomb s strani gospodarstva. Od-borom, ki so pripravili predloge svojih želja, je bilo kar ustrez-eno, če pa bodo prilivi med le-tom res takšni, pa je seveda vprašanje. Nova zakonodaja naj

bi omogočala zadosten priliv de-narja. Zakonske omejitve so, na primer dohodnina 50 % za repu-bliko in prav toliko za občino je določena z zakonom, tako tudi davki vseh vrst s procentualno določenimi zneski. Nekateri so pripominjali na odločitve v na-ložbe, tako v družbenih dejavno-stih kot drugod. Skratka, neka »nova« oblika planskega gospo-darjenja, ki pa bo realno šele prihodnje leto, ko bodo letoš-njega lahko vzeli za osnovo izra-čuna oziroma določanje indek-sov.

Kot smo omenili že na za-četku, so bile pomembne tudi druge točke, ki pač še niso prišle na vrsto. Omenimo še tole. Spre-jeta je bila tudi odločitev o raz-pisu za dodelitev solidarnostnih stanovanj in o delnem nadomeš-čanju stanarin. Tudi amortiza-cija vseh osnovnih sredstev v ne-gospodarstvu naj bi se združila, 40 % revalorizacije teh sredstev pa bo mogoče uporabljati pri-hodnje leto, 70 % sproti po pre-soji izvršnega sveta, 30 % pa v dejavnosti, ki jo je obračunala.

KRAS

Prejeli smo

Odgovor na članek Ingrid Kovač-Brus: Logaški kino ali saj ni res, pa je!

Uredniški odbor!

Spodaj podpisani se obračamo na vas z naslednjim pis-nim odgovorom na neobjektivno pisanje vaše sodelavke Ingrid Kovač-Brus, v soboto dne 2. 2. 1991 v šesti številki NOČ-a. Av-torica je v svojem zapisu izha-jala iz enostranskih in nepopol-nih informacij, ki ne dajejo pra-vega odgovora, kdo je glavni krivec za to, da logaški kino ne obratuje! Brez dvoma to niso »domnevni ostri zakulisni spori med osebjem«, saj je v članku opisana samo ena plat medalje, medtem ko mnenje operaterja ni upoštevano, niti omenjeno. Upravičeno se sprašujemo čemu ta ignoranca in si hkrati zastav-ljamo vprašanje – ali delo ope-raterja res ni nič vredno v pri-merjavi z drugimi deli v kinu? Mar si operater ne zasluži po petdesetletnem neprekinjenem delovanju v okviru Kino sekcije Logatec niti poštenega obravna-vanja kot enakopravne stranke v tako imenovanem sporu? Mar je res kriv le operater, da kino ne obratuje? Ta enostranskost nas globoko žali, saj je vsem obisko-valcem logaškega kina jasno, da smo bili člani družine Jereb

tesno povezani z dogajanjem in usodo kina ter da smo svoje delo korektno in redno opravljali, neglede na takšne ali drugačne ovire. Namigovanja na to, da operater noče opravljati svojega dela so milo rečeno iz trte zvite. Nihče niti z besedico ni obvestil članov družine Jereb, o tem, da se uvaja nov sistem odpiranja in zapiranja dvorane ter, da hišnik tega dela (pogovorno priziganja luči) ne misli več opravljati. Še več, ob izdelavi ključa za veliko dvo-rano operater sploh ni imel mož-nosti izdelati dvojnika novega ključa! Ob tem se ne mislimo spuščati v podrobnosti in nava-jati vsako posamezno izrečeno besedo ali stavke. Ne, menimo, da so za to druga ustrenejša mesta! Vrnimo se nazaj na trdi-tve v članku. Avtorica piše: »De-cembra se je začel obisk v kinu, verjetno tudi na račun dobrega repertoarja dvigati. Čedno dekle si je ogledalo 100 ljudi. «Vse lepo in prav, toda popolnoma nepreverjeno. Film Čedno dekle si je ogledalo 87 gledalcev na dveh predstavah! Na predstavi 1. 1. 91 v kinu ni bilo nobenega obiskovalca, kljub temu, da je bil operater v Narodnem domu ter da je bilo vse pripravljeno za

predvajanje! Film – Nevarno morje si je na dveh predstavah ogledalo 26 ljudi. Pa bodi naštev-anja zaenkrat dovolj. Še vedno ostaja skrivnost, kje avtorici po-datki, da se število obiskovalcev veča! Pa še nekaj o prisvajanju pravic kinooperaterja: če bi se-štel vse smešne dohodke, ki smo jih pokojni Anton Jereb ter drugi člani družine prejimali na račun kina in zraven dodali vse tisto kar je bilo izven »razvida del in nalog« potrebno z naše strani dodatno narediti, bi bilo jasno kako in kaj. Zato ne pri-stajamo na kakršnokoli posplo-ševanje in omalovaževanje, ker si tega nihče od nas ni zaslužil! Bolj nas, da našega mnenja ni nihče upošteval niti nas zanje vprašal! Ni naša krivda če do pogovorov med člani Kino sek-cije ter drugimi ni prišlo prej, kvečjemu obratne-sestaneke smo večkrat zahtevali sami, ker anarhije na tem področju zaradi obojestranskih koristi (brez slabe volje) ni mogoče tolerirati v nedogled. Zahtevamo, da se insunacije o domnevni krivdi operaterja ovržejo ter, da se av-torica za neljubo napako ustrezno opraviči – s celostnim prikazom mnenj vseh, ki so

v Kino sekciji Logatec delali! Ob koncu pa moramo dodati naslednje! Vseh petdeset let ko-likor smo člani družine Jereb žr-tvovali za logaški kino, nismo nikoli zahtevali denarja za opravljeno delo in trud (od po-pravila aparatur do rednih pri-prav predstav). S kinom in za kino smo živeli in v njem pustili nešteto prostih, včasih srečnih pa tudi težkih trenutkov. Žal pa za to neredko nismo dobili niti skromne zahvale. Pa nič zato! Lep pozdrav!

Družina Jereb

Avtorica članka je podatke o trenutnem položaju v logaškem kinu dobila od sedanjega uprav-nika Marjana Koširja, torej naj-bolj odgovornega. Glavne ugotov-itve so bile torej napisane z nje-govimi besedami, tudi tista, »da prekinja(m) z delom, dokler se ne skliče sestanek, za katerega bodo povabljeni predstavniki ZKO Lo-gatec, hišnik Narodnega doma, operater Jereb in jaz.« Torej je povsem jasno, kje so nastali spori. Glede priznanja marljivi družini Jereb pa smatramo, da NOČ ni pravi naslov za protest.

Uredništvo NOČ-a

mer seznanjena. Ko preteče pol leta, včasih pa celo leto, zberem vse, kar se je v tistem času go-dilo, napišemo o načrtih in po-tem lahko to vsi krajani prebe-rejo.

Vaš poklic je predmetna učiteljica zgodovine in zemljepisa. Ali kdaj pomislite, da bi bilo za vas verjetno dosti lažje poučevati ta dva predmeta, se voziti v drugi kraj?

Ne. Delo na podeželju me ve-seli, rada imam tudi vse drugo, kar spada zraven, ne le poučeva-nje. Učiti sem začela na taki šoli in potem sem si vedno želela, da bi to še poskusila. Tudi zgo-dovino in zemljepis sem že učila, obrenkala tistih nekaj ur in bila potem prosta. No, čisto pro-sta tudi takrat nisem bila, saj je bilo toliko družbeno-političnega dela. Zdaj sem zelo zadovoljna, da smo učitelji tega razbreme-njeni in da se lahko posvečamo samo stroki.

Hvala za pogovor.

Ingrid Kovač Brus

Poplave tudi v Logatcu

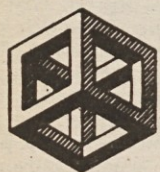
Ob zadnjem sneženju in kas-neje deževju so nekatere hiše v Gornjem Logatcu zopet imele poplavljen kletne prostore. Vaščani že vrsto let apelirajo na krajevno skupnost in občino, naj uredijo kanalizacijo in odvodne jaške ob cesti, kar bi prineslo manjšo nevarnost pred meteori-nimi vodami, prav tako bi tudi zmanjšalo možnost odtoka talne

vode v kleti. Ob zadnjem dežju je bila kriva za poplavitve kleti zmznjena zemlja, vendar bi po-sledice z dobro kanalizacijo in jaški bile manjše. Prav takšna dela pa bi v ostalih letnih časih prinesla manjšo onesnaženost potoka, v katerega se sedaj steka večina fekalnih vod iz naselja Gorenja vas.

dm

Voda ni nagajala lanske jeseni, težave je prinesla šele zima. (Foto: S. Rančov)

AgroMarket

Tel.: 061/741-456

Cenjene kupce obveščamo, da lahko pri nas kupijo traktorje

TORPEDO TD 55 A

Pogon na vse štiri kolesa s kabino in kompresorjem

Cena s prometnim davkom 181.963,90 din

Pri nas dobite tudi vso ostalo kmetijsko mehanizacijo

NOTRANJSKI
ČASOPIS

NIC d.o.o.
NOTRANJSKA 14
61370 LOGATEC

CENIK OGLASNEGA PROSTORA

Osnovna cena za cm/kolono, je:

Cena za 1 cm	110,00
1/1	21600,00
1/2	10800,00
1/4	5400,00

OBJAVE NA PRVI STRANI

- pasica po širini od 1 do 6 kolon, po višini od 2 do 5 cm
- vložek ob centralnem naslovu v velikosti največ 5 cm

– širina × višina 4 cm

pasica 1 cm/kolono	270 din
vložek 1 cm (5 × 4 cm)	2900 din

OGLASI Z DODATNO BARVO	+40%
prva stran	+100%
zadnja stran	+50%

POPUSTI PRI PONOVIIVAH OGLASOV

3×	20%
5×	30%
6×	40%

Stroške oblikovanja oglasov zaračunavamo posebej, v skladu z zahtevnostjo opravljenega dela.

Žiro račun: 50100-603-54448

Tel.: 741-414, Int. 241, DOMINIK MURN

Čigava je Postojnska jama?

O tem, kaj pomeni Jama za Postojno, je bilo že veliko napisanega. Jama je napravila Postojno znano v vsem turističnem svetu, poznajo jo vsi krasoslovci, zanimiva je za jamarje in za biološke, ki proučujejo jamsko živalstvo. Verjetno le malokdo v Postojni ve, da Luka Čec ni odkril le najlepših delov Jame, ampak tudi prvega jamskega

hrošča. To se je zgodilo v prvi polovici prejšnjega stoletja, tedaj pa so se v Jamo začela prava turistična romanja. Ob vseh hvalnicah, ki jih je bil ta kraški biser deležen, se je le redko kdo vprašal, čigava je pravzaprav Jama.

Občinski izvršni svet je na svoji redni seji prejšnji teden obravnaval spremembe Odloka

o razglasitvi kulturnih in zgodovinskih spomenikov na območju občine. Za kaj pravzaprav gre?

Kmalu po drugi svetovni vojni je bila v Postojni ustanovljena Uprava kraških jam, ki je skrbelo tudi za druge jame. Konec leta 1954 je ljudski odbor občine Postojna ustanovil Zavod Postojnska jama, ki je bil finančno samostojen. Ljudski odbor je Zavodu takrat odstopil v trajno uporabo tudi precej zemljišč in nepremičnin. Zavod se je leta 1972 s soglasjem občinske skupščine preoblikoval v podjetje, oziroma po takratni zakonodaji v organizacijo združenega dela. Lansko leto so OZD Postojnska jama reorganizirali. Z Jamo naj bi po novem upravljal podjetje v družbeni lasti »Postojnska jama, turizem p.o.«. Toda izvršni svet občine opozarja na odlok, iz katerega je razvidno da pravice do upravljanja na področju naravne in kulturne dediščine niso avtomatsko prenosljive, posebej pa opozarjajo na pravice, ki jih ima pri tem postojnska občina. V spremenjenem odloku so pravice še jasneje definirane. IS tudi poudarja, da s spremembo odloka ne želijo posegati v pravno-formalno samostojnost upravljalca (Postojnska jama, turizem), pač pa želijo doseči le ustrezen ureditev medsebojnih razmerij. Poglejmo si še, kaj prinaša osnutek spremenjenega odloka.

Upravljalca naravne in kulturne dediščine bo v bodoče na osnovi javnega razpisa določevala občina. Do sprejema za-

vala občina. Do sprejema zakonika, ki bo natančneje opredeljeval varstvo naravne in kulturne dediščine, oz. do konca leta 1993 bo upravljalca Postojnska jama, turizem. Vendar ostane Postojnska jama upravljalca le, če bo obdržala takšno organiziranost in dejavnost podjetja, kot jo je imela ob vpisu v sodni register (še vedno namreč ni ugotovljen premoženjski delež občine v tem podjetju).

Upravljalca bo z občino sklenil pogodbo, v kateri bo natančno opredeljeno, kako ohranjati naravne in kulturne znamenitosti, višina sredstev, ki jih bo upravljalca moral mesečno odvajati na poseben račun, višina obratovalnih stroškov, prav tako pa tudi način kontrole nad prodajo vstopnic in pa sodelovanje članov Sveta Jame z upravljalcem.

Svet Jame bo sestavljen iz sedmih članov-strokovnjakov z različnih področij, ki jih bo imenovala občinska skupščina. Za člana sveta ne more biti imenovan nihče od zaposlenih v podjetju, ki z znamenitostmi upravlja, mandat članov pa bo trajal štiri leta. Med drugim bo Svet Jame določal ceno vstopnic in upravljal s sredstvi, ki jih bo upravljalca mesečno odvajal za ohranjanje znamenitosti ter za investicije na področju turizma in za zagotavljanje turistične infrastrukture v občini. Razen tega bo Svet tudi nadzoroval delo upravljalca ter o svojih ugotovitvah obveščal občinsko skupščino.

Zgornji Osnutek odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o razglasitvi kulturnih in zgodovinskih spomenikov ter naravnih znamenitosti na območju občine Postojna naj bi poslanci občinske skupščine sprejemali po hitrem postopku na četrtkovi seji.

Toda direktor podjetja Postojnska jama, turizem, p. o. je predlagal, da se z dnevnega reda umakne glasovanje o sprejetju osnutka odloka, prav tako pa je zahteval, da se ponovno sestavi komisija, ki bo proučila osnutek odloka. O obeh predlogih so nato glasovali poslanci vseh treh zborov. Sprejet je bil predlog o sestavi nove komisije, o umaknitvi sprejema odloka pa bo DPZ odločal na ločenem zasedanju, v ostalih dveh zborih pa je bil predlog sprejet. Izvršni svet je tudi umaknil zahtevo po hitrem postopku sprejema, ter sprejel običajnega, dvostopenjskega.

Poslancem vseh treh zborov skupščine je direktor Postojnske jame, g. MIRAN LAPANJE, prebral odprto pismo, v katerem je navedel pripombe na osnutek odloka. Poudaril je, da je v Osnutku odloka, ki naj bi popravil, oz. dopolnil odlok iz leta 1984, predvidenih dvanajst novih členov, s katerimi bi stari odlok takorekoč popolnoma spremenili predvsem na tistih delih, ki bistveno posegajo v vodenje, poslovanje politiko in razpolaganje s sredstvi podjetja Postojnska jama. Vse te funkcije pa naj bi se prenesle na Svet jame – torej na organ, ki naj bi deloval izven tega podjetja.

G. Lapanje se je v javnem pismu spotalnik tudi ob zahtevani

hitri postopek sprejemanja Osnutka odloka. Citiral je statut občine, po katerem je hitri postopek sprejemanja določenih aktov predviden le v primerih odprave večjih motenj v gospodarstvu, v slučaju naravnih katastrof, ali zaradi morebitnih interesov ljudske obrambe. Predloženi osnutek pa ne ustreza nobenemu od naštetih pogojev.

V nadaljevanju je g. Lapanje tudi poudaril, da se je njegovo podjetje po sprejemu zakona o podjetništvu v lanskem letu preoblikovalo, rok za pritožbo na registracijo reorganiziranega podjetja pa je že potekel (v zakonsko določenem roku pritožb ni bilo).

Delavci Jame se čutijo prizadeti tudi zaradi očitkov, da so proti odvajanju dela sredstev od prodanih vstopnic za vzdrževanje naravnih in kulturnih znamenitosti ter za širjenje turistične infrastrukture. Podjetje je že vsa leta doslej znatni del svojih sredstev porabljalo v te namene. Prav tako se ne strinjajo z očitki, da si lastijo naravne znamenitosti, za katere skrbijo.

Delavci Jame so IS predhodno seznanili z razvojnimi načrti podjetja, predlagali pa so tudi, da sklenejo pogodbo o odvajanju rente na občinski račun. Direktor je poudaril, da niso nikoli nasprotovali odvajanju dela sredstev.

V zaključku javnega pisma je bilo navedenih še nekaj določb, predvsem tistih, ki podjetju jemljejo z zakonom določena pooblastila, sporna realizacija pogodb, katere vsebina ni znana, prav tako pa ni jasno, kako naj bi »neznani upravljalca« upravljal z znamenitostmi.

VČERAJ SO V PIVKI PODELILII NAGRADE ZA DELO NA PODROČJU KULTURE

Vilharjeve nagrade in priznanja

V Postojni že več let podeljujejo Vilharjeve nagrade in priznanja prizadevnim kulturnim delavcem v občini. Letošnja slovesna podelitev je bila prvotno načrtovana na večer kulturnega praznika, toda zaradi močnega sneženja in hude burje prejšnji petek, so prireditelji preložili za teden dni. Nagradjenci so nagrade prejeli sinoči, prireditelji pa je spremljal bogat kulturni program. Zorana Kristan, Peter Franič, Stojan Ržek in Marko Vadenjal, priznanja pa Andrej Zele in Moški pevski zbor iz Postojne.

Se nekaj besed o delu nagradjencev!

DRAGICA KALUŽA je dobila nagrado za svoje delo na področju folklorne. V Šmihelu je organizirala dve folklorne skupini, ki jih ljubitelji ljudskih plesov že dobro poznajo.

ZORANA KRISTAN je eno najbolj znanih slikarskih imen na Postojnskem. S svojimi podobami vasi med drevjem, kraških domačij, z žitom posejanih njiv spada med najboljše slovenske krajinarje. Svoja dela je doslej razstavljala v številnih slovenskih krajih.

STOJAN RŽEK je v Postojni poznan kot uspešen organizator literarnih večerov, pa tudi kot pesnik. Svoja dela je doslej predstavil v Mentorju, Sodobnosti, Primorskih srečanjih in v reviji Fontana, kjer že od začetka sodeluje v uredniškem odboru.

PETER FRANETIČ je nagrado dobil za svoje dvajsetletno sodelovanje v postojnski godbi na pihala. V tem času je pomembno prispeval k številnim uspehom ansambla.

MARKO VADNJAL sodeluje v raznih gledaliških skupinah že

od osnovne šole. V pivški gledališki skupini je sodeloval kot režiser in igralec, ko pa je leta razpadla, se je preselil v postojnsko gledališče. Sodeloval je v Projektu Kosovel, s katerim se je skupina uvrstila na Mednarodno alternativno gledališče v Sisku in BRAMS Beograd.

ANDREJ ZELE je priznanje dobil za petindvajsetletno delo na področju vokalne glasbe, je pa tudi dolgoletni vodja in organizator znanega okteta JAVOR.

MOŠKI PEVSKI ZBOR letos praznuje deset let obstoja. Za njim so številni uspešni nastopi in tekmovanja. Spomnimo se samo nekaterih: sodelovanje na vseh revijah Primorska poje, na februarjskih kulturnih prireditvah, nastopi med Slovenci v Italiji, prav tako pa so dosegli visoke ocene na republičkem tekmovanju pred dvema letoma v Velenju.

Prejeli smo...

O Haasbergu v daljni Braziliji

Oglasila se je ga. Vida Lipovec in posredovala pismo izseljenca Vojka Gabrenja iz daljne Brazilije. Vojko Gabrenja se je leta 1945 izselil v Južno Ameriko in ko se je

pred tremi leti vrnil v rodno Planino, je bil pretresen nad propadom gradu Haasberg.

Vojko Gabrenja omenja v pismu, kako je največji

dnevnik v Sao Paulu O ESTADO DE SAO PAULO s polmilijonsko naklado in občasno tudi s 300 stranmi objavil članek o obnovi gradu v nemškem Heidelbergu. To je vzpodbudilo Vojko Gabrenja, da je primerjal haasberški grad z nemškim. Ugotavlja, da je še stoječe pročelje planinskega gradu sila podobno onemu v Nemčiji, da nemškega stalno obnavljajo in privabljajo mnogo obiskovalcev. Vojko Gabrenja se spominja tudi mostu prek Unice in lepe okolice. Takole končuje:

»Pa ne znamo nič očuvati niti očistiti niti vzdrževati ter tako počasi vse propada, turiste pa vodimo v grad Snežnik, brez vsake oblike. Kaj vse se da storiti, treba je samo volje in podjetnosti ter primernih idej – ali res ni tam nobenega več?«

KRAS

Haasberško pročelje z »notranje« strani z delom propadlega parka eksotičnih dreves. (Foto: S. Rančov)

Zmaj med porcelanom

V skoraj pozabljeni legendi piše, da je v Postojno prišel prebrisani pastir, ki je telečo kožo napolnil z živim apnom ter jo vrgel zmaju, ki je živel v Jami. Pobesneli in lačni zmaj, ki po pastirjevem naročilu nekaj dni ni dobil hrane, je planil na tele in ga požrl. Toda živo apno je naredilo svoje. Zmaj si je strašno žejo gasil z vodo, pri tem pa trpel prave peklenke muke, ki so ga dotokle. Tako legenda.

V resnici sem spet tu med vami, cel in živ in vas skrivaj opazujem. Ampak pojdemo lepo po vrsti.

Potem, ko sem zbežal tistemu premetenemu pastirju, ki vam je v resnici izdelal torbe iz telečje kože ter vas tako lepo za nos potegnil, je bil v Jami nekaj časa mir. Nekega popoldneva pa pride v Jamo tisti Valvasor in prične s kamni ugotavljati njeno globino. Medtem, ko je molil Očenaše, me je skoraj zasul s kamenjem in oslepel bi bil takrat, če ne bi zbežal globlje v Jamo. Če ne upoštevam vseh tistih mož, ki so po Jami brskali z baklami, sem imel kar nekaj časa mir. Toda takrat, ko so mi Jamo za-

svinjali z eksplozijami, ognjem in dimom, sem skoraj ponorel.

Počasi sem se vsega tega navešal, odločil sem se, da grem ven. Kaj vidim? Vidim veliko novega in uporabnega, vidim mesto na prepihu. Opazil sem tudi veliko pozabljenega in zanemarjenega. Opazil sem veliko stvari, o katerih se bom moral pogovoriti z vami, z vami se bom poskušal srečevati v tem časopisu.

Danes naj pogovor teče o kulturi in denarju, o denarju pravzaprav bolj malo. Baje, da ga ni. Torej o kulturi in umetnosti. Skupaj s tistimi vsakodnevnimi vrednotami jesti, piti, spati in slišati še na kaj več, tako s strahom v srcu. In kultura tod okoli je revna.

Umetnost in kultura nosi posebnost naših vasi in mesta. Mesto živi precej enolično življenje, vendar se tu lahko, kot piše v Delu 6. 2. 91, zberejo predstavniki Jugoslovanskega odbora zveze komunistov in ustanovijo Regionalni odbor.

V tem istem mestu pa se kulturno življenje ne more prebuditi... Čudno, zelo čudno za

mojo staro zmajsko pamet. Morda mi škodi vlaga in preveč svetlobe po toliko letih, kdo ve?

Ampak kultura je, kulturo imamo tudi v Postojni. Potrebno je poiskati le nekaj izbranih besed in voljo za sodelovanje. Pogledati je tudi treba, kako se za kulturo deli občinski denar. Morda bo potrebna celo kakšna zahtevna operacija, lahko se celo zgodi, da pacient umre.

V svojih zmajevski nerodnosti moram na koncu čestitati dobitnikom Vilharjevih nagrad in priznanj. Posebne čestitke naj veljajo tudi postojnskega slikarju Stojanu Razmovskemu za nagrado na natečaju PAX MUNDI. Natečaj je organizirala Fundacija Vincent iz Moretta blizu Torina v Italiji. V natečaju, ki je potekal pet let, je sodelovalo 2000 umetnikov iz sedemindvajsetih držav. Eden od tridesetih nagradjencev je tudi Stojan Razmovski.

V svojih čestitkah ne smem spustiti tudi Nataše Donev ob izidu njenega prvenca v zbirki Rob.

No, gospoda moja, kaj pravite?

Vaš Zmaj med porcelanom

Zasedanje postojnske občinske skupščine

Glasovanje o zaupnici obema predsednikoma

Da četrtkovo zasedanje postojnske občinske skupščine ne bo minilo brez zapletov, je bilo jasno že na začetku. Pred skupščinskim zasedanjem se je namreč sestalo predsedstvo, ki je obravnavalo predlog sedemnajstih delegatov vseh treh zborov, da se na seji razreši predsednika Izvršnega sveta.

V podobnem tonu je nadaljeval g. Čančula, ki je v imenu DEMOSA in njegovega poslanskega kluba zahteval razrešitev predsednika občinske skupščine. Predsednik občinske skupščine, g. Vladimir Slejko naj bi po njihovem mnenju zagrešil več napak, ki so škodovali ugledu občine in javnemu mnenju.

Skupščina kar nekaj časa ni dosegla soglasja o tem, ali naj o omenjenih nezaupnicah glasuje pod isto točko dnevnega reda, ali ločeno. Zapletilo se so nadaljevali tudi o vprašanju, ali naj o tem glasujejo pred obravnavo predloženega dnevnega

reda, ali na koncu. Po približno dveh urah »razprav« o tem, so se delegati le uspešno dogovorili, da o obeh nezaupnicah glasujejo pod isto točko in sicer pred obravnavo dnevnega reda. Utemeljitev: poslanci ne morejo obravnavati dnevnega reda, katerega predlagatelj je Izvršni svet, če so mu istočasno predlagali nezaupnico.

Sledilo je tajno glasovanje in razglasitev rezultatov. Glasovalo je 58 poslancev, glasovali pa so takole: proti razrešitvi predsednika IS, g. Jožeta Makarja, je glasovalo 24 poslancev, za njegovo razrešitev pa 33. Neveljavna je bila ena glasovnica. Za razrešitev predsednika občinske skupščine, g. Vladimira Slejka, je bilo 28 glasov, prav tako proti njegovi razrešitvi, neveljavni pa sta bili dve glasovnici.

Poslanci so torej izglasovali odstop predsednika IS, predsednik občinske skupščine pa bo svojo funkcijo opravljal še na-

prej. Po veljavnih pravilih naj bi občinska volilna komisija v sedmih dneh dobila predlog novega mandatarja, ki bo oblikoval nov Izvršni svet postojnske občine.

Po končanem glasovanju so delegati soglasno sprejeli sklep, da prekinjejo zasedanje skupščine, nadaljevanje pa preložijo, dneva nadaljevanja niso določili.

Dogajanje na zasedanju skupščine, strnjeno v teh nekaj vrsticah poročila, je trajalo dobrih pet ur, poslanci se v tem času dnevnega reda, predložena z občinskim gradivom niso niti dotaknili. Vse dogajanje zasedanja se je vrtilo le okrog dveh točk dopolnitve dnevnega reda – o Osnutku spremembe odloka o razglasitvi kulturnih in zgodovinskih spomenikov ter naravnih znamenitosti in pa mučno razpravljanje o delu obeh predsednikov, oziroma o glasovanju zaupnic.

Bralcu komentar najbrž ni potreben.

ša

ČRNI DNEVI GOZDARJEV!

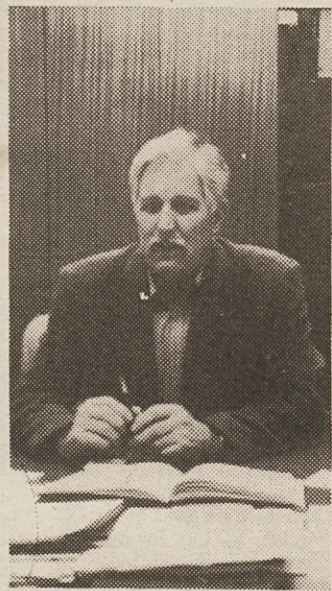
Ali vrhniškim gozdarjem bije zadnja ura? Če je tako, se bo Pokojišče pospešeno razvilo v največji socialni problem občine Vrhnika!

Vrhniško gozdarstvo je v ne-zavirljivem položaju, prepuščeno samo sebi. Od leta 1975 je obrat zaposloval 45 delavcev, danes jih je še 27, od tega 12 na čakanju; slednje lahko glede na osnutek republiške zakonodaje že prištevamo med trajne tehnološke presežke. Če bodo gozdarji primorani vrniti dobrih 75% gozdov, ki so bili nekoč v zasebni lasti – vse pa kaže na to – sledi obratu neizbežna likvidacija, saj bi bilo dela le za 3 do 5 ljudi.

O problematiki smo se pogovarjali z direktorjem IVANOM MAROLTOM in gozdarskim inženirjem JANKOM VIDMARJEM, stališča pa bomo predstavili v prihodnji številki, kajti zaenkrat se nam je zdelo najpomembnejše spregovoriti o ljudeh, ki so ostali brez dela.

Omenimo naj le, da so vrhniški gozdarji v letih 1985–1990

ravne škode, ki jo je povzročila žled, v tem času pa so obnovili 128ha površin ter posadili 408.490 kosov sadik. V zasebnem sektorju so v letih 1988–1990 prodali 47.269 ku-

bičnih metrov lesa, obnovili pa 52,5ha površin, oziroma posadili 157.500 sadik. Ti podatki sami po sebi zgovorno pričajo, da gozdarji niso samo izkoriščali gozdov, kot se jim očita, ampak so v gozdove tudi veliko vložili.

Moratorij na sečnjo in posplošeni, neargumentirani komentarji, so gozdarje moralno prizadeli.

Krutost politike bo ob takšnem poteku dogodkov Pokojišče spremenila v največji vrhniški socialni problem. Predsednik IS Vili Granda je zagotovil, da ga

bodo začeli reševati takoj, ko se bo izpostavil. Toda ali se to ni zgodilo že z moratorijem na sečnjo in številnimi prispelimi vlogami za vračanje gozdov v zasebni lasti? Poglejmo vendar v oči tem ljudem, ki so leta in leta gozdarili, odmaknjeni od prave civilizacije in ki ne znajo početi ničesar drugega – in se nehajmo sprenevedati!

Če že gozdarje imenujemo nehumane izkoriševalce gozdov, ne prezirimo tistih 1000 kubičnih metrov nedovoljeno posekanega lesa, zabeleženih v preteklem letu v vrhniškem zasebnem sektorju, kar je pomenilo skoraj 10% letne proizvodnje gozdarjev na tem področju. In na koncu koncev ne varajmo lastnikov gozdov, da bodo imeli v prihodnje vse niti v svojih rokah; vselej je država pristavila svoj peharček in hotela imeti nekaj tudi zase!

Vrhniškim gozdarjem torej grozi da bodo namesto sedanjih 9000ha, upravljali le še s 3000ha gozda. Nekoč se je zgodila krivica lastnikom gozdov, ki jo bodo danes zopet plačali nedolžni – oboji so bili pač otroci zgrešenega socializma. In to boli. Po drugi strani gozdarska fakulteta in inštitut v Ljubljani, uspešno prodajata znanje v sosednji Avstriji, v boju za preživetje in zato, ker so naši strokovnjaki na tujem bolj cenjeni kot doma. Svetovni kongres gozdarjev nam je bil zaupan zaradi uspešnega gospodarjenja z gozdovi, žal pa je ostal nepopisan list papirja, na katerem se danes izživljajo kmečki liderji, ki niso ravno strokovnjaki za gozdove. Vsaj na tistem kongresu jih ni bilo opaziti.

Cerkev malo drugače

Če kdo ni veren, to še ne pomeni, da ne sme v cerkev!

Marsikdo, naj bo vernik ali nevernik, slabo pozna notranjo organiziranost in delovanje katoliške Cerkve, kajti slednjo je povojni sistem načrtno pahnjal na obrobje vseh dogajanj in jo

zavil v skrivnost. Ohranjala se je skozi stoletja, kljubovala najrazličnejšim politikom, njena organizacija pa je temeljila na strogem redu in disciplini, kjer je bila vloga subjektov natančno

določena, kar je omogočalo uspešno delovanje na vseh področjih. O tem in še čem smo se v vrhniški dekaniji pogovarjali z njenim dekanom FLORJANOM BOŽNARJEM.

Vrhniška dekanija obsega 13 župnij in spada v IV. arhidekanat. Dekana, gospoda Božnarja, so izvolili župniki na tajnih volitvah za dobo petih let, brez omejitve, kar pomeni, da je lahko večkrat izvoljen. Izvoljenega kandidata mora potrditi tudi nadškof; če ga ne, se izbor ponovi.

Dekan vodi mesečne konference in vizitira župnije – podrejeni so mu vsi župniki – sam pa je podrejen arhidiakonu, ki kontrolira in spremlja njegovo delo.

Florjan Božnar je obenem tudi župnik, ki ima na skrbi župnijsko in podružnične cerkve. Med največje stroške Cerkve je prištel honorarje za sodelavce in obveznosti do zaposlenih (kateheti, redovnice, gospodinja, diakon na praksi, organist in različni predavatelji), električno energijo, komunalne usluge in

Pri nas izdeluje zvonove podjetje Ferolit iz Zalca. Tehtajo lahko do 1600kg, večje in težje pa je potrebno uvoziti iz Innsbrucka. V cerkvi na Stari Vrhniki so lani namestili nov, 210-kilogramski zvon, ki je stal 45.000 din. Zvonovi so nekakšen simbol in biser sleherne fare in tudi slovenstva.

osnovno vzdrževanje objektov. V preteklem letu so 7 cerkva opremili z električnim zvonjenjem, obnavljali so strehe, zlebove, zvonike, fasade, uredili

Ko presahne vodovod...

Če ni vode, Vrhnicanom ne koristijo niti lavorji; pogoste okvare vodovoda in mačehovski odnos komunalcev...

Čeprav si vrhniški ekologi vestno prizadevajo ohraniti čisto pitno vodo, ki se je sicer drži sloves najdražje na Notranjskem, ni nikogar, ki bi ozdravil pogoste okvare in nezanesljivost vodovodnega omrežja. Ko je bilo pred leti občanom dovolj besedi in »doktorskih disertacij« okoli Primčevega studenca, je bil izglasovan samoprispevek, sredstva iz tega naslova pa so bila namenjena nemoteni preskrbi Vrhnike s pitno vodo. Takratne obljube in pričakovanja so seveda eno, današnja realnost pa nekaj drugega. Kdor si ni zgradil kapnice ali je opustil dobri stari vodnjak ter se zanesel na vodovod, temu bo še preklemano žal. Zakaj?

Vzrokov je veliko, za njimi pa se zaenkrat uspešno skrivajo in iščejo opravičilo zase upravljalci in vzdrževalci vodovodnega omrežja – vrhniški komunalci. Širijo se različna ugibanja o črpalkah na borovniškem vršaju, o slabih in neustreznih ceveh, pa o tem, da so te cevi malomarno položene, oziroma niso zasute s pravim materialom, in še bi lahko naštevali. Po drugi strani je znano, da vrhniški komunalci tehnično niso zadovoljivo opremljeni, da bi lahko uspešno vzdrževali vodovod in tudi organizirani so zelo zanikrno.

Kako si sicer drugače razlagati, da ob okvarah, ki so precej pogoste, posamezna občinska naselja več dni ostanejo brez kapljice vode? Komunalcem pripada čast in slava, da vsled svoje (ne)ekspeditivnosti zaprejo ventile za dva, tri in celo več dni, ne meneč se kaj dosti za razburjenje ljudi. Očitno jim niso niti malo mar mlade družine z otroki v plenica, ne zanima jih, kako se z vodo oskrbuje kmetje, niti jih ne zanimajo sanitarije in osnovna higiena občanov. Potrudijo se zgolj toliko, da priteče voda na ravninskih delih Vrhnike, občani na obrobju pa morajo pač malo potrpeti.

Malomarnost, nesposobnost ali slaba tehnična opremljenost? Karkoli že, pri komunalnih položnicah tega ni opaziti. Kdor ne plača pravočasno, mu grozi odklop vodovodnega priključka na njegove stroške ali pa se lahko znajde na sodišču. Če vemo, da si je priključek plačal vsak sam, da je vodovod marsikje zgrajen

7. februarja je bil v okvari del glavnega voda pri Borovnici. Dežurni na Komunalnem podjetju Vrhnika je v soboto, 9. februarja, telefonično zagotovil, da je okvara odpravljena in da bo voda pritekla, čim jo bodo črpalke načrpale. Do ponedeljka zjutraj jo žal niso načrpale niti kapljice, kar pomeni, da so bila nekatera naselja že četrty dan brez kapljice vode.

s soudeležbo sredstev občanov in da so vsi plačevali še lepe denarce obveznega samoprispevka, je vrhniška voda zares draga, poleg tega pa voda je ali je pa ni! Spričo tega je tolikanj bolj nerazumljiv mačehovski odnos komunalcev, ki vsak mesec poberejo velike denarje, a niso sposobni normalno vzdr-

Na Petkovskovi so komunalci zamenjali dotrajane vodovodne cevi. Specializirani za prekope, cepljeni proti hitrosti... (Foto: Sine Rančov)

zevati vodovoda. Bog se usmili občanov, če je počil glavni vod, nad katerim bedi hudič in skuša nedolžne komunalce, ki nad vodovodom niso prevzeli samo upravljanja, ampak se ga takorekoč lastijo.

Skraini čas je, da se neodgovornemu ravnanju napravi konec, kajti komunalci so poverjeno jim zaupanje že zdavnaj zapravili. Če bodo občinski očetje še naprej dovoljevali samovoljo in anarhijo komunalcev na tem področju, se nam kaj lahko zgodi, da bomo čas zavrteli nekaj desetletij nazaj. Takrat smo se umivali v lavorjih in uporabljali stranišča »na štrbunk«. Potrebno bo tudi dosledno pretehtati razporejanje sredstev iz naslova vodarin, saj le-ta niso majhna, občanom pa pojasniti, zakaj je v bazenih za mesto dovolj vode, za obrobje pa ne. Na koncu koncev so za normalno preskrbo z vodo plačevali vsi, danes pa si nekateri zaradi najkajnevne zapore vode še kavice ne morejo skuhati! Naj živi Balkan, zbogom Evropa!

župnijski objekt, nabavljali nove zvonove in podobno.

Župnik Florjan Božnar je že lani vložil zahtevo za pravično odškodnino, oziroma vračilo po vojni odvzetih njiv, travnikov, pašnikov, vrtov in gozdov ter dveh objektov v lasti Cerkve. Gre za okoli 116 hektarjev zemljišč, od objektov pa za mežnarijo v Verdu in kaplanijo na Vrhniki, kjer je danes otroški vrtec. Zemljišča se po katoliškemu cerkvenemu redu delijo na splošna cerkvena in župnijsko nadarbeni. Z nadarbenimi zemljišči upravlja in odloča župnik sam, za posege ali odločitve na splošnih cerkvenih zemljiščih pa potrebuje predhodno soglasje župnijskega sveta, odnosno cerkvenih ključarjev, ki mora biti sprejeto enoglasno, s strinjanjem vseh.

Pred vojno je imela vrhniška župnija svoj hlev in se ukvarjala tudi s kmetijstvom; imela je nekaj živine in par konj. Župnik nam je zatrdil, da se to danes v nobenem primeru ne bi izplačalo, četudi bi bila vrnjena vsa odvzeta zemljišča. Kmetujejo samo še duhovniki v Višnji Gori, v Fari pri Kočevju in na Suhorju, saj jim zaradi nerazvitosti področij to pomeni edini pravi vir za službo.

Verniki volijo kandidate v župnijski svet, ta pa s tajnim glasovanjem ključarje. Vsaka cerkev ima navadno dva ključarja, ki med seboj ne smeta biti v sorodu, niti ne smeta biti sorodnika župnika. Bolj kot izobrazba je pomembno, da so to ugledni, verni in gospodarni ljudje. So upravljalni organ katoliške cerkve, po funkciji nad župnijskim svetom. Opozarjajo župnika na nape in pomanjkljivosti, nadzorujejo njegovo razpolaganje z denarjem in posamezne nabirke, imajo vpogled v evidenčne knjige; so skratka nekakšen cerkveni SDK.

V kolikor bo župniji vrnjen kaplanijski objekt, se tja ne bodo preselili kaplani, ampak bi ostal vrtec – predvidoma katoliški. Blizu 70% Vrhnicanov je krščenih, veliko manj pa vernih. Nedeljske maše v povprečju obišče okoli 1700 ljudi, lani je bilo 30 porok, 101 krst in 77 cerkvenih pogrebov. Civilnih pogrebov je bilo denimo samo 8.

Med mladimi takorekoč ni zanimanja za duhovniški poklic. Gospod Božnar je med splošnimi vzroki omenil pomanjkanje prave vernosti v družinah, omalovažujoč odnos do duhovnikov v povojnih letih, ko jim sistem ni priznaval fakultetne izobrazbe, poleg tega pa duhovniki nimajo povsod normalnih pogojev za delo; mnogo jih slušbuje na samotnih krajih, sami si kuhajo in podobno. Vrhniki dekan pa je opozoril, da delno zmanjšuje zanimanje tudi celibat, saj poteka študij v najlepših letih, ko fantje radi pogledujejo za dekleti.

Se in še bi lahko pisali o organiziranosti, napredovanju du-

hovnikov, o njihovem življenju in delu, hierarhičnem cerkvenem redu, a o tem morda kdaj drugič. Psalm pravi: »Gospod je moj pastir, nič mi ne manjka!« Dober pastir je vrhniški dekan; vestno skrbi za veličastne arhitekturne pomnike, ki v sebi ne

Duhovniki se lahko upokojijo s 60. leti, lahko pa nadaljujejo s honorarnim službovanjem. Katoliška cerkev je v Lepem potu zgradila dom za ostarele duhovnike, z vso oskrbo in nego, organizirano prehrano in medicinsko službo. Ekonomska cena mesečne oskrbnine pa je, verjeli ali ne, 3600 din. Morda v razmislek tovrstnim državnim ustanovam, ki se dušijo v dolgovi ob mnogo višjih oskrbninah.

skrivajo samo vere, ampak tudi bogato kulturno dediščino. Čas je, da ne zamudijo časa in priznajo to tudi – neverni. Na koncu koncev je organizacijske oblike, s kakršnimi se je zmanjkušala uveljaviti naša država, katoliška Cerkev poznala že pred 150. leti. Seveda z več reda, discipline in doslednosti.

T. F.

Dogaja se...

Ker si nihče dobro ne predstavlja, kako naj bi deloval in bil organiziran katoliški vrtec, bo posebna komisija z Vrhnike obiskala Dunaj, kjer si bo ogledala in se spoznala z načinom dela tovrstne ustanove.

Gozdni obrat Vrhnika ima 2.700.000 din neplačane realizacije, spričo česar že od lanskega leta kasnijo plačila nekaterim kmetom, ki so oddali svoj les.

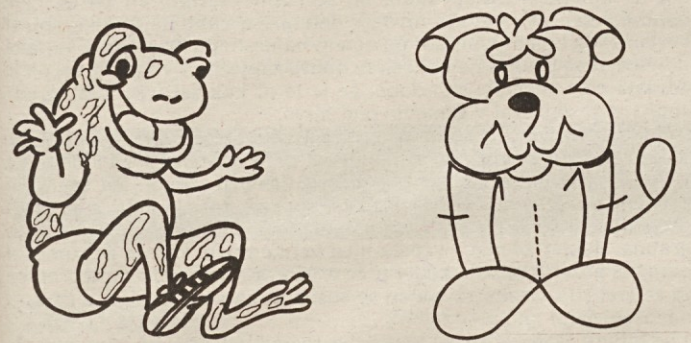
Župnijski urad Vrhnika je bil s strani občine obveščen, da v sodelovanju z domom upokojencev poizkuša zagotoviti primeren sakralni prostor. Občinski proračun ne premore nikakršnih sredstev v ta namen, zato jih bo morala zagotoviti katoliška Cerkev sama.

Natančni nemški ekologi so dokazali, da imajo vojaški radarji škodljiv vpliv na okolje. Pripadniki JLA na Ljubljanskem vrhu menijo drugače in zagotavljajo, da je tamkajšnji radar popolnoma nevaren.

Sv. Trojica (Foto: S. Rančov)

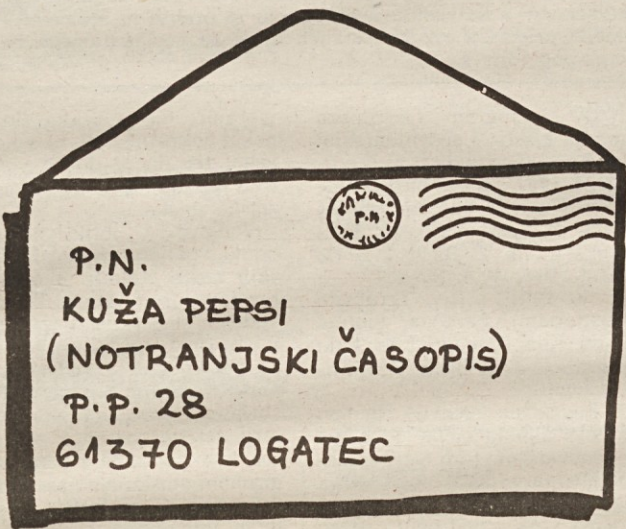
KDO, KAJ, ZAKAJ-
RAZVOZLAJ

HOV, HOV! Pošiljam vam sliko mojega psička PEPSIJA. Pepsi je izvrsten matematik. Vedno nekaj sešteva in odšteva. Gotovo ste že opazili, da je sestavljen iz različnih številčk. In ko se je prejšnji teden ogledoval v ogledalu, je kar naenkrat zalajal: »HOV, HOV,... že vem! Mladim reševalcem Notranjskega časopisa bom zastavil nagradno vprašanje. Prav lahko se zgodi, da si bom skupaj z njimi ogledal TISKARNO LJUDSKE PRAVICE... HOV, HOVVVVV...

In zdaj še vprašanje, ki pa se glasi takole: KATERE ŠTEVILKE ME SESTAVLJAJO?»

Odgovor napišite na črto in ga pošljite na naslov:

NOČ POP'S

GLASUJEM ZA PESEM

Nagradno vprašanje: kaj pomeni kratica ljubljanskega ansambla JUNK?

Moj naslov:

4

Spoznajmo se

Tale nadvse ljubka in lepa žival je GAZELA. Živi v suhih in puščajskih pokrajinah. Ljubkosti se pridružuje še milina, izraz njenih temnih oči pa je naravnost čudovit. Njene noge so tanke, toda vztrajne: teče lahko in zelo

hitro in nenehno opazuje, če ji je kdo za petami.

Ali veš... da je GAZELA zelo dolgo brez vode, včasih po nekaj mesecev? In da je pri jedi skromna, saj je zadovoljna tudi z najbolj revno travo?

Pust, pust, krivih ust

Pust nam jo je letos kar dobro zagodel. Privihral je tako hitro, da si še od novega leta nismo dobro opomogli, pa smo že morali misliti na pustne norčije. In glej ga, šmenta! Ravno na pustni torek je snežilo in zmrzovalo, da je bilo joj.

Toda vse to nam ni vzelo koražje. Veselo smo si nadeli pisane maske, se namazali z boj-

Pomislite! Pa veste, kdo so bili ti krasni fantje? Čisto pravi vojaki iz vrhniške vojašnice. Brez njih naš »žur« sploh ne bi bil pravi »žur«. Ko so zaigrali prvo skladbo, je na oder pritekel veseli klovn z rdečim klobukom in nas povabil na ples. Brez od-mora smo plesali, se igrali in od-govarjali na klovnova vpraša-nja. Kdor je prvi pravilno odgo-

nimi barvami in jo mahnili na-okoli.

Še posebej krasno je bilo v kulturnem domu v Gornjem Logatcu, kjer so nam pripravili pravi, pravcati otroški »žur« v maskah. Že pri vходу nam je prijazna prodajalka ponudila slastne, sveže krofe in polno drugih dobrot. Na odru je kra-ljeval ansambel, ki nas je tri ure neumorno zabaval in to zastoj-

voril, je dobil krof. Super! Na koncu smo plesali še srčkov ples in peli v mikrofonski, najboljše ma-ske pa so dobile lepe nagrade.

In veste, kdo je v resnici zma-gal? Takole vam povem: vsi sku-paj smo zmagali: nastopajoči, sodelujoči, čudovite maske, atiji in mamice in ostali otroci. Ime-nitno smo se zabavali in samo želimo si lahko, da bo še večkrat tako. Čopka

NOČ POP'S

1. BLAZE OF GLORY – JON BON JOVI
2. I'M YOUR BABY TONIGHT – W. HOUSTON
3. OBVIOUS CHILD – POUL SIMON
4. ZA SVOBODO – PETER PAN
5. JUSTIFY MY LOVE – MA-DONNA
6. LOVE TAKES TIME – MA-RIA CAREY
7. POT V RAJ – VLADO KRE-SLIN
8. ALL THE MAN THAT I NEED – W. HOUSTON
9. IT TAKES TWO – TINA TURNER and ROD STE-WARD
10. BELI PORŠE – CHRISTINE
11. THE JOKER – S. MILLER BAND
12. LOVE WILL NEVER DO (WITHOUT YOU) – JANET JACKSON
13. REKLA JE NE – DON MENTONY BLUS BAND

No, pa je zalaufalo, čestitam vam! Vaši predlogi so me skoraj zasuli in tako so na lestvici kar štirje novi komadi, pa še eno za-nimivost naše lestvice vam iz-dam: na 2. in 8. mestu je ista izvajalka, Whitney Houston.

Mularija, piši na naš naslov!

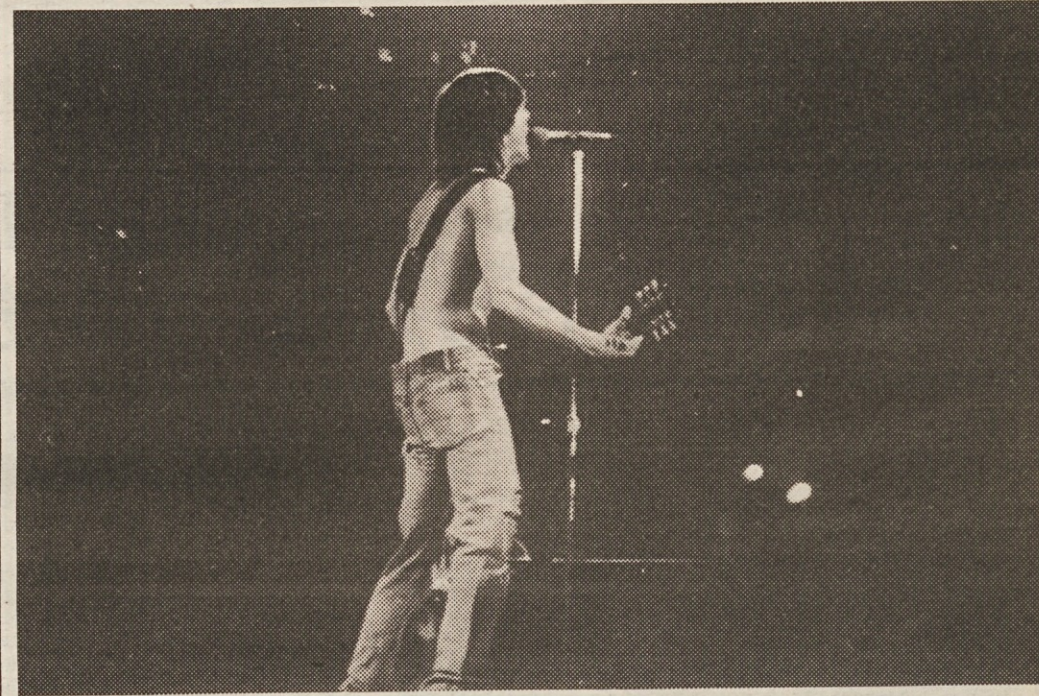
Nagradno kaseto prejme NINA JERIČ, Sinja gorica 34, 61380 CERKNICA

NOČ
NA KONCERTU

Iggy Pop je pred skoraj nabito polno veliko dvorano hale Tivoli razmetaval svojo živalsko ener-gijo in glas po občinstvu dobro uro in dodal skoraj polurni do-datek sam, saj ni bilo pretira-nega navdušenja publike. Pu-blika je bila zelo mešana in kot je navada za Ljubljano, tudi hladna; tudi »žival rocka«, kot je Iggyja Pop (Janes Osterberg), ni mogel s svojo predstavo razv-neti poslušalcev. Ne glede na odziv publike je svoj koncert iz-

peljal zelo profesionalno, motilo je le prešibko ozvočenje in reven light show. Repertoar je segal od skoraj začetka njegove kariere Raw Power, do njegovih novej-ših komadov Candy, ki jo poje s Kate Pierson, in je tudi novost na naši lestvici, Cold Metal, China Girl in druge.

Še en koncert dobrega starega rockerja, ki je pri svojih dobrih štirih križih še vedno poln ener-gije. Nočko

Kadeti BREST-a kegljaški prvaki Slovenije

Na kegljišču Maks Perc v Ljubljani je bilo letošnje ka-detsko prvenstvo Republike Slovenije v dvojicah (16 do 18 let). Največ uspeha so imeli ka-deti cerkniškega Bresta, saj so osvojili prvo in tretje mesto. Pr-vaka sta postala Davor Meden

in Janez Žnidaršič, Tadej Urbas in Matej Urbas (Brest), ki sta za zmagovalcem zaostala za 69 kegljev.

Najboljše tri dvojice so se plasirale na prvenstvo Jugo-slavijske, ki bo meseca aprila na kegljiščih v Splitu.

Malo uspeha za notranjske kegljaške ekipe

V nadaljevanju tekmovanja v slovenskih ligah so notranjske ekipe osvojile samo dve točki in to moška ekipa Bresta, ki je na domačem kegljišču premagala

ekipo ljubljanskega Slovana za 321 kegljev.

Ženska ekipa Logatca (II. slov. liga) je gostovala v Kam-niku in izgubila z domačo ETO

za 83 kegljev. Najboljši rezultat je dosegla Majda Volk, ki je po-drla 394 kegljev.

Popoln neuspeh sta dosegli tudi ekipi postojnskega Prote-usa, ki sta na domačem kegljišču izgubili. Moška ekipa je v odlo-čilni tekmi za prvo mesto izgu-bila z ekipo Domžal za 2 (dva)

keglja. S tem porazom so si Po-stojnčani zelo zmanjšali možno-sti za napredovanje v I. sloven-sko ligo.

Ženska ekipa Proteusa, do tega kola vodilna ekipa v II. slov. ligi – Zahod, je gostila ekipo SCT Ljubljana in izgubila za 36 kegljev.

Današnji kegljaški spored:

SCT Lj. : BREST ob 16.00 I. slov. liga (moški) v Ljubljani
Proteusa : Koper ob 16.00 II. slov. liga (moški) v Postojni
Logatec : Koper ob 13.30 II. slov. liga (ženske) v Cerknici

JANEZ PRAPROTNIK

Spomini na Notranjsko

Prva leta po vojni niso bila nič lažja kot prej. Res ni bilo več toliko strahu za življenje, je bil pa strah za preživetje menda še hujsi. Res, da smo morali med vojno po vsako vrečo moke in po vsako margarino – to smo spoznali šele takrat in govorili so, da jo Nemci delajo iz premoga – v Škofjo Loko, tri ure daleč, vendar smo kruh imeli vso vojno. Čeprav se spominjam, kako je mama zmeraj, ko ga je pekla, nergala. Ali je bila moka prevlažna, da se ni dalo prav zamesiti, ali testo ni hotelo vzhajati ali se nikakor pošteno speči. Dobro se spominjam, kako nam je nekoč kazala kar precej velike iveri kosti, ki so ostale na situ, ko je moko pred mešanjem zmeraj skrbno presejala.

Skoraj pol stoletja je minilo od takrat in včasih se zgodi, da se sam spravim peči kruh, kar velikokrat pa sem v tem času že skuhal žgance ali močnik – mi smo mu rekli sok –, vendar se še ni zgodilo, da ne bi pred tem moke presejal. Pa če v vseh jugoslovanskih jezikih piše na vrečki, da je moka presejana in četudi vidim, da je najbrž res. Kaj vse je mama našla v tisti nemški moki! Mimo kosti še miše drečke pa tanke ploščice smodnika pa cel gumijast poštni žig z datumom pa sčefrane vozle žimaste vrvice, pa pesek in cele šope las... Da bi bilo kruha več, je pogosto dodajala testu kuhan zmečkan krompir, vendar je ugotavljala, da je bil ta najbrž že precej primešan moki, da so jo torej v goljufiji prehiteli že Nemci.

Težave je imela tudi s kvasom, tega ni bilo dobiti in dobro se spomnim majhnih hlebkov iz prosene moke, ki smo jih sušili na deskah nad krušno pečjo. To so bile droži, nadomestilo za kvas. Podobno se je znašel tudi oče za »svoj vsakdanji kruh«. V prvi vojni se je nekje v Galaciji navadil kaditi in ni mogel nehati. Nimam pojma, kje je dobil seme in si prideloval tobak kar doma, na zelniku. Tako sem še danes nad vse hvaležen gospodu führerju, ker mi je omogočil navsezgodaj spoznati to »kulturno« rastlino v njeni dolomitski različici.

Zdaj je bilo vojne konec in tudi v našem grabnu pod Grmado smo začeli graditi socializem. Ta pojem mi sicer nikoli ni bil všeč, ker sem si pod besedo graditi zmeraj predstavljal kakšna zidarska in tesarska dela, za takšno delo pa je potreben les pa cement pa apno pa opeka in žebli in vse tako. Vsega tega pa takrat ni bilo nikjer dobiti. Še na karte ne. Zato je bila ta socialistična graditev pri nas silno počasna in kilava. Ker z odraslimi ni bilo nič, smo se vključili kar šolarji. Namesto, da bi se učili, smo šli jeseni nabirat žir. Še danes imam v nosu en takšen bleščeč jesenski dan sredi svetlega in pisane bukovega gozda. Vse dopoldne nas je božalo blago jesensko sonce. Tla so bila čista, mehko mahovita in suha in žolto listje je šumelo pod nami, ko smo brskali po njem za rjavimi bukovimi semeni, podobnim debelim ajdovim zrnom, ki sem jih poznal že od doma. Spominjam se tudi tistega kupčka žira; ko smo na koncu akcije vsak svoj nabirek stresli v razredu v skrbno pometen in s papirjem pogrnjen kot poleg katedra, je bil tisti naš prispevek socializmu tako reven in ubog, da me je še danes sram te prve delovne akcije.

Drugače uspešni smo bili pri zatiranju koloradskega hrošča. Res da kupčki nabranega niso bili večji od tistih nekaj kil žira, nas je pa držala pokonci zavest, da za nami ni ostalo na njivi nič živega, ne hrošcev ne ličink, ne vseh mogočih šuštarjev, pikapolonic in kobilic. Vse smo pobrali, kar bi za žir gotovo ne mogli reči.

Skrb za koloradskega hrošča je bila v tistih časih pri nas najbolj splošno priznana merilo za dokazovanje socialistične zavesti, znak pripadnosti in vdanosti novi ljudski oblasti. In sploh ena najočitnejših moralnih vrednot nove družbe. Zato se ta skrb ni odražala le v šoli in v novi kmetijski obdelovalni zadrugi, ki je s svojo strokovnostjo in zagnanostjo v najkrajšem možnem času preuredila najlepše farovške in grajske njive tako temeljito, da tudi po vztrajnem raziskovanju nisi mogel zanesljivo ugotoviti, ali so posejane s pšenico ali posajene s krompirjem ali pa gojijo morda kako novo Mičurinovo iznajdbo. Pri nas smo tistim kulturam od nekdaj rekli globoda, dresen, osat ali slak ali muhč ali drist ali kurja čreva ali celo tajfl kraut, za katerega sem pozneje zvedel, da bi mu lahko rekli tudi hudičevo zelje. Ne, koloradarju je napovedal sveto vojno sleherni

državljan nove socialistične države. Kdor ga ne bi jemal resno, bi bil saboter in sovražnik in izdajalec. Zato ni čudno, da so se morali nekateri celo naučiti pisati zaradi koloradskega hrošča.

Bilo je pa takole. Ljudska oblast je izdala ukaz, da mora sleherni krompirjeva njiva biti pregledana in obrana, torej brez hrošča in njegovih ogabnih oranznih ličink. Da bi socialistični nadzorniki ne imeli preveč opravka s kulaki, je predpisala, da mora na vsaki krompirjevi njivi stati tablica, ki bo javno sporočala, da se hrošč razvija samo pod budnim gospodarjevim očesom.

Tako je bilo po njivah polno teh tablic. Največkrat so bile lesene, ker so kmetje hitro spoznali, da se papir raztrga, ali pa ga celo odnese veter na sosednjo njivo, v deteljo, in kako naj potem oblast verjame, da kmet ni mečkal po detelji namesto po krompirju. Lesena dešica, lepo pribita na količek in dobro zapicena v vogal njive, pa je zdržala celo vegetacijsko dobo, če je le ni kak šaljivec mimogrede spulil in jo zabrisal v grmovje pod njivo.

Tako me je neke lepe in vroče poletne nedelje oče vzel s seboj, ko se je šel k sosedu zmeniti, da bi mu prišel preorat strnišče za ajdo in za repo. Počasi sva soprola v breg proti Štirmožu, odganjala muhe in brenclje, pregledovala naš graben spodaj, raziskovala s pogled prepadne skale Strmice in globoke gube Grmade na oni strani grabna, dokler se nisva vzpela med velike njive, kjer je že rumenel oves; na požetih njivah, koder je še pred kratkim zorela zlata pšenica in se srebrila visoka rž, pa so se sušili in na soncu dišali z garami navoženji kupi gnoj.

»Tudi tu bodo orali za repo,« je razmišljal oče, ko sem sam že pritekel do vijugaste njive krompirja in se zastrmel v zapiceno tablico na njenem robu. Še danes jo razločno vidim pred seboj: gladko pooblana kvadrata smrekova dešica, z dvema zarjavlimi žebliema pribita na dober meter visoko lato, zapiceno v peščeno prst. Na dešici pa je bila s kar čednimi nekoliko nagnjenimi pisanimi črkami, z dobro oslinjenim tintnim svinčnikom, izpisana tale vsebina:

*Božnar Janez, Selnica 16
Pregledan od hrošča*

Vse popoldne sva bila z očetom dobre volje zaradi globokega doživetja takšne besedne umetnosti. Ne spominjam pa se, kako sva se zadržala, da razloga za to dobra voljo nisva zaupala njenemu ustvarjalcu, s katerim sva ob žganju in orehih in ajdovem kruhu vendar preživela ves preostanek veselega socialističnega nedeljskega popoldneva.

(se nadaljuje)

GRAD SNEŽNIK V LETU 1991

Grad Snežnik, ki že stoletja ždi v vznožju prostranih Notranjskih gozdov, sodi med najlepše tovrstne kulturno zgodovinske spomenike v Sloveniji.

Grajska arhitektura s srednjeveško zasnovo in renesančnimi ter baročnimi stilnimi prviniami je obdana z jarkom in »bajanjem« in seveda z bujnim zelenjem. Tako se vključuje v naravno okolje kot nenadomestljivi poudarek. Vključuje pa se tudi v našo kulturno in zgodovinsko zavest, saj ni povezan le s spomini na nekdanje fevdalne družine ampak tudi na dogodke tega stoletja, ko je okoli gradu vrelo in, ko so bile štete zadnje ure vsem starim sistemom in režimom.

Sestavni del gradu je tudi grajska pristava in park, ki skupno tvorijo graščinski kompleks Snežnik.

Z namenom ohranitve in posebnega družbenega varstva je kompleks Snežnik razglašen za naravno znamenitost in kulturni spomenik. Je krajinska značilnost, kjer so naravne prvine, grajska arhitektura in parkovna zasnova združene v enovit prostor izjemne vrednosti s povdar-

jenimi prviniami:

– renesančni grad s svojstveno lego ob izviri, ki polni obrambni jarek, je kulturni spomenik,

– graščinski park z drevoredi lip, hrastov in kostanjev, ter parkovno zasnovo trat z drevjem, kjer izstopajo hrastovi logi so spomenik oblikovane narave,

– izviri Malega obrha in vodotokov z značilnimi kraškimi pojavi ter obrečno tipino so naravni spomenik.

V vse to se vključuje zaledje strnjanih gozdov in kmetijskih površin.

Sedanjí upravljalec gradu je: SKUPŠČINA REPUBLIKE SLOVENIJE IZVRŠNI SVET SERVIS ZA PROTOKOLARNE STORITVE, ki skupno z Ljubljanskim regionalnim zavodom za varstvo naravne in kulturne dediščine in Oddelkom za družbene dejavnosti pri Skupščini občine Cerknica vodi vsakoletno akcijo v grajskem kompleksu.

Obseg in uspeh izvršenih akcij je iz leta v leto različen, omejen z vrsto zaviralnih dejavnikov, pomanjkanje sredstev je samo eden izmed njih.

Kljub temu pa se ne preda-

jamo obupu, zato v letu 1991 načrtujemo obnovo grajske kleti in stare kuhinje za potrebe eksperimentalnega turizma, (ki še živi na gradu Strmol) pa ureditev parkovnih poti in dostopov, utrjevanje bregov in izgradnjo zapornic pri grajskem »bajanju«.

Pomembnejše od gradbeno investicijskih del pa je stalno vzbujanje zanimanja za grad in njegovo okolico. Če želimo, da kompleks ne tone v pozabo in propad mora živeti.

V ta namen načrtujemo v letu 1991 poleg običajnega vodstva po kulturno zgodovinski zbirki v gradu, osrednji slovenski polharski zbirki in lovski zbirki v grajski pristavi več prireditev: – V mesecu maju bomo v okviru projekta NATURE DESIGN/Oskarja Kogoj/predstavili Slovenski nož »TRIGLAV« in Slovenske pipece.

– V mesecu maju 1991 bomo pripravili Snežniški večer s Silvom Terškom in njegovimi gosti, sestavni del večera bo tudi likovna razstava.

– Junija bo razstava Slovenskih realistov.

– V septembru pa načrtujemo razstavo ob 100-letnici Slovenskega jamarstva.

– V tej sezoni bomo nadaljevali koncertno dejavnost agencije Klemen Ramovš (Koncerti princeze Ane – četrtki ob 19. uri)

Program koncertov je sledeč:

27. 9. 1990 – Klemen Ramovš, ljunasta flavta in Dada Ruža (Varaždin) čembalo

Program – francoska glasba iz časa Ludvika XIV.

25. 10. 1990 – Ramovš Consort, ansambel za staro glasbo Program – baročne sonate in kantate (Poš, Höndel, Barsanti, Roman, Croft...)

15. 11. 1990 – Klemen Ramovš: 400 let virtuozne kljunaste flavte Program – Bassano, Bach, Haberle, Hirose, Svete, Ramovš

27. 12. 1990 – Božični koncert z ansamblom za staro glasbo »415 INTERNATIONAL« Program – Poš, Polaroli, Scarlati, Feleman

17. 1. 1991 – Marinko Opalič, kitara

Koncerti, ki še bodo:

28. 2. 1991 – Wolfgang Brunner (Salzburg, brannerklavir) Program – C. Ph. E. Bach, I. Hayden, Wöfl, W. A. Mozart

28. 3. 1991 – Slovenski madrilisti, dirigent prof. Janez Bole Program – slovenske in tuje velikončne pesmi.

25. 4. 1991 – Maria Cogen, Belgija – čembalo

23. 5. 1991 – dr. Herman Buchner, Avstrija – ONE MAN

SHAW – Program – evropska zgodnja glasba s sedemnajstimi različnimi instrumenti.

27. 6. 1991 – Ensebble (Avantgarde) Nemčija baročna prečna flavta in keimmerkavir Program – C. Ph. E. Bach, I. B. do Boismortier, W. A. Mozart

1. 8. 1991 – Ryc Terakado (Amsterdam) baročna violina Shalev Adel (Tel Aviv) čembalo Program – J. S. Bach, 6 violinskih sonat.

S koncertno agencijo Klemen Ramovš Management, d.o.o. pa se dogovarjamo tudi o organizaciji Mednarodnega mojstrskega glasbenega tečaja, z vodilnimi mojstri na področju stare glasbe.

Predvideni čas tečaja – jesen 1991 (september ali oktober) ali pomlad 1992 (prvi teden velikonočnih počitnic)

Dolžina tečaja 5 dni.

Kulturno zgodovinska zbirka, Osrednja slovenska polharska zbirka in lovška zbirka bodo ponovno na ogled 15. aprila 1991. (Sedaj si zbirke v gradu ni možno ogledati, ker prostori niso ogrevani).

Vodstvo po zbirkah je še vedno klasično, to je način, ko obiskovalce skozi razstavo z razlago ob predmetih popelje vodi. Želimo, da bi predvsem pri šolarjih pasivnost pri vodstvu zamenjal pogovor z vodičem oziroma s kustusom. Zavedati se

moramo, da je vsaka skupina nekaj enkratnega in neponovljivega, ter da je dobro vodstvo tudi vzpodbuda za nadaljne muzejske obiske.

Vodstvo v obliki pogovora bomo vpeljali pri šolskih obiskih naših stalnih in občasnih razstav oziroma zbirk. To obliko vodenja smo skušali vpeljati še v letu 1990, vendar opažamo, da so obiskovalci, z redkimi izjemami, še vedno rajši pasivni poslušalci. Izjeme so predvsem šolarji četrtil razredov osnovnih šol, ki v povezavi z učnim programom obiskujejo naše zbirke.

Srečujemo se tudi s problemom omejenega časa. (Šolske skupine obiskujejo zbirke predvsem v mesecu maju in juniju v večini primerov neorganizirano – brez predhodne najave).

Zato želimo, da vsi, ki si želijo ogledati naše zbirke upoštevajo predhodno najavo in čas, ko je grad Snežnik odprt za obiskovalce.

V sezoni 1991 bo grad Snežnik odprt od 15. aprila do 31. oktobra.

Med tednom vsak dan od 10. do 13. ure in od 16. do 19. ure.

V soboto, nedeljo in med prazniki pa od 10. do 19. ure.

Po predhodni najavi na tel. 707-814 ali 708-400 je možen obisk tudi izven teh terminov.

Upravnica gradu Snežnik
Vesna Berce

PREVEDEL IN PRIPRAVIL: MATJAŽ MIŠIČ

Irene Winner:

PODLISTEK – 4. NADALJEVANJE

SLOVENSKA VAS – ŽEROVNICA 1971

Vas v zgodovini (2)

»Šteberški grad je nadzoroval vse vasi na tem področju. Vsi vaščani so zanje redili živino. Če jim kateri od kmetov ni bil pokoren, so ga vrgli v ječo. V tistih časih, ko so ljudje še verjeli v čarovnice, so žensko, za katero so mislili, da to je, vklenili in jo gnali skozi Žerovnico in

Grahovo do Martinjaka, kjer je že čakal rabelj z vislicami. Medtem ko so jo gnali skozi vas, so ji cerkveni zvonovi zvonili zadnjo uro. Zvonovi v Martinjaku so zvonili toliko časa, dokler je niso obesili. Če pa je med potjo kričala, so ji odrezali jezik.«

Ko so kmetje lovili ribe za grad, jih je nadziral poseben čuvaj z bičem, in če kdo ni hotel loviti rib, jih je z bičem dobil po golem grbtu. Sicer pa je vsak kmet moral delati za graščaka 14 dni. Ko je stari graščak umrl, ga je nasledil sorodnik iz Nemčije, ki je kmalu zatem grad zapustil. Sedaj so na vrhu Sv. Ane našli pokopališče teh grofov. Pred dvema ali tremi leti so našli okostje, na katerem so bile še zlate veržice in prstani. Pravijo, da je to okostje staro 200, 300 ali 400 let, lahko pa je še starejše.

Za tem je do leta 1848 Žerovnica spadala pod graščino Hasberg v Planini. Kljub temu pa imajo v ljudskem pripovedništvu Šteberšani dominantno vlogo. Ostanki gradu Hasbergov, ki je bil požgan med drugo svetovni vojno, so vidni z glavne ceste Ljubljana–Trst.

Konec 19. stoletja so Žerovničani dobili v last gozd, ki je do danes ostal njihovo osnovno premoženje. Pred letom 1880 kmetje niso imeli v lasti gozda, čeprav so jim bile dodeljene nekatere pravice v zvezi s sekanjem v gozdu in nakupom lesa. Ena izmed družin v vasi še vedno čuva dokument o nakupu gozda od grofa Windischgrätz leta 1802. Če je bilo to splošno razširjeno ne vemo, vendar je ta družina še vedno ena najbogatijih v Žerovnici. Leta 1880 je bilo med kmete razdeljeno 200ha grofovskih gozdnih površin. Vsaka družina je dobila tri parcele, eno v dolini in dve v hribovju na drugi strani jezera. Pet mlinarjev, od katerih so vsi imeli žage, je dobilo več gozda kot ostali kmetje. Kakorkoli že, vsak vaščan ve, da bi moral grof oddati 1026ha gozda, vendar je vas ogoljufal in ji dal le dobro petino.

Zivljenja pod Avstrijo so starejši občani spominjajo z mešanimi občutki. Spominjajo se težavnega sporazumevanja z uradniki, kajti nemškega jezika se nikoli niso v celoti naučili in dandanes se nihče izmed njih ne spominja več kot le nekaj besed. Mnogi se spominjajo revščine, bornih prebivališč, pomanjkanja obdelovalnih strojev in mnogostevilnih družin, ki jih je bilo nemogoče vzdrževati. S tem v zvezi se je povečalo tudi izseljevanje v druge države. Leta 1918 je bilo avstrijske nadvlade konec. Ustanovljena je bila Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev. Z novimi zemljiškimi reformami so skušali razbiti velika posestva. Izjema so bila le posestva, ki so bila v lasti tujcev. Veliki gozdovi naj bi postali državna last, lastnikom pa bi bila izplačana odškodnina, vendar se je zaradi pomanjkanja sredstev zadeva zavlekla za 14 let, tako da se je reforma v Sloveniji le delno izvršila. Nekatere vasi, med njimi tudi Žerovnica, pa je sploh obšla. V medvojnih letih se je povečala zadolženost kmetov, vendar je ekonomska kriza leta 1932 odložila plačilo dolga. Zadolženih je bilo 49,5% kmečkih domov, kateri so obdelovali 59,9% celotne obdelovalne zemlje. Vaščani se iz teh let spominjajo hude revščine, lakote, brezposelnosti in omejenih možnosti izseljevanja.

Še ena zapoznala reforma je v tem času vplivala na zemljiško razdelitev Žerovnice. Med reformami, ki so jih podpirali avstrijski vladarji, je bila tudi sprememba skupnih pašnih površin v polja, z namenom, da bi pospešili živinorejo in pridelavo krme. Kmetje brez zemlje so tako dobili del pašnih površin, katere so spremenili

v obdelovalno zemljo, vendar se je ta reforma izvajala tako počasi, da je večina skupnih pašnih površin v Sloveniji ostala nedotaknjena še sredi 19. stoletja. V nekaterih področjih, vključno z Žerovnico, pa se je zemlja razdelila še mnogo kasneje. V Žerovnici se je npr. delno razdelila leta 1915, končno pa še leta 1925. Ti ukrepi so bili povod za spore med vasmí, katere je urejala komisija za agrarne operacije. Nekatere vasi so vztrajale pri skupnih pašnikih, Žerovnica in bližnji Lipsen pa sta povztrajale razdeliti. Vsak vaščan je tako dobil tri parcele in se je lahko svobodno odločil, kako jih bo uporabljal. Ker so le redki imeli čas za pašo živine, so te površine večinoma spremenili v polja in gozdove.

Tudi druga svetovna vojna vasi ni prizanesla. Ker je vas simpatizirala s partizani, je bila dvakrat požgana. Mnogi so bili internirani v koncentracijska taborišča oziroma poslani na prisilno delo v Nemčijo. Vsaka družina v vasi na svoj način pripoveduje svojo žalostno zgodbo, in kakor je vsega hudega enkrat konec, je bilo konec tudi vojne. Preživeli so se vračali v vas in eden izmed njih se spominja: »Vse je, kot bi padli na zemljo z neba.«

Vlada novo osnovane SFRJ se je najprej spoprijela s problemom razdelitve zemlje. Posvetva posameznikov so bila omejena na 25–35 hektarov obdelovalne zemlje, s tem da celotno posestvo ni presegalo 45 hektarov. Maksimum tistih, ki zemlje niso obdelovali, je bil 3ha, velika privatna posestva so postala last države brez plačila odškodnine, cerkev in samostani so lahko obdržali do 30ha obdelovalne zemlje in prav toliko gozda, preostali nemški naseljenci so bili izgnani. Zemljo, ki so jo dobili na ta način, so razdelili med kmete brez zemlje oziroma so ustanovili državna posestva. Ker se je zemlja velikokrat delila, je le 167 kmetov presegalo dovoljeni maksimum.

Po vojni so se kmetje vrnili k obdelovanju polj. Nepriljubljene so postale obvezne oddaje določenih količin krompirja, mleka, živine in lesa, ki so jih le delno sprejeli kot nujne korake k odpravljanju posledic vojne. Zemljiška reforma iz leta 1945 vasi ni prizadela. Pod državno upravo sta prišli le večji sosednji posestvi; iz enega je nastala kooperativna zadruga Marof, iz drugega pa Tovarna pohištva Martinjak. Površino skupnih pašnikov so Žerovničani razdelili že prej, tako da jih tudi v tem primeru reforma ni prizadela.

(se nadaljuje)

NOČ IN DAN V...

Tudi danes vas v naši rubriki »Noč in dan v CERKNICI IDRJI, ILIRSKI BISTRICI, LOGATCU, POSTOJNI in na VRHNIKI« seznajamo z dežurstvi v ZDRAVSTVENIH DOMOVIH, VETERINARSKIH AMBULANTAH...

Obveščamo vas o kulturnih prireditvah in še o marsičem drugem. Če želite našo rubriko dopolniti nas lahko pokličete na telefonsko številko (061) 741-414, vsak dan, razen sobote in nedelje od 8. do 10. ali pa nam pišite na naslov uredništva: NOTRANJSKI ČASOPIS, Logatec, p.p. 28.

Bojana Pivk

CERKNICI

Zdravniška dežurstva

ZDRAVNIŠKA DEŽURSTVA NZD – SPOŠNA AMBULANTA dela vsak dan do 20. ure.

Redno dežurstvo ob koncu tedna je od sobote od 18. ure do ponedeljka do 6.30. Tel.: 791-013.

Dežurna veterinarska služba

VETERINARSKA AMBULANTA, tel. 791-384

Sprejema naročila veterinarskih pregledov vsak dan od 7. do 8.30. V času od 16. do 23. 2. sta dežurna veterinarja V. USENIK, tel. 798-022 in veterinar CELJAN, tel.791-069.

Kulturne prireditve

Zveza kulturnih organizacij Cerknica vas vabi na igro Bertolda Brechta: »Švejk« v izvedbi amaterskega gledališča Vrba v OSNOVNO ŠOLO NOVA VAS v nedeljo 17. 2. 1991 ob 15. uri. Vstopnina 40,00 din.

Zadeva! Predavanje z diapozitivi – INDIJA

Obveščamo vas, da bo v PETEK, 22. FEBRUARJA 1991 ob 19.00 uri predavanje z diapozitivi o INDIJI.

POSTOJNI

Zdravniška dežurstva

NZD – ZDRAVSTVO POSTOJNA

Dežurni zdravnik je na voljo vsak dan od 20. do 7. ure zjutraj naslednjega dne.

Ob sobotah se začne dežurstvo ob 14. uri in traja do ponedeljka od 7. ure. Informacije o dežurnem zdravniku dobite na tel. št. (067) 22-401.

Zobozdravniška dežurstva so samo ob sobotah od 8. do 12. ure.

Dežurna veterinarska služba

VETERINARSKA AMBULANTA, tel. 22-171.

Opravlja redno veterinarsko službo vsak dan od 7. do 14. ure. V času od 18. 2. do 24. 2. je dežurni veterinar SAMO PETRIČ, Log 3. Postojna, tel. (067) 21-246. Če veterinarja ni doma, kličite recepcijo hotela Kras, tel. (067) 21-071. Naročila za oseme-njevanje sprejemajo od 7. do 8. ure zjutraj, tel. (067) 22-187 in 22-171.

Kulturne prireditve

POSTOJNA

20. 2. bo v OŠ »NA KREMENCO« gostovalo SLOVEN-

PODRUŽNICA PIVKA

Ponedeljek, sreda, petek, od 11.30 do 19. ure.

Torek, četrtek od 7. do 15. ure.

PODRUŽNICA PRESTRANEK

Ob ponedeljkih od 15. do 17. ure.

Potujoča knjižnica

PONEDELJEK

Grobišče od 12.50 do 13.50. Matejna vas od 14.10 do 15.10. Koče od 15.20 do 16.20. Slavina od 16.40 do 17.40. Selce od 17.50 do 18.50.

TOREK

Zagorje od 12.50 do 14.20. Drkovce od 14.30 do 15.10. Parje od 15.20 do 15.50. Jurišče od 16.05 do 16.40. Palče od 16.50 do 17.50.

SREDA

Trnje od 12.20 do 13.15. Klenik od 13.20 do 14.10. Volče od 14.40 do 15.10. Čepno od 15.20 do 15.50. Neverke od 16. do 17. ure. Kal od 17.10 do 18.10.

IDRIJI

Zdravniška dežurstva

NZD – ZDRAVSTVO IDRJA

Tedenska dežurna služba traja od 21. ure pa do 6. ure naslednjega dne. Nedelje dežurna služba traja od sobote od 18. ure pa do ponedeljka do 6. ure zjutraj. Nujne hišne obiske v času ordinacije prevzame zdravnik, ki dela v ambulanti v Idriji, za cerkljansko področje pa zdravnik, ki dela v ambulanti v Cerknem.

16. in 17. 2. dr. Bojan Pelhar, 18. 2. dr. Milan Vončina, 19. 2. dr. Uroš Cergol, 20. 2. dr. Silvij Straus, 21. 2. dr. Majda Troha, 22. 2. dr. Janez Podobnik, 23. 2. dr. Franci Jereb.

Dežurna veterinarska služba

VETERINARSKA AMBULANTA, TEL. 71-303

16. in 17. 2. mag. Stanko Vončina, Idrija, Študentovska 20, tel. 72-715. 18. in 19. 2. mag. Milan Božič, Cerkno, Cesta na Plužne 41, tel. 75-302. 20. in 21. 2. dr. Bogo Fatur, Idrija, Sp. Idrija 121, tel. 76-026. 22. in 23. 2. vet. Matjaž Verdnik, Idrija, Gorska pot 26, tel. 71-669.

Kulturne prireditve

FILMSKO GLEDALIŠČE

16. 2. HRIB SMRTI, ob 18. uri, ameriški vojni. VKLIJUČU-

ILIRSKI BISTRICI

Zdravniška dežurstva

NZD – ZDRAVSTVO ILIRSKA BISTRICA

Dežurni zdravnik je na voljo vsak dan od 20. do 6.30 naslednjega dne. Ob nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 7. ure zjutraj do 7. ure naslednjega dne. Dežurnega zdravnika pokličite po telefonu (067) 81-475.

LOGATCU

Zdravniška dežurstva

NZD – ZDRAVSTVO LOGATEC, tel. 741-217

16.–18. 2. dr. Blagica Džaić, tel. 741-327

ČETRTEK

M. Pristava od 13.05 do 14.05. Nadanje selo od 14.15 do 15.15. Dolane od 15.30 do 16.20. Narin od 16.30 do 17.30. V. Pristava od 17.40 do 18.20. PETEK

Suhorje od 13.20 do 14.20. Buje od 14.30 do 15.20. Ribnica od 15.30 do 15.45. Nivo Sušica od 15.50 do 16.20. Stara Sušica od 16.25 do 16.55. Doljna Košana od 17. do 18. ure. Gornja Košana od 18.10 do 19.10.

OBVESTILO MLADINSKEGA SERVISA

Mladinski servis Postojna bo v času od 15. marca do 15. aprila 1991 potreboval večje število za izvedbo popisa prebivalstva. Vse, ki ste v omenjenem času prosti in bi želeli še kaj zaslužiti, vabimo, da se zglosite v posla-valnici servisa na Trgu padlih borcev 5 v Posojni, ali pa pokličite na telefon (067) 22-581.

JEMO SE V PROGRAM, ob 20. uri, ameriška komedija. 17. 2. VKLIJUČUJEMO SE V PROGRAM, ob 19. uri, ameriška komedija. 19. 2. STRELJAJ, DA BOŠ UBIL, ob 19. uri, ameriška kriminalka. 20. 2. STRELJAJ, DA BOŠ UBIL, ob 20. uri, ameriška kriminalka. 22. 2. EDEN PO EDEN, ob 19. uri, ameriška hard porno. 23. 2. INDIANA JONES III, ob 18. uri, ameriški akcijski. EDEN PO EDEN, ob 20. uri, ameriški hard porno.

Knjižnice

MESTNA KNJIŽNICA IN ČITALNICA V IDRJI

Izposoja knjig in video kaset ponedeljek, sreda in petek od 11. do 19. ure, v torek in četrtek od 7. do 14. ure, v soboto in dan pred praznikom od 7. do 12. ure. KNJIŽNICA V SPODNJI IDRJI

Odprta v ponedeljek, torek in sredo od 11. do 19. ure. KNJIŽNICA V CERKNEM

Odprta je vsak dan razen ponedeljka in sobote od 11. do 19. ure.

RADIO CERKNO

Radio Cerkno, oddaja na UKV mreži za Idrijo in okolico na 97.2MHz, za Spodnjo Idrijo in okolico na 99.5MHz, za Cerkno in okolico pa na 90.9 in 87.7MHz ter na srednjem valu na frekvenci 594KHz. Spored: V sredo, četrtek in petek od 16. do 19. ure, in v nedeljo od 9. do 15. ure.

Dežurna veterinarska služba

dela štiriindvajset ur dnevno, na tel. št. (067) 81-010 vam bodo povedali naslov dežurnega veterinarja.

Knjižnica Maksa Samsa

Ponedeljek, sreda in petek je odprta od 7. do 13. ure in od 15. do 18. ure.

Torek in četrtek od 17. do 14. ure.

18.–19. 2. dr. Katarina Turk, tel. 741-494

19.–20. 2. dr. Zoran Vodopivec, tel. 741-173

20.–21. 2. dr. Blagica Džaić tel. 741-327

21.–22. 2. dr. Jasna Čuk, tel. 741-217

22.–23. 2. dr. Zoran Vodopivec, tel. 741-173

Stalna pripravljenost traja med tednom od 20. ure do 6.30 ure naslednjega dne. V soboto od 14.30 do ponedeljka do 6.30 ure. V primeru sprememb pokličite postajo milice na tel. 741-202. NUJNA ZOBOZDRAVSTVENA POMOČ

Vsak delavnik, nedeljo in praznik v prostorih TOZD Center, Zdravstveni dom Ljubljana, Metelkova 9, soba št. 50. Ambulanta nudi pomoč v nujnih primerih ob delavnikih od 19. do 23. ure, ob nedeljah in praznikih pa od 7. do 23. ure.

Dežurna veterinarska služba

Dežurstvo veterinarskega zavoda, tel. 751-260

16.–17. 2. dipl. vet. Andrej Brus, Hotedršica n.h., tel. 769-100, UKV 44.

18.–23. 2. dipl. vet. Ivan Kobal, Titova 7, Logatec, tel. 741-234, UKV 35.

Kulturne prireditve

21. 2. bo v VELIKI DVORANI NARODNEGA DOMA ob 19.30 uri predstavitev alpinističnih dosežkov, predstavitev bo vodil Tomaž Česen

NA VRHNIKI

Zdravniška dežurstva

NZD TOZD ZDRAVSTVO VRHNIKA

Nega bolnikov na domu vsak dan, dežurni zdravnik tel. 751-141.

V izjemnih primerih lahko kličite. PM Vrhnika, tel. 751-122.

Dežurna veterinarska služba

Uradne ure od 7.00 do 8.30

Od 8.30 do 15. ure kličite na tel. 218-789 ali 218-911, od 15. do 7. ure naslednjega dne skrbi za naročila dežurnemu veterinarju Varnost Ljubljana, tel. 268-543.

Veterinarska higienika kličite na tel. 752-765.

16.–17. 2. dipl. vet. Andrej Brus, Hotedršica n. h., tel. 796-100, UKV 44.

18.–23. 2. dipl. vet. Ivan Kobal, Titova 7, Logatec, tel. 741-234, UKV 35.

Kulturne prireditve

22. 2. bo ob 19.30 v Cankarjevem domu koncert pianista ALEŠA VESELADZ VRHNIKE.

Moški pevski zbor POSTOJNA in mešani pevski zbor IVAN CANKAR prirejata KONCERT

NOČ

IDRIJA

CERKNICA

IL. BISTRICA

LOGATEC

VRHNIKA

POSTOJNA

RADIO CERKNO

Radio Cerkno, oddaja na UKV mreži za Idrijo in okolico na 97,2 MHz, za Spodnjo Idrijo in okolico na 99,5 MHz, za Cerkno in okolico pa na 90,9 in 87,7 MHz ter na sred-

Knjižnice

MATIČNA KNJIŽNICA LOGATEC

Odprta od ponedeljka do četrteka od 9. do 12. in od 15. do 19. ure. Ob petkih od 15. do 19. ure. ROVTE

Vsako nedeljo od 8. do 10. ure. HOTEDRŠICA

Vsak četrtek od 17. do 18. ure.

Borza dela

Število nezaposlenih: 202

Razpis prostih del in nalog: KOMBINAT LESNE INDUSTRIJE Logatec, Tovarniška cesta razpisuje prosto delovno mesto za PRIPRAVNIKA D. I. ELEKTROTEHNIKA. Dan razpisa: 6. 2. 1991

Rok razpisa: 15 dni.

GRADNIK Logatec, Tržaška cesta išče MINERJA V GRADBENISTVU. Dan razpisa: 8. 2. 1991

Rok prijave: 15 dni

KOMBINAT LESNE INDUSTRIJE Logatec, Tovarniška cesta razpisuje prosto delovno mesto za VODJO KOMERCIALNEGA SEKTORJA (dipl. ekonomist – pravnik) Dan razpisa: 11. 2. 1991

Rok prijave: 15 dni.

23. 2. ob 20. uri v OŠ »IVAN CANKAR«.

Verska obvestila

PRIPRAVA NA KRŠČANSKI ZAKON

Predavanja se lahko udeležite 17. 2. in 23. 2. ob 19. uri na Vrhnikih v župnijski dvorani.

20. 2. bo ob 19. uri predavanje z naslovom NAJVEČJA ZMAGA – VSTAJENJE, predaval bo dr. France Šuštar.

Knjižnice

CANKARJEVA KNJIŽNICA NA VRHNIKI

Od ponedeljka do petka odprta od 9. do 19. ure.

V soboto odprta od 8. do 12. ure.

Cicibani bodo v četrtek, dne 21. februarja ob 17. uri v pionirskem oddelku poslušali pravljico Ele Peroci: Moj dežnik je lahko balon.

Borza dela

Število nezaposlenih: 365

Razpis prostih del in nalog: ISKRA DO ANTENE VRHNIKA, Idrijska cesta potrebuje za ENOSTAVNA MONTAŽNA DELA dva SESTAVLJALCA ELEKTROMOTORIČNIH ELEMENTOV. Dan razpisa: 9. 2. 1991

Rok prijave: 15 dni.

njem valu na frekvenci 594 KHz.

Spored: V sredo, četrtek in petek od 16. do 19. ure, in v nedeljo od 9. do 15. ure.

Iskra antene d.o.o.

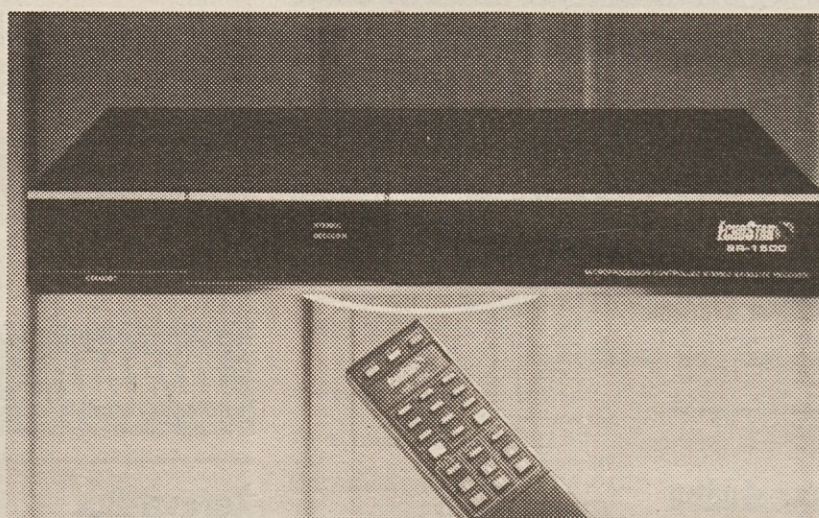
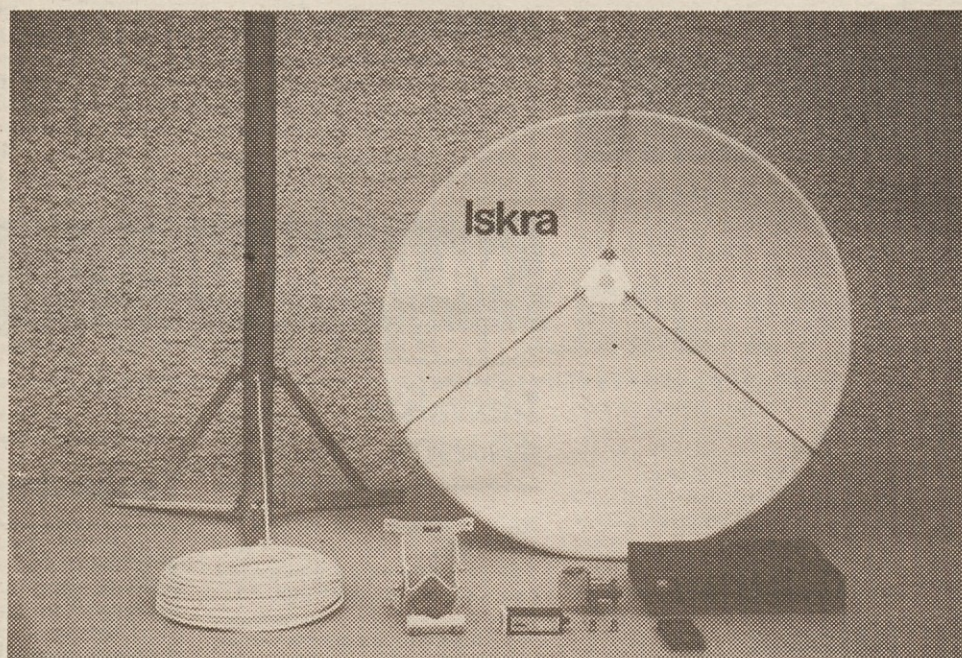
podjetje anten in elektronskih naprav

61360 Vrhnika, Idrijska 42
 telefon: n.c. (061) 751 079, 752 937, 752 616
 telex: 32278 Antene yu
 fax: (061) 752 037

Tovarna Iskra Antene vam poleg hitre dostave na dom nudi tudi možnost montaže individualnih satelitskih kompletov.

Oglasite se in pošljite svoje zahteve in želje, z veseljem se bomo pogovorili z vami o nakupu in montaži.

Naročite lahko tudi posamezne komponente.

Satelitski kompleti s paraboličnimi antenami Iskra in sprejemniki EHOSTAR za sprejem satelitskih signalov vseh satelitov na celotnem področju Jugoslavije.

Tovarna ISKRA ANTENE iz Vrhnike vam po ugodnih cenah nudi komplete za sprejem satelitskih TV in radijskih programov.

Komplet za individualni sprejem SAT programa sestavljajo:

- parabolične antene različnih velikosti (premer 90, 120, 140 in 180 cm)
- antenska elektronika – mehanični ali magnetni polrotor, mikrovalovni konverter s šumno številko od 1,1, dB dalje
- sprejemniki vodilnih svetovnih proizvajalcev Echostar in Maspro
- mehanizem za fiksno pritrdjevanje ali obračanje parabolične antene glede na posamezne satelite ter elektroniko za izbiro satelitov

ZASTAVA AVTO
 p.o. LJUBLJANA

NOVO

AVTO CENTER – SALON AVTOMOBILOV

JELOVŠKOVA 6 – VRHNIKA

NUDIMO VAM:

- TRGOVINA OSEBNIH VOZIL
 REZERVNI DELI
 SERVIS
- RENT a CAR
- KMETIJSKA MEHANIZACIJA
 garancijski servis različnih proizvajalcev

HOROSKOP

(od 16. februarja do 22 februarja 1991)

♈ KOZOROG 22. 12.–20. 1.

Ne odklanjajte povabil – lahko bi zamudili nekaj prijetnih uric.

♉ VODNAR 21. 1.–19. 2.

Tu in tam se lahko tudi od srca nasmejete, da ne boste vedno kisle volje.

♊ RIBI 20. 2.–20. 3.

Pokazali se boste v svoji najboljši luči. Spoznali boste zanimive prijatelje.

♈ OVEN 21. 3.–20. 4.

Malo več potrpežljivosti in vse bo v najlepšem redu.

♉ BIK 21. 4.–20. 5.

Nihče vas ne bo znal ustaviti in zato se boste nekajkrat znašli v neprijetnih situacijah.

♊ DVOJČEK 21. 5.–21. 6.

Prepusťte se novostim in všeč vam bo sprememba, ki bo sledila.

♈ RAK 22. 6.–22. 7.

Kritiko sprejmite kot nekaj dobronamernega.

♉ LEV 23. 7.–23. 8.

Zahtevali boste preveč. Zato boste ostali brez vsega.

♊ DEVICA 24. 8.–23. 9.

Kljub sveži zaljubljenosti ne pozabite na obveznosti.

♈ TEHTNICA 24. 9.–23. 10.

V službi vam ne bo uspelo izogniti se konfliktom s sodelavci.

♉ ŠKORPIJON 24. 10.–22. 11.

Preveč boste delali. Ustaviti se boste morali!

♊ STRELEC 23. 11.–21. 12.

Brez tehtnega vzroka boste nezadovoljni.

Astronomski podatki za dni od 18. do 23. februarja 1991

Ponedeljek, 18. februarja.

Teče 49. dan leta. V tednu, ki je pred nami, se bo dnevna svetloba podaljšala za 19 minut. Tudi v tem tednu se bo podaljševal svetli dan za povprečno tri minute dnevno. Sonce se bo pojavilo nad obzorjem natanko ob 7.00, južno točko bo prestopilo ob 12.16, zašlo bo ob 17.31. Luna bo vžšla ob 8.10, na našem nebu bo ostala do 22.01.

Torek, 19. februarja.

Stopili bomo v 50. dan tega navadnega leta. Sonce bo svetilo od minute pred 7. uro do 17.33. Luna bo začela svoj dnevni lok po našem nebu ob 8.33 in končala ob 23.24.

Sreda, 20. februarja.

Svetel dan bo danes dolg 10 ur in 31 minut. Sonce bo prvič prestopilo črto obzorja ob 6.57 in drugič ob 17.34. Luna bo danes potovala po 20. vzporedniku severne nebesne širine, zato bo nad obzorjem kar od 9.03 do 0.41 naslednjega dne.

Četrtek, 21. februarja.

Začenja se zadnja tretjina kole-darske zime. Sonce je še 11 ločnih stopinj pod Ekvatorjem. Tako bo tudi 3. oktobra. Svetlo bo danes od 6.56 do 17.36. Luna bo vžšla ob 9.38, zašla je davi ob 0.41. Prvi krajec bo ob 23.58 pred ozvezdjem Bika.

Petek, 22. februarja.

Daniti se bo začelo ob 6.23. Sonce bo nad obzorjem od 6.54 do 17.38. Stemnilo se bo do 18.09. Luna se bo pojavila nad jugovzhodnim obzorjem ob 10.25. Ob 14. uri se bo srečala z Marsom pred ozvezdjem Bika in ob 1.55 pa zašla.

Sobota, 23. februarja.

Pa najprej pogledjmo k planetom. Najlepše lahko vidimo dva svetla planeta, ki krasita naše nočno nebo. Mars bo nocoj najvišje na nebu ob 18.30, zašel pa jutri ob 1.26. Jupiter bo malo bolj vzhodno od Marsa. Najvišjo točko bo dosegel ob 22.29, zašel bo jutri ob petih. Večernica ali Venera zahaja v teh dneh okoli 18.30. Sonce se bo prebudilo ob 6.52, svetilo nam bo do 17.39. Luna bo zašla ob 3.02, na nebo nad nami se bo vrnila ob 11.23.

Malo premišljevanja pa tudi ne škodi

Vsako jutro, ko vstanemo, po-zabimo na stare in ponesrečene navade prejšnjega dne in poj-dimo po že tisočkrat prehojeni poti jutra, kot bi jo videli prvič, se je nekoč, nekje, komu zapi-salo. Misel, ki s pridihom poezije izzveneva skoraj idilično željo po odkrivanju človeka v člo-veku, kajti le naše hotenje, do-bra volja in ljubeznivost, ki jo nosimo v sebi, nam lahko polep-sajo dan.

Že vidim kisel nasmeh na va-šem obrazu in vprašanje, kako vendar, ko pa zjutraj ni časa. Razumem in poznam vaše pomi-sleke in dvome, vidim vas, kako zjutraj divjate v službo, vse v naglici, ko ni časa niti za po-šten zajtrk, kaj šele za prijazno besedo. V norem hlastanju za časom, ki nas venomer priganja in prehiteva, pozabljamo na naše otroke in bližnje, na tiste, ki jih imamo radi, na vzpod-

budne besede, na iskrene želje, da bo njegov ali njen dan res uspešen. Pozabljen je ljubezniv jutranji pozdrav, ki ga pospremi nasmeh na obrazu in odkrit po-gled, izgubljene so drobne bese-dice, kot so hvala, prosim, izvoli, ki jih prekriva sivina in pustota mnogih zakonskih let.

In vendar imā vsak med nami veliko dobre volje, ki jo pogosto »uspešno« skriva za jezno in na-mrščeno jutranjo masko. Saj ni treba veliko poguma in energije, da vsakdanjo zlovoljnost odvr-žemo v kot. Zadoščata želja in volja po lepšem in prijaznejšem jutru in iskreno hotenje po bolj-šem razumevanju. S sproščenim in prijaznim jutranjim prebuja-njem in vstajanjem bo vaš dan prav gotovo lepši.

Poskusite, morda bo že jutri šlo.

Mirjam Bevc

Mali oglasi

PODARIM še uporaben štedilnik

na trdo gorivo. Trkman Marija, Gr-čarevec 23, Logatec.

ZIDANO GARAŽO 5 x 3,30m na Tovarniški cesti v Logatcu pro-dam. Informacije na Tovarniški 18, stanovanje 20, Logatec

ZMANJKALO VAM JE DRV, RADI BI ZAME-NJALI AVTOMOBIL, PRODALI HIŠO ALI STANO-VANJE; IŠČETE ALI PONUJATE ZAPOSILITEV, NE NAJDETE INŠTRUKTORJA ZA MATEMATIKO...

Odslej lahko svoje želje, zahvale, čestitke in ostala sporo-čila posređujete drugim tudi s pomočjo NOTRANJ-SKEGA ČASOPISA, v rubriki MALI OGLASI. V nasled-nji številki brezplačno!

V NOTRANJSKEM ČASOPISU ŽELIM NAROČITI NASLEDNJI OGLAS:
(prosimo, pišite v tiskanih črkah)

Posebne želje: _____

Ime in priimek: _____

Ulica, hišna številka: _____

Poštna številka, kraj: _____

Stroške oglasa bom poravnal, ko mi boste poslali polož-nico.

Datum: _____ Podpis naročnika: _____

VREMENSKI PREGOVORI
ZA KONEC FEBRUARJA

Kakor vreme na Petrovo kane, tako ves mesec ostane (22. feb.).

Petra stol mrazi, zima še dolgo trpi.

Kadar Matija zmrzuje, še 40 dni mraza prerokuje.

Po Matiji ne gre lisjak čez led domov.

Če konec svečana burja pometa, se dobra letina obeta.

Bil tih si kot čebela
vedno delal in skrbel
še tiše za vedno si odšel...

ZAHVALA

Ob boleči prezgodnji izgubi
ljubega moža,
očija, dedija, brata,
strica in svaka

ANTONA
JEREBA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, so-sedom, prijateljem in znancem za izrečeno so-žalje, cvetje, ki ste ga darovali našemu očku v zadnje slovo in ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti do hladnega groba.

Posebej se zahvaljujemo g. Sarku in g. Maru-šiču za sočutne besede slovesa, župniku g. Komparetu za opravljen pogrebni obred, pev-cem za zapete žalostinke in gasilcem.

Vsem še enkrat prisrčna hvala.

V globoki žalosti: žena Marija, sin Boris z dru-žino, Konrad z družino, hčerka Romana s si-nom Iztokom, sestra Mici ter drugo sorodstvo

NOVO – NOVO – NOVO – NOVO – NOVO – NOVO

RENAULT

OBLAK d.o.o.

PRODAJALNA REZERVNIH DELOV

Popravila in trženje motornih vozil

Logatec 61370
Tržaška 84
tel.: 741-226
fax: 741 226

BRDAVS

po vrnitvi iz iraka se je logatčan našemil v sadama huseina in zaigral na pustno soboto pri treh kostanjih na sintesizer

* * *

pustna sobota je s snegom totalno maskirala logaški bajer

* * *

nezlobni jeziki v cerknici so pripomnili da butalska skupščina brez valva-zorja ni bila več butalska

* * *

iz dobro obveščenih virov smo izvedeli da naš urednik fotografije ljubo ne bo direktor radia cerknica poteguje pa se za direktorski stolček združenih radijskih studijev ribiški kot in otok

* * *

nehaj se vtikat ntu umis lih taku zgledaš kot garejncau paspešuauc tam u skupščin ka se za usak drek spere m pa prleti gar na uodr tut če poukrat na vi ki gavarije je dejal advokat cesarsko kraljeve sodnije cerkljanske laufarije pustu med branjem obtožnice

* * *

v kateri so še ugotovili da so tudi otroci v idrijski občini ki ne hodijo k zdravniku imeli nekaj od poplav prvič so lahko videli v živo svojega župana in palajnska delegatka

* * *

da je bog najprej sam sebi brado ustvaril potrjujejo zadnje plače idrijskih občanarjev funkcionarji so ostali na stari višji vrednosti točke vsi ostali pa so že dobili po novih nižjih točkah obračunane plače

* * *

v kratkem namerava idrijska turistična zveza osupniti svet z ekskluzivno ponudbo lov na bike po mestnih ulicah izvedenci klavnice so uprizorili že nekaj uspešnih pogonov baje je španska pamplona že vložila protest

BUTALSKA SKUPŠČINA

Butalski župan France Dolničar razlaga v butalski skupščini (Foto: Ljubo Vukelič)

Butalski tajnik (Ivan Urbas) pozorno posluša butalskega župana, ko ta govori o novih davkih v Butalah (Foto: Ljubo Vukelič)

NAGRADNA KRIŽANKA št. 8

KITAJSKA INDIJA	PIVSKI VZKLIK	ZE DONG	NOČ	REKA V ZAHODNI NEMČIJI	KAZALNI ZAJMEK	PODATKI O BOLEZNI	NOČ	HRVAŠKI PETROL	NAJVI. SLOV. KNJIŽNICA
	IME CRKE	GRŠKA CRKA	AVT. OZNAKA TRSTA	KRATICA AKADEM-SKEGA NASLOVA	AMER. FILM IGR. (ALAN) VOJNA KATASTROFA	PAVLE MERKU	BURMANSKI DRŽAVNIK		
SLOVENSKI KLARINETIST (ATI)									
PAVLE MERKU									
OSEBNI ZAJMEK									
ZNAN-STVENE RAZPRAVE									
MEHIŠKA ROPARSKA MAČKA									
SLIKARJEVA DEDIŠČINA									
EVROPSKA OTOSKA DRŽAVA									
GIBANJE PO ZRAKU									
INKASO									
AMUNOSEN									
ZNAMKA ITALIJAN. TOVORNI. SVETOZAREVO									
EGIPČANSKI BOG SONCA									
KRATICA ZA ULICO									
PAVLE DORNIK KARTON ZA SPISE									
SASA SANTELJ IZRAELSKO PRISTANIŠČE									
ENAKI ČRNI BIVALJŠČE UMRLIH									
PREBIVALKE ODISEJEVE DOMOVINE									
CIPEK IN									
KEM. ZNAK ZA KOSITER									
KEM. ZNAK ZA AKTINIJ									
ITALIJ. DRAMATIK (DARIG)									

Nagrade za križanko št. 8

1. nagrada 300 din
2. nagrada 200 din
3. nagrada 100 din

Rešitve pošljite na naslov Notranjski časopis, Notranjska 14, 61370 Logatec s pripisom »Nagradna križanka 8« do TORKA, 26. februarja. Izžrebancem bomo poslali nagrade po pošti.

Nagrajenci nagradne križanke št. 6:

1. nagrada 300 din: Marjanca Istenič, Slivice 24, Rakek
2. nagrada 200 din: Božo Hrvat, Trg Maršala Tita 7, Idrija
3. nagrada 100 din: Ljudmila Hrastnik, Rimska ul. 5, Cerknica

Nagrajencem iskreno čestitam. Nagrade jim bomo poslali po pošti.

Rešitev nagradne križanke št. 6:

Vodoravno: SIRUP, ANIMA, ENN, OT, ET, OR, AON, LAMBADA, SIAL, POŽARNIK, ETNOLOG, RE, NT, SANDALA, IŽ, EROT, AJAJA, AMAN, NEN, ELAS, LOM, PICA, BB, ADONIS, KORALA, SINE, TA, PENAL, KS, INK, DINE, ATRI, KAOS, JIM, KOSTANJI, ACA, ABAK, AAR, AN.